

PAIHOWA

Yeisu yana waloyemidi Alu'aluwa Ve'ahihi ve-habana

¹ Tiyopilo, bukine yalele mugaiyei holanai Yeisu yana paihowao yo yana ve'itao, hauganane yana paihowa ivetuwuni

² ana higa Yaubada ilauvai yo ihahaene galewai. Yeisu yana mwalowoi tuluhanai mayawahina imahalava yana tauyewasao aidiyai, hiya vesivesinuwadi na Alu'aluwa Ve'ahihi yana wahiyalaena adi loina imohedi.

³ Ahubena 40 holadiyai imahamahalava aidiyai, na aba'ita maudoina ive'itadi ainaena yana towolouyo hi'awa moihaei na yana tauyewasao hi'ita na baidanao hi'aubabada neta Yaubada yana Abaloina vehabana ive'itadi.

⁴ Howola baidadi himiyamiya na adi loina imohedi iwalo, 'Havena Yelusalem amlaulaugabaei na hesi Tamadane yana waloyemidine mwalona yawalowena'o vehabana amha'waha'wai.

⁵ Amnuwatuwu avivini ebeha Yoni bwahiyena i'abiye bapitaisogomiu na ahubena nigele daodaona na Alu'aluwa Ve'ahihi ainaena bapitaiso amlobai.'

Yeisu ihae galewai

⁶ Haugana Yeisu yana tauyewasao hihulugogoi na hipanivila ainai hiwalo, 'Bada, howahowana na teina hauga ita Isileli umugaiyegita na tabom taloinauyowegita?'

⁷ Na Yeisu iwalo, ‘Tamagu iya ibom iloiloina na nigele howahowana omiu amhanapui aiteya hauga yana loinane ipaihowaidi.

⁸ Na omiu hesi howola abo Alu'aluwa Ve'ahihi ilaoma na i'abiye wahiyalagomiu, na vehabagu ampaihowa na amwalo mahalava Yelusalem ainai yo Yudeya yo Sameliya dalavanao maudoina na bale'u maudoina aidiyai.’

⁹ Haugana walo teina ive'ovidi na hi'ita Yeisu ihaehae galewai, na yaloyalovi i'auhi na mehediyaena itau aidawanine.

¹⁰ Ta ilaugabaidi na hiya howola hivinuvinunu galewai na towatowaho hitau bwau adi ale'o hewahewadi vahalidiyai hitowotowolo.

¹¹ Na hiwalo, ‘Omiu Galiliwone, hava vehabana am'ita'ita haene, Yaubada bada Yeisu ilauvaiya'o galewai na howola abo iwuyoma ta ana ita dova hinage yana haene am'i'itane.’

Yudasa aivelahena

¹² Olibe oyana ainaena hilau gwaipile Yelusalem neta amwahane nigele iyadaodao wuwuna oyanane neta Yelusalem vahalinai.

¹³ Na hiluwu yadi vadai na hihae vada ewanai, na Pita na Yoni yo Yemesa yo Andulu yo Pilipi yo Tomasi yo Batolomiu yo Madiu yo Yemesa Alipiyosi natuna yo Saimoni iya mwalona tauhamadudu abaloina vehabana yo Yudasa iya Yemesa natuna.

¹⁴ Maudoidi teina yadi nuwatuwu ehebo hi'awa'awanoi Yaubada ainai waiwaihiu baidadiyao yo Meli Yeisu hinana na hinage Yeisu tahinao.

15 Bodaone adi bagibagili dova 120 ehebo ahubena ainai Pita iguguya ahi'ahipudiyai na iwalo,

16 'Tahiguwao mwalona Deivida yana walo Alu'aluwa Ve'ahihi imohei Yudasa Isakaliyota vehabana, na Buki Ve'ahihi ainai imiyamiya,

17 na Yudasa mwalona baidada tawalo mahalava Yeisu vehabana na hesi yada Bada ihuhulaei na imohei ana alehao aidiyai'.

(
18 Yudasa bada imwalowoi'o yana paihowa yababana vehabana, na mulitai abo imwalowoi ana maiha ainaena bale'u igimwalai na bale'une holanai ibe'u na diyana italupulihine na hinaena maudoina imahalava.

19 Na wasana Yelusalem maudoina hibenalei na alinadiyena bale'une yehana himwau Akelidama na ana nuwamasele Bale'u Ma'wahina.)

20 'Dova Buki Sam holanai Deivida yana walo Yudasa vehabana iwalo:

"Yana tupwa ova'ova a'avana

nigele teya tomowa iyamiyamiya ainai".

Na hinage iwalo:

"Tomowa vagana mata ive'aivelaheyei".

Ainaena ilowoinanei walo teina ana nuwamasele moiha imahalava.

21 'Eeta howola abo Yudasa aivelahena yaiya tomowa hauga maudoina imulimulita Bada Yeisu yana hae yo yana dobi aidiyai.

22 Na hinage Yoni Yeisu i'abiye bapitaiso hauganane ainai ta ana higa Yeisu yana hae galewai, teina towahonane iya ilaoma ta Yeisu yana towolouyo vehabana ayewasaei.'

23 Ainaena towatowaho hitau bwau yehadi hi'abihinidi ehebo Yosepa yehana bwauna Basabasi iya hinage hiyogaei Yusito, na bwaunane towaho yehana Madayo.

24 Eeta hi'awa'awanoi Yaubada ainai hiwalo, 'Bada ee, owa tomowa maudoidi yadi nuwatuwu uhanapuidi'o ainaena yam vesinuwa towatowaho bwau teina aidiyena uve'itaei alimaiyai.

25 Na iya mata ibom ivetaupaihowa yo iyewasa Yesu vehabana, wuwuna Yudasa paihowane ilaugabaina'o na ilau ibom yana tupwai.'

26 Na hitaubwauwone ai'opi'opiyena hivesin-uwa ta Madayo vesinuwa ainai imiya mahalava eeta iya iluwu tauyewasao yadi boda ainai.

2

Alu'aluwa Ve'ahihi yana laoma

1 Mulitai Yudeya yadi guyau yehana Penitikosi ana ahubena ainai Yesu ana tauyemidiwo maudoidi himiya ahaidi.

2 Mai'ehebo na galewaena ehebo dagugu dova yaumai mwala'ina i'aituluma ta vadane i'oiye mwaune.

3 Na ehebo ginauli hi'i'itane ana ita dova aiwa alahawahawalina vahudiyai itotowane ehebo ehebo ewadiyai.

4 Ainaena maudoidi Alu'aluwa Ve'ahihi i'oiye mwaudi na hivetuwuni ta vali alina yo vali alina aidiyena hi'au'aubabada neta Alu'aluwa Ve'ahihi yana wahiyalaena.

5 Ahubena tenem ainai tautapwalolo Yudeya ainai yo vali tupwa aidiyena bada hilaoma'o na Yelusalem ainai himiyamiya.

6 Haugana dagugune hibenalei ta boda mwala'ina himiya ahaiyama vadane vahalinai ta aluwadi igavai wuwuna tomowa ehebo ehebo alinana ibenali lobai.

7 Yadi aluwagavai yo nuwapwanopwano ainaena ta hiwalo, 'Teina tomowaone tenem dova hi'au'aubabadane neta hiya Galili?

8 Na vedova ta ita ehebo ehebo yada dalavao alinadi ta benali lobaidine?

9 Alinane neta Padiya, yo Medi yo Elam yo Mesapotemiya ana taumiyao yo Yudeya yo Kapadosiya yo Ponita yo Esiya yo

10 Piligiya yo Pamipiliya yo Itipita yo Libiya tupwanao Sailini holadiyai himiyamiya yo Lomaena hilaoma.

11 Tupwana Yudeya na tupwana nigele Yudeya na hesi yadi tapwalolo ainai hitalamwedi baidadiyao, na hinage Kiliti yo Alebiya na maudoida alinada vagadi na vagadi aidiyena hi'au'aubabada Yaubada yana paihowao wahi-wahiyaladi vehabadi.'

12 Ainaena maudoidi mayadi aluwagavai yo mayadi nuwapwanopwano hibom hipanivilauyowedi hiwalo, 'Hava wuwuna ta yadi paihowa tenem dova?'

13 Na hesi adi geluwo tupwadi hiwalo, 'Nuwana bwahi wahi-wahiyalana hinuma ta hiyayaulyulene'.

Pita yana walo boda aidiyai

14 Pita ana geluwo hitau 11 baidanao hitowolo na Pita ivetuwni ta alinana mwala'ina aidiyai iguguya iwalo, 'Omiu Yudeya yo Yelusalem ana

taumiyao maudoimiu yagu walo ambenalei na amnuwamasele,

¹⁵ ebeha yama paihowa teina nigele we'aha wahiwahiyalana ainaena, wuwuna howola malatomtom nigele numa yauyaule ana hauga.

¹⁶ Na hesi ginauli teina mwalona tauwalo mahalava Yoeli iwalo mugaiyei, iwalo:

¹⁷ “Yaubada iwalo:

Howola hauga yana aba'ovi ainai

Alu'aluwagu ya'atuhiwai tomowa maudoidi aidiyai,

na natumiyao towatowahodi yo waiwaihiudi

hiwalo mahalava
yo yami hevahevaliwo hi'eno mehe'ita'ita
na yami babadao hi'eno nivinivi.

¹⁸ Walo moiha hauga teina ainai Alu'aluwagu ya'atuhiwai

yagu taupaihowao towatowaho yo waiwai-
hiu aidiyai
na vehabagu hiwalo mahalava.

¹⁹ Na yagu paihowao abanuwapwanopwano yave'itaedi galewai

yo hinage ila'ilala bale'uwai ya'abiye ma-
halavadi
dova 'wahina yo aiwa alahawahawawalina
yo asu badobadona,

²⁰ yo mahana iguguyou

yo wai'ena ana ita iyemala'wahina
na mulitai Bada yana ahubena mwala'ina na
namanamalina imahalava.

²¹ Na ainaena ebe yaiyadiwo Bada yehanaena hiyogayoga ainai ilivahidi ta'i.” ’

22 Pita hinage iwalo, aidiyai, 'Augeluwo omiu Yudeya, teina walowone ambenaledi Yeisu Nasaletiyena, Yaubada yana wahiyala yo yana ala'alawowoli yo yana ve'ive'ilala mehemiyai i'abiye mahalava ta ainaena Yaubada yana vesin-uwa iyemala moiha. Ita teina ta hanapuiya'o wuwuna alidai ivetuwuni.

23 Yaubada mwalona Yeisune vehabana iloina na hava bale'uwai mata ilobai Yaubada ihanapu mugaiyei na omiu amhuhulaei, ta yami loinaena tomowa tauyababa aiwa lagalagana ainai hiyemwalowoine.

24 Na Yaubada mwalowoi yana tupwa vityaina ainaena ihahaguine na i'abiye towolouyoi, wuwuna nigele howahowana na mwalowoi yana tupwa ainai imiya vateyai.

25 Teina vehabana mwalona Deivida Yeisu yana walo iwalo mugaiyei, iwalo:

"Bada ya'ita meheguwai imiya vateyai
na nimatautuwiguwai imiyamiya, na i'abiye
wahiyalagau na havena yatapitapiya.

26 Ainaena yayaliyaya mwala'ina na yano'owei
yo yanuwatuwu avivini ebeha havena taugu
ipwahapwaha.

27 Yau nigele mata bwebweso ainai alu'aluwagu
umwaumwau vateyai
taumwalowoi yadi dalavai nuwana hinage
taugu ipwaha.

28 Na hesi yawahi namwanamwana yana
amwaha uve'itaei aliguwai.
Ainaena mehemwai u'abiye yaliyaya
vateyaigau." ' '

29 Na Pita iwalo, ‘Tahiguwao walo teina nigele tubuda Deivida vebabana, wuwuna Deivida tahanapuiya'o ebeha mwalona bada imwalowoi'o ta himwauya'o magaiyai na teina ta'i ana magaine imiyamiya.

30 Devidanane tauwalo mahalava ehebo na Yaubada yana waloyemidi ainai inuwatuwu avivini ebeha howola Deivida tubuna ehebo Devidanane yana abaloina ivai Yaubada ainaena.

31 Ainaena Besinanane yana towolouyo ihanapu mugaiyei na iwalowei ebeha havena Bwebweso ainai imiyamiya alili na hinage tauna havena ipwahapwaha.

32 ‘Teina Yeisunane bada mwalowoiyena Yaubada i'abiye towolouyoiya'o na ai maudoimai a'itaya'o.

33 Ainaena Yaubada i'abihini ta nima tautuwanai imiyamiya na ibom Alu'aluwa Ve'ahihinane Yaubada mwalona iwalo yemidiyei na teina hauga bada imohegai'o ainaena paihowa teina am'ita'itadi yo ambenabenedi ibom ainaena hilalaomane.

34 Wuwuna nigele Deivida iya yana hae galewa vebabana iyawalowalo, na hesi iwalo:

“Yaubada bada iwalo'o yagu Bada ainai,

‘Nimatautuwiguwai umiya

35 ana higa am alehao yamwau'ituluwedi aem ana abamwau ainai'.”

36 ‘Teina wuwuna Isileli maudoimiu amhanapui moiha ebeha Yaubada Yeisu bada i'awa Badaena'o ibom Besinana towahona na Yeisunane bada amtutuye patuya'o aiwa lagalagana ainai.’

37 Tomowaone Pita yana walo hibenalei na vehabana hinuwanuwatuwu mwala'ina, na Pita ma'ana geluwo aidiyai hipanivila, hiwalo, 'Tahimaiyao, bada alauhapuli'o. Vedova yama paipaihowa?'

38 Na Pita iwalo, 'Yami paihowa yababadi aidiyena amnuwabui na maudoimiu Yeisu Besinana yehanaena avebapitaisogomiu na yami yababao inuwatuwuhamuidi na Alu'aluwa Ve'ahihi imohegomiu.

39 Wuwuna Yaubada yana waloyemidine ebeha omiu vehabamiu, yo natumiyao hinage vehabadi, yo hiya amwaha daodaowai himiyamiya vehabadi yo yaiyadiwo Yaubada iyogaedi ainai.'

40 Pita yana walo yo yana guguya maudoina aidiyena iwalo mahalava iwalo, 'Augeluwo, yaso teina yababana ainaena amhaguiyoigomiu'.

41 Eeta ahubenanane ainai tupwana tomowa Pita yana walo hibenalei ta hibapitaiso na adi bagibagili dova tausani tonuga.

Tauyemidiwo aidiyai

42 Tauyewasaone yadi ve'ita yo yadi ve'awa'au'augelu aidiyai hitalamweuyoidi. Na pwalawa aitomtomna ainai Yeisu abanuwatuwu avivinina hipaipaihowai na hitapwatapwalolo.

43 Na maudoidi Yaubada hive'ahihiyei, na tauyewasao yadi paihowao abanuwapwanopwano na vedevedede maudoidi hipaihowaidi.

44 Tauyemidiwone maudoidi himiyamiya vahaliuyoidi na hivetobwatobwa ehebo.

⁴⁵ Na ebe yadi abaloina dalavai himiyamiya hiveginwalaedi na ginaulidine adi maihaena hi'aiyauyaedi hiya nigele yadi tobwatobwa aidiyai.

⁴⁶ Ainaena ahubena ehebo ehebo aidiyai mayadi atetalam hitapwatapwalolo Yelusalem yadi vada tapwalolo mwala'ina ainai, na hibom yadi vadai mayadi yaliyaya hi'ai'aitoyawa.

⁴⁷ Na Yaubada hiwalowalo vetuvehaeyei na hinage boda maudoina tauyemidiwone hi'awa'awa namwanamwaedi. Na ahubena ehebo ehebo aidiyai Yaubada tupwana tomowa hinage ilivalivahidi, na tauyemidiwo adi boda imwalamwala'i.

3

Pita na Yoni towaho ae peupeuna hi'abiye namwanamwa

¹ Teya lavilavi ainai, Pita na Yoni hihaehae Yelusalem vada tapwalolo mwala'ina ainai habi awanoi wuwuna neta awanoi ana hauga.

² Tenem hauganane ainai ehebo towaho ae peupeuna na iya yana hauga tubui hinana diyanai ma'ae peupeuna eeta ana geluwo ahubena ehebo ehebo aidiyai hi'ava'avalaiyama vada tapwalolone ana awa'eda mwala'ina yehana Awa'eda Ausala ainai himwaumwauwi. Na hagu i'awa'awanoi vada tapwalolo ana tauluwuwo aidiyai. Tenem dova hauga bagibagilina ipaipaihowai.

³ Na ae peupeunane Pita na Yoni i'itadi hiluwuluwu na hagu vehabana i'awanoi aidiyai.

⁴ Eeta Pita na Yoni hivinuvununui ta Pita iwalo, 'Uvinunuigai'.

⁵ Ainaena ae peupeunane ivinuvununuidi mayana yemidi ebeha hava mata himohei.

⁶ Na Pita iwalo, 'Nigele yagu mane, na teina velaune yamohego. Besinana Yeisu towaho Nasaleti yehanaena yaloinaego na utowolo ta ulau'.

⁷ Na nimatautuwanaena i'abiye towolone, na aena yo aetutulina ana tubweuwo maudoina hiwawahiyalane.

⁸ Na igavai hae yo idobi italutowolo yo ilau. Abo itautau gavagavai na Yaubada ino'ino'owei na Pita na Yoni baidanao hiluwu vada tapwalolo mwala'ina ainai.

⁹ Na boda hi'ita ae peupeunane ilaulau mayana walo vetuvehae Yaubada ainai,

¹⁰ hi'atai ebeha ae peupeunane mwalona vada tapwalolo ana awa'eda ainai imiyamiya na i'awa'awanoi ana hagu vehabana, na nuwadi ipwanopwano yana namwanamwauyo vehabana.

Pita yana guguya

¹¹ Ae peupeunawa Pita na Yoni i'abi avivinidi vada tapwalolo pepenai, himwauwi yehana Solomoni yana tupwa, na bodaone mayadi nuwapwanopwano hisagena ahaiyama aidiyai.

¹² Na Pita i'itadi, eeta bodaona iwalo aidiyai. 'Omiu Isileli, hava vehabana nuwamiu ipwanopwano na amvinuvununugai? Nigele ai yama wahiyalaena bo nuwana yama muga dumwaluna ainaena towaho teina a'abiye namwanamwa ta itau gavagavaine.

13 Na hesi Yaubada yana wahiyalaena iya Abelaham yo Aisake yo Yakobo yadi Yaubada na tubudao yadi Yaubada na Yaubada yana taupaihowa yehana Yeisu i'abihini iya mwalona Pailato nuwanuwana ilivahi na omiu amuvalaei na am'awa yabayababaei Pailato mehenai.

14 Walo moiha Yeisu ibom taudumwalu na masemaselena amta'wata'wataei ta tomowa yadi tau'oiye mwalowoi nuwanuwamiu ta vehabana Pailato ainai am'awanoiyei.

15 Neta yawahi namwanamwana ana Tau'aiyauya am'oiye mwalowoine na Yaubada ibom mwalowoiyena i'abiye towolouyoi na maudoimai a'itaya'o.

16 Ainaena towaho teina bada in-amwanamwa'o ta am'itaya'o na amhanapuiya'o neta yemidi Besinana yehanaena mehemiayi inamwanamwa moiha na iwahiyala'o.

17 'Tahiguwao yahanapuigomiu'o ebeha yami nuwapwanopwanowena Yeisu am'oiye mwalowoi dova yami babadao.

18 Na amnuwatuwu avivini ebeha Yaubada yana tauwalo mahalava aidiyena hiwalo mahalava mugai ebeha Besinanane yana muya-muya ilobaidi ainaena walonane ana moiha bada imahalava'o.

19 Eeta ilowoinanegomiu ebe amnuwabui ta yami lauhapuliwone ivai gabaedi na lautowoi namwanamwana amlobai Bada ibom ainaena.

20 Hinage Besinanane ibom ivesinuwa mugaiyei vehabana ivetamalei alimiyai, neta Yeisu.

21 Iya bada galewai ihae'o na imiyamiya ana higa ginauli maudoidi i'abiye dumwaludi dova

Yaubada yana tauwalo mahalavao ve'ave'ahihidi mwalona hiwalo mahalava mugaiyei.

²² Mwalona Mosese hinage iwalo yemidi iwalo:

Mata howola yada Bada Yaubada alimiyena ehebo towaho i'abihini na ivetauwalo mahalava vebabamiu dova yau i'abihinigau na yana walomahalava maudoina ambenaledi'o.

²³ Na ebe yaiyadiwo tauwalo mahalavane yana walo hita'wata'wataei Yaubada i'abiye yababadi yo ivaigabaedi yana tomowa aidiyena.

²⁴ Tauwalo mahalavao Samwela yana haugai na ivetuwuni ta ihahaemane neta hava hiwawalowediwa wau hivevetuwuni.

²⁵ Na omiu tauwalo mahalavaone tubudiyao ainaena Yaubada waloyemidi tubudane Abelaham imohei iwalo,

“Owa yam huhu wena howola abo abaloina maudoina bale'uwai awanamwanamwa yamohedi”.

Ainaena awanamwanamwane omiu hinage vebabamiu.

²⁶ Na Yaubada yana taupaihowa Yeisu mwalowoiyena i'abiye towolouyoi ta omiu Yudeya alimiyai ivetamale mugaiyei na ebe yami lauhapuliwone vebabadi amnuwabui neta yana awanamwanamwa alimiyai.

4

Pita na Yoni yadi lauvetala

¹ Pita na Yoni howola hi'au'aubabada boda aidiyai na taupwaoliwo yo vada tapwalolo ana tuilala mwala'ina, yo hinage Sadusiyao hilaoma,

² mayadi modi'ini wuwuna Pita na Yoni boda hive'itadi ebeha Yeisu mwalowoiyena itowolouyo'o na ainaena mata tomowa maudoida tatowolouyo.

³ Eeta hi'abi avivinidi ta vada paipaiyai himwauwidi na ebeha i'ahubena abo yadi lauvetala hipaihowai, wuwuna bada iboni'o.

⁴ Na hinage yadi guguya bodaone bada hibenalena'o ta tupwana boda hiyemidi, ainaena tauyemidi maudoidi towatowaho adi vahivahili 5,000.

⁵ I'ahubena ta Yudeya yadi tauloinao yo yadi babadao yo loina ana tauve'itao himiya gogoidi Yelusalem.

⁶ Na hinage Anasa ibom taupwaoli mwala'ina mayana huhuwo yo yana bodao neta Kayapasi yo Yoni yo Alekisana baidadiyao himiya gogoidi.

⁷ Ta Pita na Yoni ahi'ahipudiyai hitowolo na hipanivilaedi, hiwalo, 'Yami paihowa teina yaiya yana wahiyalaena yo hinage yaiya yehanaena ampaipaihowaine?'

⁸ Na Pita Alu'aluwa Ve'ahihi i'oiye mwau na iwalo aidiyai, 'Yama tauloinao yo yama babadao,

⁹ nuwana yamalauvetala wau wuwuna ae peupeunane ahahaguine yo ebeha vedova ta a'abiye namwanamwane?

¹⁰ Eeta nuwanuwamai omiu yo Isileli maudoimiu amhanapui ebeha towaho teina mehemiya itowotowolone yana namwanamwa Yeisu Besinana ainaena, ibom towaho Nasaleti,

aiwa lagalagana ainai am'oiye mwalowoi na Yaubada i'abiye towolouyoine.

¹¹ Yaubada yana Buki iwalowalo Yeisu vebana iwalo:

“Tau'abi vada omiu logidi teina amta'wata'wataeiwa neta itaugwaipile ta logidi haehae alilina”.

¹² Nigele teya yaiya howahowana na ilivahigita. Neta bada Yeisu ibom. Wuwuna nigele ehebo teya dova yeha bale'uwai iyamiyamiya na ainaena livahi talobai.

¹³ Na tauloinaone hi'ita Pita na Yoni yadi atepatu, na hihanapuiya'o neta hibom bada taumiya dalava na abase'ulu mwala'ina aidiyai nigele hiyaluwu, ainaena nuwadi ipwanopwano na hinuwatuwu avivini ebeha mwalona Yeisu baidadi himiyamiya.

¹⁴ Na hinage ae peupeunane bada inamwanamwa'o hi'ita lau vahalidiyai itowotowolo, ta nigele howahowana ebeha hava hiwalowei.

¹⁵ Ainaena Pita na Yoni hivetamaledi ta hi'aitulu maseleyai na tauloinaowone hibom hi'ulewahi.

¹⁶ Na hiwalo, 'Vedova taloina towatowaho teina hitau bwau vebadi, wuwuna Yelusalem maudoidi hinanapuidi'o ila'ilala mwala'ina bada hipaihowaiya'o na nigele howahowana tauvalaei.

¹⁷ Na hesi tatowoi na mumuga teina ta'auhi na havena idabadabalala boda maudoidi aidiyai, eeta taloina wahiyala aidiyai na havena Yeisu yehanaena tomowa aidiyai hi'au'aubabada.'

18 Hiyogaedima na hiluwuyo aidiyai na hiloinaedi ta ebe havena Yeisu yehanaena hi'au'aubabada yo hive'ive'ita tomowa aidiyai.

19 Hesi Pita na Yoni yadi walo hiyemaihadi, hiwalo, 'Omiu ambom am'ita sipwai aiteya Yaubada mehenai idumwalu, a'awa abiye gomiu, bo Yaubada a'awa abiyei.

20 Na ai nigele howahowamai na yama walo ilaumwau ginaulidine a'itadi'o yo abenaledi'o vhabadi.'

21 Tauyewasaone walo auhi wahiwahiyalana himohedi na hi'abigabaedi ta hilalaune. Nigele howahowana ta hipaidi wuwuna hava imahama-halavane vhabana tomowa maudoidi Yaubada hino'owei.

22 Wuwuna ae peupeunane ana bolimai 40 na tupwana bada hi'abiye namwanamwaya'o.

Tauyemidiwo yadi awanoi

23 Pita na Yoni himahalava na hilau adi geluwo aidiyai na taupwaoliwo mwala'idi yo babadao yadi walo hiwalo mahalavaedi.

24 Na adi geluwone hibenalei ta maudoidi nuwadi ehebo na hitapwalolo Yaubada ainai hiwalo, 'Bada, owa Tauwasawasa, galewa na bale'u yo ni'u na ginauli maudoina holadiyai himiyamiya tauyemaseledi,

25 ainaena yam taupaihowa neta tubumai Deivida Alu'aluwa Ve'ahihi yana wahiylaena yam walo iwalo mahalavaei iwalo:

"Hava wuwuna abaloina maudoina Bada ainai hive'aleha.

Na hinage hinuwanuwatuwu awawa?

26 Ainaena bale'u yadi tauwasawasao yo yadi tauloinao himiya ahaidi na hi'atububuni habi aleha Bada yo yana Besinana aidiyai."

27 'Walo moiha dalava teina holanaena hilaoma habi aleha yam taupaihowa masemase-lena yo Besinana ibom Yeisu ainai. Hibom tau'alehaone neta Helodi yo Ponitiyo Pailato yo Yudeya yo hinage nigele Yudeya.

28 Na hipapaihowaine hava dova owa yam ala'alawowoli yo yam nuwatuwu mwalona uloina na hipaihowaidi'o.

29 Bada ee, yadi walo manimanini yam taupaihowao alimaiyai havena ubenabenedi na hesi u'abiye wahiyalagai, na mayama atepatu yam walo ayewasaei.

30 Na hinage yam wahiyalaena tau'asiyebwao uhaguidi, yo u'abiye namwanamwadi. Yam taupaihowa Yeisu vesivesinuwana yehanaena ve'ive'ilalao yo vedevedede u'abiye mahalavadi.'

31 Yadi awanoi teina hive'ovidi na vada ainai himiyamiyawa imwahali, na maudoidi Alu'aluwa Ve'ahihi yana wahiyalaena i'oiye mwauidi. Na Yaubada yana walo hiwalo mahalavaei.

Yadi tobwatobwa hi'aiyauyanedi ehebo ehebo aidiyai

32 Tauyemidi maudoidi yadi nuwatuwu yo yadi velau ehebo. Nigele teya yaiya iyawalo, 'Yau teina yagu ginauli'. Na hesi yaiya ginauli yehana itanitaniwagaeine neta maudoidi vehabadi.

³³ Na hinage Bada Yeisu yana tauyewasao hiwahiyala alili yana towolouyo ana walomahalava vehabana, na maudoidi hivelau toyatoyawa.

³⁴ Na hinage maudoidi ma'adi yo ma'adi ale'o, wuwuna vewasawasao aidiyena bada yadi bale'u yo yadi vadao hivegimwalaedi'o.

³⁵ Na adi maiha maudoina hivaiyama na himohedi Yeisu yana tauyewasao, aidiyai na hibom hi'aiyauya yaiyadiwo himiya vitai aidiyai.

³⁶ Towaho ehebo Saipilosiyena yehana Yosepa na yehana vauvauna tauyewasao himohei Banabasi, neta ana nuwamasele, 'Tau'abiye atepatu', iya Livai yana huhu ehebo.

³⁷ Na ibom yana tanovi ivegimwalaiei na manenane ivaiyama na imohedi Yeisu yana tauyewasao aidiyai.

5

Ananayasi yo Sapaila

¹ Towaho ehebo mamwanena yadi tanovi higimwalaiei, na manena hivaiyama. Towahonane yehana Ananayasi na mwanenane Sapaila.

² Hitaubwaune hiloina ta tupwana mane hidawani, na ana tupwa Ananayasi ivaiyama tauyewasaone aidiyai, na i'oyama iwalo teina tanovi manena maudoina.

³ Eeta Pita iwalo auline, 'Ananayasi hava vehabana Tomodulele nuwam ivai na tanovi ana maiha tupwana umwaudawanine? Neta yam oyama Alu'aluwa Ve'ahihi ainai.

⁴ Mwalona nigele uyavegimwalaiei, tanovine owa yam abaloina, hinage hauganane uvegimwalaiei manena owa yam abaloina. Na hava vehabana atemwai unuwanuwatuwu dawani mane vehabana na u'oyama. Na yam oyama teina nigele alimaiyai yo tomowa aidiyai, na hesi Yaubada ainai.'

⁵ Pita yana walo teina Ananayasi ibenalei na ibe'u ta imwamwalowoine. Ainaena tomowa maudoidi wasane hibenalei na himeheuhi mwala'ina.

⁶ Na hevahevali hilaoma ta tauna ale'owena hihuma na hi'avala mahalavaei ta magaiyai himwamwauwine.

⁷ Dova mahana hawahawagana tonuga hi'ovi na mwanenane imahalava ta nigele iyahanapui hava imamahalavane.

⁸ Na Pita ipanivilaei iwalo, 'Sapaila, yami tanovine amvegimwalaeine, viha ana maiha amvavaine? Dova mwanem iwalo alimwai?'

Na Sapaila iwalo, 'Ehe moiha, neta dova'.

⁹ Eeta Pita iwalo, 'Vedova ta amtau bwau ebeha Bada Alu'aluwana amtowoi? Ubenalei, mwanemne ana taumagaiwone hiluluwuma na hi'avala mahalavaego hinage yam oyama vehabana.'

¹⁰ Mai ehebo na Sapaila ibe'u Pita aenai, ta imwamwalowoine na hevahevaliwone hiluwuma ta hi'ita bada imwalowoi'o, ta hi'avalai na hilau himagaiyai mwanenane vahalinai.

¹¹ Ainaena tauyemidi maudoidi himeheuhi mwala'ina na hinage yaiyadiwo wasanane hibebenaleine hinage himeheuhi.

Ala'alawowoli yo ila'ilala

12 Hinage boda ahi'ahipudiyai Yeisu yana tauyewasao ala'alawowoli na ila'ilala bagibagilidi hi'abiye mahalavadi. Na tauyemidi maudoidi himiya ahaidi vada tapwalolo ainai, Solomoni yana tupwai.

13 Na boda maudoidi himeheuhi ta nigele hiyaluwu tauyemidi baidadiyao, na tomowa maudoidi tauyewasao hive'ahihiyedi na hino'owedi mwala'ina.

14 Na hesi tauyemidiwone yadi boda imwalamwala'i towatowaho yo waiwaihiu yayiyadiwo Bada hiyemidiyei neta hiluwuluwu.

15 Tauyewasao yadi paihowa aidiyena na tau'asiyebwao hilauvaidima ta amwahai gwalatau yo halabi aidiyai hiveve'enodine. Ebe Pita yana lau ainai, na mahana ihinali ta alu'aluwana italu tau'asi'asiyebwaone aidiyai mata hinamwanamwa.

16 Hinage dalavaone Yelusalem vahalinai adi taumiya himiya ahaidima na yadi tau'asiyebwao yo tupwadi yayiyadiwo alu'aluwa yababadi hi'abiye asiyebwadi hivaidima ta maudoidi hi'abiye namwanamwadi.

Yeisu yana tauyewasao hi'abiye muyadi

17 Taupwaoliwo yadi babadao mwala'idi yo Sadusiyao yadi boda baidadiyao himanini na hi'alomagiliyedi.

18 Ainaena hitowolo na Yeisu yana tauyewasao hi'abi avivinidi na vada paipayai himwamwauwidine.

19 Na boniyaiyena Bada yana tausagenawasa vada paipai ana awa'eda iho'e na ilauvaidi ta himamahalavane.

²⁰ Na iwalo aidiyai, 'Amlau vada tapwalolo ainai ta nemai amtowolo yo tomowa aidiyai walone yawahi namwanamwadi vebabadi amguguyaedi'.

²¹ Ainaena tausagenawasa yana walo hibenalei na i'ahubena ta vada tapwalolo ainai hiluwu, na boda hive'ive'itadi.

Taupwaoli mwala'ina yo ma'ana geluwo Isileliwone babadadiyao hiyogaedi yo hiya tau'ulewahi himiya ahai, neta Isileliwone yadi boda mugamugaina. Na maudoidi hiyogaedima ta yadi taupaihowa vada paipaiyai tupwana hivetamaledi ta Yeisu yana tauyewasao hilauvaidima, na hilauvetala mehediya.

²² Na hilau ta vada paipai a'avana hi'i'itane, na hiwuyoma hiwalo,

²³ 'Vada paipai guduguduna a'i'itane, na ana tau'ita aviviniwone hitowotowolo awa'edane ainai, na hauganane awa'edane aho'e alonane nigele teya tomowa aya'ita.'

²⁴ Na vada tapwalolo ana tau'ita avivini mwala'idi yo taupwaoliwo mwala'idi wasa hibenalei ta hi'atehawawali mwala'ina, hava mata imahalavane.

²⁵ Ainaena ehebo towaho aidiyai ilaoma iwalo, 'Tomowaone vada paipaiyai ammwanwauwidiwa, vada tapwalolo ainai hive'ive'ita boda aidiyai'.

²⁶ Eeta vada paipai taniwagana yana hevali baidana hilau ta tauyewasaowa hilauvaidi ta hiwuwuyone. Na hesi nigele hiyatotoyaidi wuwuna himeheuhi hiwalo mata tomowa hi-modi'ini na tau'ita aviviniwone hive'alagaimaidi.

27 Tauyewasaone hiluwuwedi ta tau'ulewahiwo mehediayi hivetowolodi. Na taupwaoli yadi tauloina ipanivilaedi, iwalo,

28 'Walo'auhi wahiwahiyalana amohegomiu'o, awalo havena Yeisu yehanaena amve'ive'ita boda aidiyai. Na am'itaya'o hava ampapai-howaine? Yami ve'ita amtaluye dabalala ta Yelusalem i'oiye mwau, na teina towahone yana mwalowoi vehabana ebeha amve'ewaigai.'

29 Na Pita yo tauyewasao tupwadi hiwalo, 'Ilowoinanegai na Yaubada yana walo amulitaei na havena tomowa yadi walo.

30 Walo moiha omiu Yeisu aiwa ainai amtutuye patu na ana higa imwalowoi, na tubudao yadi Yaubada Yeisu i'abiye towolouyoine,

31 na i'abihini nimatautuwanai imwamwauwine ta ibom Taumugaiyegita yo Taulivahigita, ta ebeha tanuwabui, na ainaena ita Isileliwone yada yababa inuwahamuidi.

32 Eeta ai ginauli teina vehabadi awalowalo mahalava na hesi Alu'aluwa Ve'ahihi ibom tauwalo mahalava, iya Yaubada yana aiyauya ana tau'awa abiwo alidai.'

Gameliyela yana walo

33 Na tauloinao Yeisu yana tauyewasao yadi walo teina hibenaledi, na adi modi'i'ini moiha, na nuwanuwadi ta hi'oiye mwalowoidi.

34 Na ehebo aidiyena yehana Gameliyela ibom Palisi na loina ana tauve'ita, na ma'ana ve'ahihi tau'ulewahiwo bodadi aidiyai, itowolo na iloina ta ebeha Yeisu yana tauyewasao himahalavaedi hauga ubwa'ubwana ainai.

³⁵ Ainaena mulitai iwalo tauloinao aidiyai, 'Omiu Isileli ee, am'ita avivinigomiu na havena amloiloina wahiyala teina tomowaone aidiyai.

³⁶ Amnuwatuwu avivini haugana mwalona Tudesi imahalava ebeha ibom taumugai vagana ehebo, na tomowa adi bagibagili dova 400 hiluwu yana boda ainai, na hesi Tudesinane hi'oiye mwalowoi, na ana taumulitao hitaubudebudeyanaedi, na yadi boda i'o'ovine.

³⁷ 'Na mulitai tomowa vahilina haugana ainai, ehebo hinage towaho Galiliyena itowolo mahalava yehana Yudasa na tomowa tupwadi inulidi na himumulitaeine. Iya hinage tomowa tupwadi hi'oiye mwalowoi na ana taumulitaone hilolo'uhagwaline.

³⁸ 'Ainaena teina hauga yawalo alimiyai, ebeha havena hava amloiloina towatowaho tenem vehabadi. Ebe adi loina nuwana yadi paihowa teina tomowa aidiyena imahalava, howola abo hitapiya.

³⁹ Na hesi ebe yadi loina Yaubada ainaena imahalava, nigele howahowamiu na am'auhidi, wuwuna mata dova ta Yaubada amve'alehaei.'

⁴⁰ Eeta Gameliyeli yana loina himulitaei, na tauyewasao hiyogaedima aidiyai, na hisapidi, na hiwalo, 'Havena Yeisu yehanaena am'au'aubabada tomowa aidiyai'.

⁴¹ Na tau'ulewahiwo hilaugabaidi, yo hilau hibom yadi boda aidiyai mayadi yaliyaya, wuwuna howahowana muyamuya hilobaidi Yeisu yehanaena.

⁴² Ahubena ehebo ehebo aidiyai himiyamiya ahai vada tapwalolo mwala'ina holanai na hi-

nage tomowa yadi vada aidiyai Yeisu ibom Besinana towahona wasana namwanamwana hive'ive'itaei yo higuguguguyaei.

6

Tauve'itao hitau 7 hivesinuwaidi

¹ Haugana tenem ainai Yeisu yana boda imwalamwala'i, ta Gilisiwone Yudeyaone baidadiyao hiveta'eta'e. Gilisiwone hiwalo ai'ai ana aiyauya ahubena ehebo ehebo aidiyai yadi hiwahiwapewo hi'ita'ita di'wadi'waidi.

² Ainaena Yeisu yana tauyewasao hitau 12 tauyemidiwo maudoidi hiyogaedima na hiwalo, 'Nigele howahowana Yaubada yana walo ana guguya alaumwauwi na ebeha ai'ai a'iyauya.

³ Eeta tahimaiyao, omiu alimiyena towa-towaho hitau 7 amvesinuwaidi, yaiyadiwo ma'adi ve'ahihi, na hanahanapudi, na hinage ebeha Alu'aluwa Ve'ahihi yana wahiyala aidiyai, ta paihowa teina ai'ai ana aiyauya vehabana tavetowolodi.

⁴ Na ai a'aipate awanoi vehabana, na hinage Yaubada yana walo ana ve'ita vehabana.'

⁵ Boda maudoidi hiyaliyaya yadi lolina teina vehabana, eeta hitau 7 hivesinuwadi neta, Sitiveni, ibom yana yemidi mwala'ina Yeisu ainai, na Alu'aluwa Ve'ahihi yana wahiyala ainai, yo Pilipi yo Pilikolasi yo Nikano yo Timoni yo Pamenasi yo hinage Nikolasi, ibom towaho Anitiyoki na bada Yudeya yadi tapwalolo ainai iluwu'o.

⁶ Ainaena tomowaone teina hi'abihinidi Yeisu yana tauyewasao mehediya, na hi'abidebaidi

na vehabadi hi'awa'awanoi Yaubada ainai, na paihowane hive'avalaidi.

⁷ Eeta Yaubada yana walo idabalala tomowa aidiyai, na tauyemidi adi boda imwala'i i'alili tupwa Yelusalem ainai, na taupwaoliwo bodadi hinage walone hibenalei, na Yeisu hiyemidiyei.

Sitiveni hi'abi avivini

⁸ Sitiveni Yaubada yana ala'alawowoli yo yana atemuyamuya i'oiye mwau, na paihowa abanuwapwanopwano yo ve'ive'ilalao ipaihowaidi tomowa ahi'ahipudiyai.

⁹ Na tupwana tomowa hilaoma na Sitiveni baidadi hi'awa pa'ipa'i hiya tupwana Yudeya yadi tapwalolo yehana himwauwi 'Talatalamdi', na tupwana Sailini ainaena, na tupwana Aleksanidiliya ainaena, na tupwana Silisiya yo Esiya aidiyena.

¹⁰ Na nigele howahowana hiwahiyala, wuwuna Sitiveni yana walo hanahanapu Alu'aluwa Ve'ahihi ainaena.

¹¹ Eeta dawaniyena tomowa hiyemaihadi na hivetowolodi ta hiya hiwalo, 'Abenabenali na Mosese yo Yaubada i'awa'awa yababaedi'.

¹² Ta tomowa nuwadiyai himwauwi na Sitiveni hive'alehaei, ainaena maudoidi yo babadao yo tauloinao yo hinage lolina ana tauve'itao hilaoma, na hi'abi avivini, na hilauvai tau'ulewahiwo yadi abamiya gogoi ainai.

¹³ Na tau'awa oya'oyamaone hilauvaidima na hiwalo, 'Towaho teina, hauga maudoina aidiyai, Mosese yana loinao yo vada tapwalolo mase-maselena hinage ihinalidi.

14 Na hinage yana walo abenalei iwalo, “Yeisu ibom towaho Nasaleti howola abo vada tapwalolo teina ilo'e vehulu, na yada mu-muga Mosese ainaena ivetuwuni na ilalaomawa imwauwuidi, na vagadi imwauwidi”.

15 Tau'ulewahiwone maudoidi Sitiveni maninane hivinuvinunui, ana ita dova Tauwalo mahalava manina.

7

Sitiveni yana walouyo

1 Taupwaoliwo yadi tauloina Sitiveni ipanivilaei, iwalo, ‘Teina tomowaone hava hiwalowalowedine neta moihadi?’

2 Na Sitiveni yadi walo iyemaiha iwalo, ‘Tahiguwao yo tamaguwao, yagu walo teina ambenalei, Yaubada Didigana mwalona tubudawa Abelaham Mesapotemiya ainai imiyamiya, na howola nigele iyavedalava Halana ainai

3 Na iwalo Abelaham ainai, “Yam dalava yo yam huhuwo teina ulaugabaidi na ulau vali dalavai, tupwanane yave'itago ainai umiya”.

4 ‘Neta ainaena Kalidiya ilaugabaei, na ivedalava Halana ainai. Na Abelaham tamana imwalowoi mulitai abo Yaubada imugaiyei na ivedalavane tupwa teina ainai tamiyamiya.

5 Ta nigele hinage teya tupwa nuwana bale'u iyamohei Abelaham yana abaloina, na Yaubada iwalo yemidi hauga teina ebeha tupwanane Abelaham mayana huhuwo yadi bale'u hivai, na hauganane ainai Abelaham nigele natuna.

6 Na hinage Yaubada iwalo mugai ebeha Abelaham tubunao himiya taumana vali boda yadi

tupwa ainai, yo dalavaone tanitaniwagadiyaone paihowa vitavitaidi himohedi, na himiya vitai bolimai 400 aidiyai.

⁷ Na hesi Yaubada iwalo, “Howola abo dalava tanitaniwagadi lolina vitavitaina yamohedi, na mulitai tupwa tenem ainaena yagu boda himahalava na hipwagogo aliguwai tupwa teina ainai”.

⁸ Eeta Yaubada Abelaham ulewahi ana ve'ive'ilala imohei neta 'wapi ana hapi vehabana. Abelaham Aisake ilabahi ta hawahawaga ehebo i'ovi na hapi himomoheine. Dova hinage Aisake natuna Yakobo hapi imohei. Na Yakobo hinage natunao towotowohodi 12 adi bagibagili hapi imomohedine.

⁹ ‘Tubudane Yakobo natunao hiya tahidi Yosepa hivegimwalaei Itipita aidiyai, wuwuna hi'alomagigiliyei ta nemai ivetaupaihowa nigele maihana na hesi Yaubada baidana.

¹⁰ Na ihagui ana vitai aidiyena, na hinage hanapu namwanamwana imohei, Itipita yadi Pelo hanapunane i'ita lobai, ainaena Pelo Yosepa i'abihinine na lolina imohei tupwa Itipita maudoina ainai, na hinage tauwasawasa yana vada holanai.

¹¹ ‘Na mulitai vahali imahalava Itipita maudoina yo Kenani aidiyai, na miya vitai imahalava na tubudaone nigele adi.

¹² Ta Yakobo wasa ibenalei ebeha ai'ai Itipita ainai imiyamiya, na natunao towatowahodi ive-tamaledi Itipita ainai, ai'ai vehabana.

¹³ Mulitai ivetamaleuyoidi Itipita ainai, na Yosepa tahinao aidiyai iwalo mahalava, iwalo,

“Yau tahimu Yosepa”, na hinage Pelo ainai iwalo mahalavaedi iwalo, “Teina tahiguwao”.

14 Ainaena Yosepa tamana Yakobo mayana huhuwo iyogaedima, adi bagibagili 75, na Itipita ainai hilalaomane.

15 Eeta tubudane Yakobo manatunao hidobi Itipita ta nemai himiyamiya ta himwamwalowoine.

16 Na yadi asiyebwao mwalomwalowoidi hilawedi ta mwalona Abelaham igimwalaiya'o Sikem, hibom Emoli natunao aidiyena na magainane ana maiha siliba imomohedine neta ainai hiyeyemagaina.

17 ‘Na hauga bada ilau tebitebiniya'o ta Yaubada yana waloyemidi ainona imiya mahalava Abelaham ainai neta ebeha Isileliwone Itipita hi'aitulu gabaei. Wuwuna tubudaone adi boda ihaehae.

18 Na tauwasawasa vauvauna itowolo ta yana hauga lolina, na tauwasawasane Yosepa nigele iyahanapui.

19 Tubudaone i'oya'oyamaedi, na muya imohemohedi. Na iwalo wahiyala ta ebe natudiyao vauvaudi hitubui higabae mahalavaedi ta himwalowoi balabala awawai.

20 ‘Gama Mosese itubui hauga tenem ainai, ibom ana ita inamwanamwa, na tamana yo hinana yadi vadai hi'ita'ita avivini neta wai'ena tonuga.

21 Na mulitai yadi vadaena himwau mahalavaei, na Pelo natuna waihiuna ilolobaine, na ilauvaiyama yana vadai, na ebeha natuna i'ita avivini.

22 Eeta Mosese Itipita yadi hanapu maudoina hive'itaei, ta ihanahanapuidi na yana walowone yo yana paihowao hiwahiyala alili.

23 'Hauganane ana bolimai 40 ilobai Mosese nuwanuwana yana tomowao Isileli i'itadi.

24 Ainaena yana itane ainai Itipita ehebo towaho Isileli italai awawai, eeta Mosese tahina ihagui na towaho Itipita i'oiye mwalowoine.

25 Na Mosese yana nuwatuwu ebeha yana huhuwone mata hihanapui, neta Yaubada nimanane iyeyepaihowa ta Itipitaone aidiyena ivaivehuludi na hesi nigele hiyahanapui.

26 I'ahubena ta Mosese tahinao bwau ilolobai-dine, na nuwanuwana ebeha i'auhidi ta iwalo, "Augeluwo, omiu boda ehebo na hava vehabana yami miyamiya amveyaveyababa?"

27 'Na tau'alehaone ehebo aidiyena Mosese yana walo iyemaiha, na iwalo, "Yaiya owa utuwoi na uvetauloina alimaiyai?"

28 Vedova? Nuwanuwam na u'oiye mwalowoigau, lavi dova Itipita towahona u'oiye mwalowoine?"

29 Walo teina Mosese ibenalei ta imeheuhi, na idena ilau Midiyani ainai, imiya taumana, na tenemai itawahola yo natunao towatowahodi bwau, ilabahidi.

30 'Bolimai 40 tuluhanai Mosese tupwa balabala awawai oya Sainai vahalinai ilowolowouhi, na Yaubada yana tauwalo mahalava i'abiyamahalavauyoi aiwa alahawahawalina ainaena aiwa lugulugudi holadiyena.

31 Ta Mosese i'aluwagavai ta iwutulau tupwanane ala'alahinane vahalinai ebeha i'ita ili'ilimani, ainaena Bada alinana ibenalei iwalo,

32 "Yau tubumwao hibom Abelaham yo Aisake yo Yakobo yadi Yaubada". Na Mosese yana meheuhiyena ibatubatutuli, ta nigele iya'ita lau.

33 'Ainaena Bada iwalo, "Am ae humahuma uwuludi wuwuna neta bale'une ainai utowotowolone bale'u ve'ahihi.

34 Yagu tomowa yadi miya vitai Itipita holanai yahanapuiya'o, na yadi dou, bada yabenalena'o, ainaena yadobima habi haguidi. Eeta owa utowolo na yavetamalego Itipita ainai, paihowa teina vehabana."

35 'Isileliwone Mosese hita'wata'wataei, hiwalo, "Yaiya owa ebeha utowoi na uve-tauloina na u'abiye dumwalugai?". Eeta Isileliwone hita'wata'wataei na Yaubada yana vesinuwa haugana tauwalo mahalava aiwa ala'alahawawalina ainai ivesinuwai iwalo iya tauloina na taulivahi.

36 Yudeyaone imugaiyedi ta Itipita hi'aitulu gagaeine. Mulitai ginauli abanuwapwanopwano na ve'ive'ilala i'abiye mahalavadi Itipita ainai yo ni'u hawahawawalina ainai. Na hinage ginauli abanuwapwanopwano yo ve'ive'ilala i'abiye mahalavadi balabala awawai neta bolimai adi bagibagili 40.

37 'Teina Mosese Isileli aidiyai iwalo, "Yaubada howola abo tahimiyaone aidiyena ehebo Tauwalo mahalava ivesinuwai vehabamiu, dova mwalona yau ivesinuwaigaune."

38 Na hinage Mosesenane nu'ulai Isileli tubunao maudoidi baidanao, oya Sainai ainai

himiya miya na tauwalo mahalava Mosese lolina namwanamwana yawahida vehabana imomohedine.

³⁹ 'Na tubudaone Mosese yana lolina hita'wata'wataei, ta nuwanuwadi yo hilau gwaipile Itipita ainai,

⁴⁰ Na Eloni ainai hiwalo, "Yada abapwagogowo u'atububunidi, na himugaiyegita, wuwuna Mosese ibom mwalona Itipita ainaena imugaiyegitamawa, havaidova ilao'o".

⁴¹ Tenem haugane ainai abapwagogo aiwa tagitagi hipaihowai ta ana ita dova bulumakau natuna. Na ainai hipwaopwaoli yo nimadiyena hava hipapaihowaine hiyaliyayai ainaena na higuyaguyau.

⁴² Eeta Yaubada ita'wata'wataedi, na hibom yadi nuwatuwu hipaihowai, neta utuiwo galewa aidiyai hipwagopwagogo, dova tauwalo mahalavao yadi buki holanai Yaubada yana walo imiyamiya, iwalo:

"Omiu Isileli tupwa balabala awawai bolimai 40 ammiyamiya, lagulaguwao amwunuidi, na nigele aliguwai amyapwaopwaoli.

⁴³ Na yami abapwagogo yehana Moloke yana gwau, am'avalai yami abapwagogo na hinage Lep-ani yana utui amtagi yo ainai amwalowalo vetuvehae.

Ainaena mata ya'oipeiyegomiu na amlau Babiloni tulutuluhanai." ' '

⁴⁴ Na Sitiveni iwalo, 'Mosese gwaune i'abi, neta dova Yaubada ive'ita ma'ama'ayaune ainai.

Ainaena hi'abi na hauganane tupwa balabala awawai hilaulau Yaubada yana gwaune hinage hi'avalai vali tupwai”.

⁴⁵ Mulitai tubudiyao Yosua baidanao teina gwaune hivaiyama na tupwanane ainai tubudao taumiya dalavao hiheusilidi tupwa teina ainaena, na Yaubada ihaguidi ta hiwahiyala, na yadi bale'u teina hivai, na gwaune imiyamiya ana higa Devida ivetauwasawasa aidiyai.

⁴⁶ Iya Yaubada ana awanamwanamwa imohei. Na Yaubada ainai ipanivila na ebeha italamwei ta Yakobo, yana Yaubada yana vada i'abi.

⁴⁷ Na hesi Yaubada yana vadane Devida natuna Solomoni i'a'abine.

⁴⁸ 'Yaubada ewa'aliliyai yana vada tomowa ni-madiyena hi'abi'abi nigele alonai iyamiyamiya, dova tauwalo mahalava yana walo iwalo:

⁴⁹ “Galewa yagu abamiya wasawasa,
na bale'u aegu adi abamwau.

Ainaena aiteya vada howahowana, na vehabagu am'abi
na vadanane ainai ya'aiyawasi?

⁵⁰ Wuwuna ginauli teina maudoidi yau yapai-howaidi.” ’

⁵¹ Na Sitiveni iwalo, 'Omiu tau'ateyaiyaiwo. Yaubada wasana ainai neta atemiui yabidaidi'o yo talinamiu yagohaye tuidi'o. Omiu bada dova hauga daodaona tubumiyao Alu'aluwa Ve'ahihi amta'wata'wataei.

⁵² Walo moiha tubumiyao tauwalo mahalavao maudoidi hi'abiye muyadi na hi'oiye mwalowoidi. Hiya Taudumwaluwa yana laoma vehabana hiwalo mugaiyeiwa, na teina hauga

omiu hinage Taudumwaluwa amhuhulaei, ta am'o'oiye mwalowoine.

⁵³ Na omiu Yaubada yana lolina himohegomiu tausagena wasao aidiyena, na nigele amyamulitaei.'

Sitiveni hi'oiye mwalowoi

⁵⁴ Sitiveni yana walo tauloinao hibenalei ta adi modi i'ini mwala'ina, na awadi hitauve'alahi yadi modi'ini vehabana.

⁵⁵ Na hesi Alu'aluwa Ve'ahihi Sitiveni i'oiye mwau, ta galewa ivinuvinunui, na Yaubada yana wasawasa masele ainai ihae na Yeisu nimatautuwanai itowotowolo, i'itane.

⁵⁶ Na iwalo, 'Am'ita, galewa ilotaho'e na Tomowa Moihana Yaubada nimatautuwanai ya'ita itowotowolo.'

⁵⁷ Hiwuiwui wahiyala, na talinadi hi'abi auhidi, na ebeha havena yana walo hibenabenalei. Eeta maudoidi vehabana hisagena na hi'abi avivini.

⁵⁸ Na dalavane tuluhanai higabaei aituluwei, na gaimaena hitatalaine. Na tau'aisamasaniwone adi luwuluwu himwauwi hevali teya yehana Saulo aenai.

⁵⁹ Sitiveni howola gaimaena hitalatalai na Bada ainai i'awa'awanoi, iwalo, 'Bada Yeisu alu'aluwagu uvaiyawa'.

⁶⁰ Na aetutulina i'atuwomalei na iyoga wahi-wahiyala iwalo, 'Bada, yadi mumuga yababana teina havena uyemayemaiha aidiyai'. Na yana walo teina tuluhanai yawahina i'ovi.

8

¹ Na Saulo bodaone i'awa namwanamwaedi Sitiveni ana oiyemwalowoi vehabana.

Saulo tauyemidiwo i'alehaidi

Ahubena tenem ainai tauyemidiwo tupwa Yelusalem ainai adi alehao hivetuwuni na hi'aleha, ainaena hilouhagwali Yudeya yo Sameliya tupwanao aidiyai, na Yeisu yana tauyewasao hitau 12 Yelusalem ainai himiyamiya.

² Na tupwana tomowa Yaubada ana tauyemidiwo Sitiveni hivai ta hidoudouwi i'ovi na abo higagaliyaunaesine.

³ Na hesi Saulo itowoi na tauyemidiwo yadi boda i'oiye sawali. Vada ehebo ehebo iluwuluwuidi na tauyemidiwo towatowahodi yo waiwaihiudi ilaulaugogoidi na vada paipaiyai imwaumwauluwuwedi.

Pilipi iguguya Sameliya ainai

⁴ Tauyemidiwo hilo'uhagwali, ta ebeha tupwa teya ainai wasana namwanamwana higuguyaei tomowa aidiyai.

⁵ Ainaena Pilipi idobi Sameliya tupwanane ainai, na tenemai Besinana Tomowana wasana iguguyaei aidiyai.

⁶ Na maudoidi Pilipi yana walo hibenalei, na yana paihowa wahiwahiyalana hi'itadi,

⁷ Ebe yayyadiwo hi'asiyebwa, alu'aluwa yababana aidiyena mata imwau mahalavaedi, mayogayogadi yo hinage taubelubelu, yo taulepelowo i'abiye namwanamwadi. Ainaena bodaone hita-latalam toyatoyawa Pilipi yana guguya ainai.

8 Na ainaena abayaliyaya mwala'ina dala-
vanane ainai.

9 Na taumiya dalava ehebo yehana Sai-
moni, iya Pilipi yana walo iyemidiyei. Sai-
moninane mwalona tau'oba'oba na oyamaena
iwalo mahalavaeyoweie ebeha iya teya towaho
mwala'ina.

10 Tomowa maudoidi, tomowa mohili yo to-
mowa mwala'idi ainai hibenabenali ta hiwalo,
'Teina tomowane dova Yaubada. Owa uwahiyala
alili.'

11 Eeta Saimoni yana walowone hibenaledi
wuwuna yana obaena i'abiye nuwapwanopwan-
odi hauga maudoina aidiyai.

12 Na mulitai Pilipinane imahalavama na
wasana namwanamwana Besinana Yeisu
yehana yo Yaubada yana lolina vehabadi,
iguguya, na hiyemidiyei, na hibapitaiso,
towatowaho yo waiwaihiu.

13 Na Saimoni hinage Yaubada iyemidiyei,
na yana bapitaiso tuluhanai Pilipi baidana
himiyamiya. Na Saimoninane Pilipi yana
ala'alawowoli yo yana ve'ive'ila ipaihowaidi
wahiwhiyaladi i'itadi, na inuwapwanopwano
moiha.

14 Ainaena Yeisu yana tauyewasao Yelusalem
ainai himiyamiya, wasa hibenalei ebeha bada
Sameliya hitalam'o Yaubada yana walo ainai,
eeta Pita na Yoni hivetamaledima.

15 Na hitau bwaune hidobi Sameliya ainai, na
tauyemidi vauvaudi vehabadi hi'awa'awanoi, na
Alu'aluwa Ve'ahihi aidiyai iluwu.

16 Wuwuna howola nigele teya yaiya
Alu'aluwa Ve'ahihi iya'oiye mwau na bapitaiso

ibom Bada Yeisu yehanaena hivaiya'o.

¹⁷ Ainaena Pita na Yoni nimadi aidiyai himwauwi na Alu'aluwa Ve'ahihi aidiyai iluwu.

¹⁸ Na Saimoni paihowa teina i'ita ebeha Yeisu yana tauyewasao nimadi himwau tomowa aidiyai na Alu'aluwa Ve'ahihi aidiyai iluwu, ainaena mani ivai ta ebeha Pita na Yoni imohedi.

¹⁹ Na iwalo, 'Teina ala'alawowoline ammohegau ta ebe yaiya nimagu ainai yamwauwi mata Alu'aluwa Ve'ahihi iluwui'.

²⁰ Ta Pita Saimoni iwalowei, iwalo, 'Yam mane baidam amsilahe vateyai, wuwuna ebeha Yaubada yana velau yam mane ainaena uye-maiha.

²¹ Owa nigele yama boda, na atem imumuga yababa Yaubada mehenai.

²² Eeta ilowoinanego na yam yababa ainaena unuwabui, na u'awa'awanoi Bada ainai, na ebe inuwahamuigo.

²³ Na yahanapui atem paipaina alomagigili, yo mumuga yababana aidiyena.'

²⁴ Na Saimoni iwalo, 'Am'awa'awanoi Bada ainai ta ginauline yababadine amwalo mahalavaedi'o, havena aliguwai himiyamiya yo hilaolaoma'.

²⁵ Mulitai Pita na Yoni yadi Bada vehabana hiwalowalo mahalava na yana walo higuguyaei, na hiwuyo Yelusalem ainai, na yadi wuyone ainai wasa namwanamwana hiwalo mahalavaei Sameliya tupwanao aidiyai.

Pilipi towaho Itiyopiya ehebo i'abiye bapitaiso

²⁶ Na Bada yana tausagena wasa Pilipi iwalo, ainai 'U'atububuni na ulau tupwa yavana

amwaha Yelusalem yo ilau Gasa ainai'. Amwahane ilaulau balabala awawa ainai.

²⁷ Eeta Pilipi itowolo ta ilalaune. Tenem hauganane tauloina mwala'ina, Itiyopiyaena ilaulau gwaipile yana dalavai. Iya Itiyopiya yadi alawata yehana Kanidesi yana mane i'ita'ita avivini. Iya ilau Yelusalem ta Yaubada iwalo vetuvehaeyei na iwuyowuyoma.

²⁸ Igelu ta ilaulau na waloyemidi bukina Aisaya ainai ilaulauvahili.

²⁹ Ainaena Alu'aluwa Ve'ahihi Pilipi iwalo ainai, 'Ulau mwayamwayau waga niuniuli vahalinai'.

³⁰ Eeta Pilipi isagena ilau ainai ta ibenabenali na towahone ilaulauvahili Aisaya yana buki ainaena. Na Pilipi ipanivilaei iwalo, 'Uhanapuiya'o hava uvahivahiline?'

³¹ Na towahonane iwalo, 'Nigele, wuwuna nigele teya yaiya na ebe i'aubabada ili'ilimani aliguwai'. Na iwalo ta Pilipi imwalae taohani ta waga niuniuline ainai baidana himimiyane.

³² Yaubada yana Buki ivahivahili iwalo:
 'Tbom dova sipi mata hiwunui,
 ta dova sipi natuna ebe hiwunuwunui, na
 ana tautomne mehenai itowotowolo,
 nigele alinana yo nigele teya hava
 iyawalowei.

³³ Na hinage yana lauvetala ainai nigele hiya abiye dumwaluyana ililimani, na ihini-maya.

Ainaena nigele teya natunao ta ebe hiwalo mahalavae,
 wuwuna yawahina bale'uwai i'o'ovi.'

34 Na towaho Itiyopiyaenane Pilipi iwalo ainai, 'Yaiya vehabana tauwalo mahalava teina iwalowalone? Ibom vehabana nuwana vali towaho vehabana?'

35 Ainaena Pilipi ivetuwuni vahilinane ana livahi ainai, na Yeisu wasana ive'itaei.

36-37 Eeta amwahanane hilaulau, na bwahi hi'ita lobai, ta towahonane iwalo, 'Tenem we'ahane! Vedova howahowana ainaena uve-bapitaisogau?'

38 Ta yana taupaihowa iloinaei na waga niu-niuli ilaumwauwi, na hitau bwau Pilipi baidana hi'aitulu bwahiyai, na Pilipi towahone i'abiye bapitaisone.

39 Ainaena bwahiyena hihaema na Bada Alu'aluwana Pilipi ilauvai, na towahone Pilipi nigele iya'itauyoi, ainaena mayana yaliyaya ilalaune yana dalavai.

40 Na Pilipi hilobai dalava Asotosi ainai ilaulau na wasa namwanamwana iguguyaei dalava ehebo ehebo aidiyai, na ana higa imahalava Sisaliya ainai.

9

Saulo yana nuwabui

1 Saulo howola i'ale'aleha Bada ana taumulitao aidiyai. Eeta ilau taupwaoli mwala'ina ainai,

2 nuwanuwana yana letao ileleledi na ilawedi Yudeya yadi miyagogoi Damasiko aidiyai. Na letaone aidiyena ebe Yeisu yana amwaha adi taumulitao ilobaidi, towatowaho yo waiwaihiudi i'abi avivinidi na ivaidima Yelusalem ainai habi lauvetalaedi. Eeta letadine ivaidi na ilau.

3 Na Saulo ilaulau ta Damasiko ainai muhamuhana imahalava, na masele galewaena imasele ta i'i'iliyei.

4 Ta ibe'u bale'uwai na ehebo alina ibenalei, iwalo, 'Saulo, Saulo, hava vehabana u'abi'abiye muyagaune?'

5 Saulo iwalo, 'Bada, yaiya owa?'

Na alinane iwalo, 'Yau Yeisu, u'abi'abiye muyagaune.

6 Na hesi utowolo na uluwu dalavai na tenemai amvenuamwau ubenalei, yo hava mata upaihowaine.'

7 Na tomowaone Saulo baidanao hilaulau hitautowolo na tomowa alinana hibenalei na hesi nigele teya hiya'ita.

8 Ainaena Saulo bale'uwenā itowoloma na nuwanuwana ta mehena imasele, na hesi nigele howahowana hava i'ita, eeta Saulo hi'abinimai na hiluwuwei Damasiko ainai.

9 Na nemai ahubena tonuga aidiyai nigele hava teya iya'ita, na hinage nigele iya'ai yo iyanuma.

10 Na Damasiko ainai Yeisu ana taumulita ehebo imiyamiya, yehana Ananayasi, na yana eno niviniviyena Bada iwalo ainai, iwalo, 'Ananayasi'.

Ta Ananayasinane iwalo, 'Bada, Yau teina'.

11 Eeta Bada iwalo, 'Utowolo na ahi'ahipuwena ulau amwaha yehana Dumwadumwaluna ainai, yo Yudasa yana vadai ehebo towaho upanivilae, ibom towaho Tasosiyena na yehana Saulo, na hauga teina ainai i'awa'awanoi.

12 Na eno'ita'itaena i'ita'ita na ehebo towaho yehana Ananayasi iluwu ta nimana ulu'ulunai imwauwi na ebe ivinunuyo.'

13 Na Ananayasinane iwalo, 'Bada, towahonane wasana tomowa maudoidi hibenalena'o ebeha towaho yababana, na yam tauyemidiwo Yelusalem ainai bada ive'aleha aliliyedi.

14 Na hinage taupwaoliwo mwala'idi hitalamwei na hauga teina ilaoma ta ambodao maudoina Damasiko ainai habi paigai ebe yehamwena awa'awanoi.'

15 Na Bada iwalo ainai, 'Badagi, ulau ainai. Wuwuna iya bada yavesinuwaiya'o na wasagu iwalowei tomowa tupwa vehopali alodiyai, yo tauloinao mwala'idi mehediya yo Isileli hinage aidiyai.

16 Na hinage yave'itae yana muyamuyao mwala'idi mata ilobaidi, yau agu walomahalava vehabana.'

17 Ainaena Ananayasi ilau, na Yudasa yana vadai iluwu, na nimana imwauwi Saulo ulu'uluna ewanai iwalo, 'Tahigu Saulo, Bada Yeisu imahalava alimwai, ibom ivetamalegauma mehem ya'abiye masele, yo hinage Alu'aluwa Ve'ahihi ainaena i'oiye mwaugo'.

18 Eeta Saulo mehenaena dova yama onavidi hibe'u na i'itauyone. Ainaena itowolo na ibapitaiso,

19 na hinage ai'ai ivai na i'ai ta yana wahiyala ilolobauyoine.

Saulo iguguya Damasiko ainai

Tupwana ahubena aidiyai Saulo Yeisu ana tau-mulitao baidanao himiyamiya Damasiko ainai.

20 Na Yudeya yadi vada tapwalolo aidiyai Saulonane iguguya, 'Ebeha Yeisu ibom Yaubada Natuna moiha'.

21 Na taubenaliwo hinuwapwanopwano mwala'ina, na hiwalo, 'Yana guguya teina ambenalei ibom mwalona Yeisu ana taumulitao Yelusalem ainai ive'ave'alehaedi. Na hinage yana laoma teina wuwuna ebeha Yeisu ana taumulitao teinai himiyamiya i'abi avivinidi na ipaidi ta ilawedi Yelusalem, taupwaoliwo mwala'idi aidiyai, bo?'

22 Na hesi Saulo yana guguya i'ala'alawowoli, ana moiha ebeha Yeisu iya Yaubada yana Besinana neta wuwuna ivenuwawaivai moiha ainaena ta Yudeyaone himiyamiya Damasiko nigele howahowana yana walo hiyemaiha.

Saulo Yudeya idena gabaedi

23 Saulo Damasiko ainai imiyamiya, na Yudeya hiloiloina ebeha hi'oiye mwalowoi.

24 Na hesi yadi lolina dawani bada Saulo ihana-puidi'o. Boniyai yo ahubena dalavane alina ana awa'eda hivinuvununui ebeha yana aitulu ainai na hi'oiye mwalowoi.

25 Na hesi boniyai ehebo ainai Saulo ana taumulitao boha ainai hiyemiya, na hivedawedawe dobiyei aline hawahawagana ainaena.

Saulo yana laoma Yelusalem

26 Eeta Saulonane iwuyo Yelusalem na itowoi ta ebeha iluwu Yeisu ana taumulitao aidiyai, na himeheuhe, wuwuna nigele hiyayemidiyei ebeha bada inuwabui'o.

27 Na Banabasi ibom Saulo ihagui, na ilau-vaiyama Yeisu yana tauyewasao aidiyai, na i'au'aubabada vedova Saulo amwahi Bada ilolobaine ta alinana ibebenaleine. Na vedova

Saulo iguguya atepatu Damasiko ainai Yeisu yehanaena hinage i'aubabadanei.

²⁸ Eeta hitalam Saulo baidadi himiyamiya. Na Yelusalem maudoina ita'i'iliyei mayana wahiyala Bada yehanaena iguguguya.

²⁹ Na Yudeya hibom tau'alina Gilisi Saulo baidadi hive'awa pa'ipa'i'i, na hiloiloina vedova na hi'oiye mwalowoi.

³⁰ Na Yeisu ana taumulitao hibenalei, ta Saulo hilawei Sisaliya, na tenem ainai hivetamalei ta ilau Tasisi ainai.

³¹ Ainaena tautapwalolo Yudeya yo Galili yo Sameliya dalavadi maudoidi himiya ili'ilimani. Na Bada hive'ahihiyei, na Alu'aluwa Ve'ahihi yana wahiyala yo yana vehaguhagu aidiyai na himiyamiya, ta yadi boda imwalamwala'i.

Pita yana ta'i'ili Lida yo Yopa aidiyai

³² Pita ita'i'ili Yaubada yana tomowa mase-maseledi aidiyai, na ilaoma ehebo dalava yehana Lida ainai.

³³ Na ehebo towaho taubelubeluna ilobai, yehana Eniyasi ibom bolimai 8 yana aba'eno ainai i'eno'eno, nigele howahowana ilowouhi.

³⁴ Eeta Pita iwalo ainai, 'Eniyasi, Yeisu Besinana i'abiye namwanamwago. Ainaena utowolo na yam halabi u'avalai na ulau, ta itowolo mwayamwayau.'

³⁵ Na tomowaone Lida yo Saloni adi tau-miyaone hi'ita na ainaena Bada Yeisu ainai hinuwabui.

³⁶ Na dalava Yopa ainai Yeisu ana taumulita ehebo waihiuna imiyamiya, yehana Tabita, na ana bui Dokasa, na Dokasa ana bui neta lagulagu

teya yehana, na waihiunane velau wuwuna ta tauwewelohe ihaguhaguidi.

³⁷ Tenem hauganane ainai i'asiyebwa yo imwalowoi, na wagawagana hivai ta hivehuguvi, na hevala ehebo ewanai himwamwauwine.

³⁸ Yopa neta Lida vahalinai ainaena haugana Yeisu ana taumulitao Pita wasana hibenalei ta tomowa bwau hivetamaledi Lida ainai Pita vehabana. Tomowaone wasa hilawei Pita ainai hiwalo, 'Ulau mwayamwayauma ta'ulaoma alimaiyai'.

³⁹ Eeta Pita itowolo na tomowaone baidanao hilalaune, haugana himahalava neta hilauvai ta hihae vadane ana hevala ewanai. Na hiwahiwapewone maudoidi Pita hitowolo gwaig-waipileyei na luwuluwu yo abalauli'wa Dokasa mwalona ipapaihowaidiwa hi'abiye mahalavadi na hidoudou.

⁴⁰ Na Pita iloinaedi ta vadaena himahalava, na ibom imiyamiya, na aetutulina i'atuwomalei yo i'awa'awanoi Yaubada ainai, eena i'ita gwaipile na tauna iwalo lau ainai iwalo, 'Tabita utowolo'. Na waihiune mehena i'itanei na Pita i'itane, ta eno'enowena itowolo imimiyane.

⁴¹ Na Pita nimanai i'abi na i'abiye towolone. Na tauyemidiwo yo hiwahiwapewo iyogaedima, na Tabita mayawahina ive'itae aidiyai.

⁴² Na wasane iyewasaei tupwa Yopa maudoina ainai, ainaena tomowa maudoidi Bada Yeisu ainai hiyemidi.

⁴³ Na Pita Yopa ainai imiya daodao, towaho yehana Saimoni yana vadai, ibom yana paihowa lagulagu 'wapidiyena tobwatobwa ipaipaihowaidi.

10

Pita Koniliyosi ibo'eyei

¹ Dalava Sisaliya ainai ehebo towaho yehana Koniliyosi imiyamiya, iya Italiwone yadi tau'alehao, adi taumugai.

² Ibom towaho namwanamwana na mayana huhuwo Yaubada hive'ahihiyei, na hauga maudoina tauwewelohe ihaguhaguidi na i'awa'awanoi Yaubada ainai.

³ Ahubena ehebo lavilaviyena, Koniliyosi i'eno ita'ita na Yaubada yana tausagenawasa ehebo i'ita'ita ili'ilimani na ilaoma ainai iwalo, 'Koniliyosi!'

⁴ Koniliyosi tausagenawasane ivinuvinunui na mayana meheuhi, iwalo, 'Bada, hava?'

Na tausagenawasa iwalo, 'Yaubada yam awanoi yo yam hagu tauwewelohe aidiyai ihanahanapui, na ainaena inuwatuwu avivinigo.

⁵ Eeta yam taupaihowao tupwadi uvetamaledi, na hilau Yopa ta Saimoni iya yehana himwau Pita, hilauvaiyama.

⁶ Pitanane ehebo hinage Saimoni yana vadai le'awa ainai imiyamiya, na Saimoninane yana paihowa lagulagu 'wapidi aidiyena ginauli ipaipaihowaidi.'

⁷ Tausagenawasane yana walo i'ovi na ilalaune. Na Koniliyosi yana taupaihowao bwau iyogaedima na yana tau'aleha ehebo hinage Yaubada ana tauve'ahihi mwala'ina iya Koniliyosi taumiya vahalina.

8 Ainaena tausagenawasane yana walomahalava Koniliyosi i'aubabadaei hitau tonugane aidiyai, na ivetamaledi Yopa ainai ta hilalaune.

9 I'ahubenama mahana ala'alapwahiyai hilaulu Yopa vahalinai, na Pita vadai imiyamiya, na ihae ewai habi awanoi.

10 I'awa'awanoi mavahalina na howola vadai ai'ai hi'atu'atububuni na Pita i'eno ita'ita.

11 Na galewa i'i'itane ilotaho'e, na ehebo ginauli i'ita idobidobima, ana ita dova ale'o mwala'ina papalina vehopali aidiyena hi'aba'abahi dobima bale'uwai.

12 Na holanai vali lagulagu yo vali lagulagu daladaladi yo vali lowolowo yo vali lowolowo.

13 Ainaena ehebo alina Pita iwalo ainai, iwalo, 'Pita, utowolo yo neta lagulaguwone uwunuidi na u'aidi'.

14 Na Pita ita'wata'wataedi, iwalo, 'Bada, badagi wuwuna nigele teya hinage lagulagu laulaugagayodi teina dova yaya'aidi'.

15 Na alinane iwalouyo iwalo, 'Yaubada lagulagu bada i'abiye maseledi'o, ainaena havena u'awa'awa yabayababaedi'.

16 Ginauli teina mai tonuga Pita ainai imahalava, alinanane mai tonuga dova iwalowei, na mulitai ginaulinane iheheuyone galewai.

17 Pita howola yana eno'ita'itane ainona inuwanuwatuwui na Koniliyosi tomowaowa tonuga ivevetamalediwa Saimoni yana vada hilobai na hilaoma ta ali awa'edanai hitowotowolo.

18 Na hipanavila hiwalo, 'Teina ainai taumana yehana Saimoni Pita imiyamiya?'

19 Vadanane ewanai Pita inuwatuwu behabeha, na Alu'aluwa Ve'ahihi ainai iwalo, 'Pita, towatowaho hitau tonuga hibehabehaego, na bada hilaoma'o ta elauhai himiyamiya.

20 Ainaena utowolo na u'aitulu aidiyai ta baidamwao amlau na havena unuwatuwu gwaigwaipile, wuwuna yau tomowaone yavetamaledima.'

21 Ta ainaena Pitanane i'aitulu aidiyai na iwalo, 'Yau Pita. Hava vehabana amlalaomane?'

22 Na hiwalo, 'Tau'alehao yadi taumugai yehana Koniliyosi ivetamalegai ta alalaomane. Iya towaho dumwadumwaluna na Yaubada iwalowalo vetuvehaeyei. Eeta hiya Yudeya maudoidi hive'ahihiyei. Yaubada yana tausagenawasa masemaselena Koniliyosi iwalo auli ta ivetamalegai yo alaoma ebeha ave'i'imanego ta talau yana vadai, yo hava mata u'au'aubabadaneine ibenalei.'

23 Pita tomowaone iyogaedi, na vadai hivetaumana.

I'ahubena na hitowolo ta Pita baidadi hilau, na tupwana adi geluwo Yopa ainaena baidadiyao hilaulaune.

24 I'ahubenauyo abo himamahalavane Sisaliya ainai, na tenem ainai Koniliyosi yana huhuwo yo ana geluwo iyoga ahaidima, na yana vadai hiha'waha'wa.

25 Na Pita imahalava vadai na Koniliyosi imahalavama Pita mehenai ibe'u dobi na ipwagogo.

26 Na Pita Koniliyosi i'abiye towolo, na iwalo, 'Utowolo! Yau tomowa mohili owa dova.'

27 Ainaena Pita yo Koniliyosi baidana hi'au'aubabada na hiluwu vadai, na Pita boda

i'itadi hiha'waha'wa.

²⁸ Eeta iwalo lau aidiyai iwalo, 'Omiu amhanapuiya'o neta ai Yudeyaone nigele howahowana na omiu nigele Yudeya baidamaiyao ta'awa heliheliyam, neta yama laugagayo ta ebe havena abo'ebo'eyegomiu. Na hesi Yaubada ive'itagau ebeha laugagayone bada i'ovi'o.

²⁹ Ainaena hauganane Koniliyosi yana walo ivetamalenama nigele yayata'wata'wata, na hesi yatalamwegau ta yalalaomane. Na hava vebana uyogaegaune?'

³⁰ Koniliyosi iwalo, 'Ahubena vehopali bada hi'ovi'o ainai lavilaviyai, dova wau teina ulalaomane eeta yagu vadai ya'awa'awanoi na tomowa ehebo ana ale'o namanamalina meheguwai itaumahalavane.

³¹ Ta iwalo, "Koniliyosi, Yaubada yam awanoi yo yam aiyauya ihanapuidi'o ainaena i'atemuyamuyaego.

³² Tomowa uvetamaledi ta hilau Yopa ainai towaho yehana Saimoni Pita hilauvai. Na towaho teya hinage yehana Saimoni iya lagulagu 'wapidi ana taulauhaili ainai ivetaumana na Saimoninane yana vada neta ni'u vahalinai."

³³ Eeta vebabam walo yavetamale mwayamwayawenawane ta u'atemuyamuyaegai na ulalaomane. Ainaena mata maudoimai teina Yaubada mehenai na ginauliwone hava Bada iwawalo auligowa ebeha u'aubabadaei neta maudoimai aha'waha'wa ebeha abenalei.'

Pita yana walo Koniliyosi mayana bodao aidiyai

³⁴ Eeta Pita iwalo aidiyai, 'Walo moiha bada nuwagu imasele'o ebeha tomowa maudoidi Yaubada mehenai toyatoyawa, na nigele Yudeya hibom iyavelauwedi.

³⁵ Na hesi vali tomowa tupwa ehebo ehebo tomodiyao ebe hive'ahihiyei, na himumuga dumwalu, Yaubada iyaliyaya vehabadi.

³⁶ Na Besinana Yeisu ibom maudoida yada Bada na Yaubada nuwadaumwali wasana namwanamwana Yeisu imohegai, ai Isileli yama awanamwanamwa vehabana. Na omiu wasanane amhanahanapui.

³⁷ Wuwuna Yoni wasanane ivetuwuni Galili ainaena, hauganane iguguya, na tomowa i'abiye bapitaisodi na mulitai Yeisu wasana ivetuwuni Yudeya tupwana maudoina ainai.

³⁸ Wasanane ebeha Yaubada Yeisu towaho Nasaleti i'abiye wahiyala Alu'aluwa Ve'ahihi ainaena, ta i'ala'alawowoli na tomowa ihaguhaguidi, ebe yaiyadiwo Tomodulele yana ala'alawowoliyena hi'asiyebwa, Yeisu i'abiye namwanamwadi, wuwuna Yaubada yana ala'alawowoli ainaena.

³⁹ 'Na ai Yeisu ana tauwalo moiha, wuwuna yana paihowao a'itadi'o Yudeya tupwanane aidiyai yo Yelusalem ainai na ana higa aiwa lagalagana ainai hitutuye patu ta imwamwalowoine.

⁴⁰ Na ahubena tonuga ainai Yaubada i'abiye towolouyoi, na i'abiye mahalavauyoi.

⁴¹ Nigele tomowa maudoidi aidiyai, na ai Yaubada ivesinuwaigai ebeha tauwalo moiha alimaiyai, na ana higa yana towolouyo tuluhanai a'ai na anumanuma Yeisunane baidamai.

⁴² Na iloinaegai ta tomowa aidiyai aguguya ebeha Yaubada Yeisunane ivesinuwai yo hauga yana aba'ovi ainai lauvetala ipaihowai, tomowa hibom bada himwalowoi vebabadi na hinage ita mayawahida vebabada.

⁴³ Tauwalo mahalava hinage mwalona hiwalo mahalava mugai, ebeha yaiyadiwo Yeisu ainai hiyemidi yadi pwanoli ana nuwamu Yaubada ainaena hivai Yeisu yehanaena.'

Alu'aluwa Ve'ahihi i'aitulu hibom nigele Yudeya aidiyai

⁴⁴ Pita howola i'au'aubabada na Alu'aluwa Ve'ahihi i'aitulu taubenabenali aidiyai

⁴⁵⁻⁴⁶ Na vali alina yo vali alina aidiyena hi'au'aubabada, na Yaubada hiwalowalo vetuvehaeyei, na Yudeya hibom Yeisu ana tauyemidiwo Pita baidanao Yopa ainaena hilalaomawa, nuwadi ipwanopwano, wuwuna hi'ita Yaubada bada yana velau Alu'aluwa Ve'ahihi imohedi'o hibom nigele Yudeya aidiyai.

Ainaena Pita iwalo aidiyai,

⁴⁷ 'Augeluwo! Am'ita Alu'aluwa Ve'ahihi bada hivaiya'o dova ita mwalona, eeta nigele howa-howana yadi bapitaiso bwahiyena ta'auhi awa?'

⁴⁸ Ainaena Pita iloina Besinana Yeisu yehanaena hibapitaiso, na mulitai tomowadine Pita hi'awanoiyei yo tupwana ahubena hinage himiyamiya, baidadi ta itatalamne.

11

Paihowa teina vebabana Pita i'au'aubabada

1 Yeisu yana tauyewasao yo tauyemidiwo, hibom Yudeya ana taumiyao, bada wasa hi-benalena'o ebeha tupwana nigele Yudeya to-mowadiyao Yaubada yana walo hiyemidiyei.

2 Ainaena hauganane Pita iheuyo Yelusalem ainai, Yeisu ana taumulitao hibom Mosese yana lolina ana tauyewasao Pitanane hi'ulumiyanei,

3 hiwalo, 'Vedova ta owa uluwu hibom nigele Yudeya yadi vadai na baidamwao am'ai'ai?'

4 Eeta Pita i'avalaihini ta yana paihowa maudoina i'aubabadaei, iwalo,

5 'Mwalona yau Yopa ainai yamiyamiya na ya'awa'awanoi Yaubada ainai, na eno'ita'ita ainaena, ehebo ginauli ya'ita dova ale'o mwala'ina na papalina vehopali aidiyena hi'aba'abahi dobima aliguwai.

6 Ginaulinane yavinuvununui, na lagulaguwao, yo lagulagu daladaladi, yo hinage lowolowo, ale'onane holanai ya'i'itadine.

7 Na ehebo alina yabenalei iwalo aliguwai, iwalo, "Pita, utowolo na amlagulagu ulauwunu na u'ai".

8 'Na yau yawalo, "Bada badagi! Wuwuna nigele hinage teya lagulagu laulaugagayodi teina dova yaya'aidi."

9 'Na alinane galewaena iwalouyo, iwalo, "Yaubada lagulagu neta bada i'abiye maseledi'o, ainaena havena u'awa'awa yabayababaedi".

10 Ginauline mai tonuga aliguwai imahalava, na alinane hinage mai tonuga iwalo aliguwai, na mulitai maudoina ihae na i'wadalele galewai.

11 'Na tenem mahanane ainai, towatowaho tonuga himahalavama vadanane ainai himiyamiya, Sisaliya ainaena hilaoma vhabagu.

12 Eena Alu'aluwa Ve'ahihi iwalo aliguwai, iwalo, "Utowolo yo havena unuwanuwabwauwau na tomowaone baidamwao amlau". Na tahidao Yopaene hitau 6 hi'wayabuigau, ta alau Sisaliya ainai ta maudoimai aluluwune Koniliyosi yana vada alonai.

13 'Na towahonane alimiyai i'au'aubabada iwalo, "Mwalona ehebo tausagenawasa ya'ita yagu vada holanai itowotowolo", na iwalo, 'Koniliyosi, tomowa uvetamaledi Yopa ainai, na Saimoni yehana Pita, hilauvaiyama,

14 na iya wasanane mata iwalowedi alimiyai yo ainaena owa mayam huhuwo livahi amvai'."

15 'Eeta ya'avalahini na ya'au'aubabada, na Alu'aluwa Ve'ahihi aidiyai i'aituluma, dova mwalona ita alidai i'aitulu mugaiwa.

16 Ainaena Bada yana walo mwalona yanuwatuwu avivini, iwalo, "Yoni bwahiyena i'abiye bapitaisodi, na omiu mata howola abo Alu'aluwa Ve'ahihi ainaena am'abiye bapitaiso".

17 Na ana masele neta Yaubada yana aiyauya aidiyai dova ita alidai, hauganane tayemidi Bada Yeisu Besinana ainai. Ainaena yau nigele howa-howana Yaubada yana paihowa teina ya'auhi.'

18 Haugana teina walowone hibenaledi ta yadi walo wahiwahiwo hilaumwauwidi na Yaubada hino'owei na hiwalo, 'Abo Yaubada nigele Yudeya hawahawaga imohedi ta ebe hinuwabui yo yawahi miyamiya vateyaina hivai.'

Tauyemidiwo dalava Anitiyoki ainai

¹⁹ Mwalona tauyemidiwo adi alehao Sitiveni hi'oiye mwalowoi, na hinage hitowoi na tauyemidiwo maudoidi hi'oiye uhagwalidi ta hilau Pinisiya yo Saipilosi yo Anitiyoki aidiyai, na wasana namwanamwana hiwalowei Yudeya hibom aidiyai, na nigele dalavanane adi taumiya maudoidi aidiyai.

²⁰ Mulitai tupwana tauyemidiwo, Saipilosi yo Sailini, himahalava Anitiyoki ainai na Bada Yeisu wasana higuguyaei nigele Yudeya hinage aidiyai.

²¹ Na Bada i'abiye wahiyaladi, na tomowa maudoidi yadi walo hiyemidiyei, na hinuwabui Bada ainai.

²² Hibom nigele Yudeya, na hesi hiyemidi'o Bada ainai, eeta tauyemidiwo Yelusalem ainai ta Banabasi hivetamalei Anitiyoki ainai.

²³ Haugana imahalava neta Yaubada yana ve'i'ila mwala'ina i'ita lobai ta iyaliyaya. Ainaena i'abiye wahiyaladi na ebeha maudoidi hauga daodaona Bada ainai hi'awa'awa abi na nuwadi maudoina ainaena hinuwanuwatuwu avivini.

²⁴ Wuwuna Banabasi towaho namwanamwana, Alu'aluwa Ve'ahihi i'oiye mwau na mayana yemidi mwala'ina Bada ainai. Eeta tomowa boda mwala'ina Bada hiyemidiyei.

²⁵ Banabasi ilau Tasisi ainai, Paulo ibehaei,

²⁶ na ilobai, ebeha baidana hilau gwaipile Anitiyoki ainai. hitau bwau bolimai ehebo holanai hiluwuluwu tauyemidiwo yadi miya toy-awa aidiyai, na tomowa maudoidi hive'ive'itadi dalavadine Anitiyoki ainai, ta Yeisu yana tauye-wasao hauganane ainai hivetuwuni yehanane

Keliso yana boda.

²⁷ Haugana tenem ainai tauwalo mahalava Yelusalemaena hidobi Anitiyoki ainai.

²⁸ Na ehebo aidiyena yehana Agabusi, yadi miyagogoi ainai itowolo, na Alu'aluwa Ve'ahihi yana wahiyalaena iwalo mugai ebeha howola vahali mwala'ina imahalava tupwa maudoina aidiyai. Mulitai tauloina Kalodiyosi yana hauga ainai vahali mwala'ina imahalava.

²⁹ Hauganane Yeisu yana tauyewasao Agabusi yana walone hibenalei, hibom hiloiloina ta ehebo ehebo hitowotowoi na velau hagu mane hivetamalei adi geluwone tupwa Yudeya ainai himiyamiya hihaguidi.

³⁰ Teina yadi vehaguhagune neta Banabasi na Saulo nimadiyai himwamwauwine ta hialaweine tauyemidiwo yadi tauloinao tupwa Yudeya aidiyai.

12

Yemesa hi'oiye mwalowoi na Pita vada paipaiyai himwau luwuwei

¹ Hauganane ainai tauwasawasa Helodi yana loina wahiyala ainaena yana tau'alehao tupwana tauyemidiwo hi'abi avivinidi na hi'abiyababadi.

² Ainaena Yemesa Yoni tahina, Helodi yana loinaena na elepa ale'aleha ainaena hi'oiye mwalowoine.

³ Na i'i'itane neta teina mumugane Yudeyaone i'abiye yaliyayadi eeta ihamadudui ta Pita ipapaine. Teina mumugane neta Buidi'wa guyauna ainai ivevetuwunine.

4 Na haugana Pita ipai ta vada paipaiyai imwauwi ta i'ovi na tau'ita avivini tomowa vehopali vehopali ihiwaidi ta ilau boda vehopali ipapaihowaidine. Yana nuwatuwu ebeha Buidi'wa guyauna tuluhanai Yudeyaone imohedi na hi'oiye mwalowoi.

5 Eeta vada paipaiyai himwauwi ta imiyamiya na hesi tauyemidiwo vehabana hi'awa'awanoi wahiyala Yaubada ainai.

Tausagenawasa Pita ihagui

6 Mata i'ahubena na boniyainane ainai Helodi Pita mata i'oiye mwalowoi. Na wau boniyainane tau'alehao bwau awa'edane neta gulawa pwawapwawati ainaena Pita hipaigwaigwaipileyei yo himomohi bwauwedi na hi'eno'eno na hinage tau'aleha bwau vehaudi hi'ita'ita avivini.

7 Nigele bweda na masele vadane alonai ihinalli ta Yaubada yana tausagenawasa itowolo mahalava. Towahone Pita labelabenai igoha na ivanoi iwalo, 'Utowolo mwayamwayau'. Gulawa pwawapwawatiwowa Pita nimanai hibebe'une.

8 Na tauwagenawasane iwalo lau Pita ainai iwalo, 'Am ale'o yo am aehumahuma uli'wadi'. Eeta Pita i'awa abiyei, na tausagenawasane iwalouyo iwalo, 'Am abobo ainaena u'ohamuigo na umulitaegau'.

9 Eeta tausagenawasane imahalava na Pita imulitaei ta vada paipaine i'aitulu gabaeine. Na hesi tausagenawasane hava ipaipaihowaidine neta moihadi himahamahalava na Pita nigele

iyanuwamasele. Yana nuwatuwu ebeha i'e'eno nivinivi.

¹⁰ Hilaoma ta tau'ita avivini ehebo hilaugabaei, na bwauna hinage hilaugabaei, na awa'eda mwala'ina pwawati hipapaihowaine ainai hilaoma, na awa'edane ibom ilotaho'e, na himahalava dalavai, na amwahaena hilau bwaubwau nigele daona na tausagenawasane Pita ilaugabaeine.

¹¹ Ainaena Pita inuwamasele, na iwalo, 'Yahanapuiya'o ebeha yau Helodi nimanaena Bada iyaiyovigau na yana tausagenawasa ivetamalei, ta ihahaloigaune. Na hinage Yudeyaone yadi nuwanuwatuwu ebeha aliguwai hava hipaihowai neta yalaugabaidi'o.'

¹² Pita bada nuwana imasele'o na ilau Meli yana vadai, Yoni hinana, na Yoni yehana bwauna Maki, na vadanane holanai tauyemidiwo maudoidi himiya gogoi, na hi'awa'awanoi Yaubada ainai.

¹³ Na Pita vada ana awa'eda ainai i'aigohagoha, na taupaihowa waihiuna ehebo yehana Loda ilaoma.

¹⁴ Na Pita alinana ibenali lobai, ta iyaliyaya mwala'ina, na nigele awa'eda iho'e, eeta ilau gwaipile ta vada holanai iwalo, 'Pita awa'edai itowotowolo'.

¹⁵ Na hiwalo, 'Nuwana uyauyaule!'. Na waihiune awana ipa'i'i ebeha Pitanane. Eeta hiwalo, 'Nuwana Pita alu'aluwana'.

¹⁶ Hi'awa pa'ipa'i'i na Pita howola i'ai'aigohagoha, ainaena awa'eda hiho'e ta hi'ita ebeha ibom Pita, na nuwadi ipwanopwano moiha.

¹⁷ Na Pita nimanaena i'auhidi na hinobu, na iwalo aulidi Bada vada paipaiyena ilauvaiyama. Ainaena iwalo, 'Wasa teina amwalowei Yemesa yo augeluwo aidiyai'. Na ilaugabaidi ta ilau vali tupwai.

¹⁸ I'ahubena na tau'alehao nuwadi ipwanopwano, na hi'atehawawali mwala'ina Pita vebana, vedova imamahalavane.

¹⁹ Na Helodi iloinaedi ta Pita hibehaei, na nigele hiyalobai, ainaena tau'ita aviviniwone yadi lauvetala ipaihowai, na adi oiyemwalowoi iloinaei. Eeta Helodinane Yudeya ainaena idobima Sisaliya imimiyane.

Helodi yana mwalowoi

²⁰ Helodi hiya Taya yo Saidoni imodi'iniyedi eeta hiya nuwanuwadi ebeha hivenuwa ehebouyo. Ainaena hilaoma ta yana vada ana tau'ita avivini yehana Bilasito baidadi hi'awa heliheliyam. Na hi'awanoiyei ta ebeha tauwasawasane yo hiya hivenuwa ehebo. Wuwuna tauwasawasane yana dalavai hiduivahali lau ai'ai yana tupwa ainaena.

²¹ Na Helodi ehebo ahubena iwalowei na baidadi hi'au'aubabada, na ahubenanane ainai ana ale'o vauvauna ili'wa, na yana abamiya wasawasa ainai imiya.

²² Na bodaone hiyogayoga, na hiwalo, 'Yam aubabada bada dova Yaubada na nigele tomowa'.

²³ Na yadi no'o ivai ta nigele Yaubada iyawalo vetuvehaeyei eeta Bada yana tausagenawasa Helodi ipaihowai ta i'asiyebwane ta mwatamwata hiwomali ta imwamwalowoine.

24 Neta hauganane ainai tomowa Yaubada yana walo hibenalei yo hi'awa abiyei. Na yadi boda imwalamwala'i.

25 Na Banabasi yo Saulo yadi paihowa Yelusalem ainai hive'oviya'o, ta hidobiuyo Anitiyoki ainai, na Yoni yehana bwauna Maki hilauvai baidadi.

13

Banabasi na Saulo yadi paihowa

1 Tauyemidiwo Anitiyoki ainai, neta tupwadi yadi tauwalo mahalavao yo tauve'itao. Eeta teina yehadi, Banabasi na Simiyoni iya hiyogaei taugibagibana, na Lusiyasi iya gama Sailini, na Mana'eni iya tauwasawasa Helodi ana abi'abiyemwala'i, yo Saulo.

2 Hibom hitapwatapwalolo mayadi hudi Yaubada ainai na Alu'aluwa Ve'ahihi iwalo aidiyai, iwalo, 'Nuwanuwagu Banabasi na Saulo yagu paihowa ehebo vehabana hipaihowai, ainaena amtalamwedi paihowanane ainai'.

3 Eeta Yaubada ainai hi'awanoiuyo mayadi hudi, na hi'abivahuidi, na Banabasi yo Saulo hivetamaledi yadi paihowane vehabana.

Yadi paihowa Saipilosi ainai

4 Alu'aluwa Ve'ahihi bada ivetamaledi'o ta hi'aitulu Selusiya, na wagaena higelu ta hi'adau bwanabwana Saipilosi vehabana.

5 Na dalava yehana Salamisi ainai hiduna, ta nemai Yudeya yadi vada tapwalolo ainai Yaubada yana walo higuguyaei. Na ehebo yadi hevali baidadi hita'i'ili yehana Yoni Maki.

⁶ Bwanabwanane maudoina hita'i'iliyei, na dalava Paposi ainai himahalava, ta tenemai tau'oba yehana Bayeisu, towaho Yudeya, ibom teya tauwalo mahalava oya'oyamana.

⁷ Na Bayeisunane Sagiyo Paulosi baidana, iya dalava ana tauloina, na towaho hanahanapuna. Ainaena Sagiyo Paulosi Banabasi na Saulo iyo-gaedima, na nuwanuwana ebeha Yaubada yana walo ibenalei.

⁸ Na hesi tau'obane i'auhidi, wuwuna nigele nuwanuwana na tauloinane Yeisu ainai iyemidi. Tau'obane yehana ana bui Elimasi neta taubalau.

⁹ Na Saulo iya yehana bwauna hiyogaei Paulo, Alu'aluwa Ve'ahihi i'oiye mwau na tau'obane ivinuinunui.

¹⁰ Na iwalo, 'Owa Tomodulele yo Alawai yana boda, na oyama wuwuna, ainaena paihowa dumwadumwaluna uve'alehaei na Bada yana amwaha dumwadumwaluna hauga maudoina utowotowoi ta u'abiye yababa yo u'abiye giyo.

¹¹ Eeta teina mata Bada yana wahiyalaena mehem igibu ta mata nigele uyavinunuyo ana higa Yaubada yam ahubena iwawaloweiba ainai abo uvinunuyo.'

Hauga tenem ainai dova hogahoga na tau'obane mehena iguguyou, ta ibehabeha yaiya ihagui na ivedadabi.

¹² Na tauloinane Sagiyo Bada yana ala'alawowoli teina i'ita na Bada wasana vehabana nuwana ipwanopwano, eeta iyemidiyei.

Hilau Anitiyoki tupwana Pisidiya holanai

13 Paulo ma'ana bodao Paposiyena higelu, na hi'adauyo ta Pega ainai hiluluwune, tupwa Pamipiliya holanai. Na Yoni Maki ilaugabaidi ta iwuyo Yelusalem ainai.

14 Na bodaone Pega hilaugabaei, na Anitiyoki ainai himahalava, neta tupwa Pisidiya holanai. Eena ahubena Yudeya yadi tapwalolo ana ahubena ainai hiluwu Yudeya yadi vada tapwalolo ainai hitalumiyahiwa.

15 Haugana Mosese yana loinao yo tauwalo mahalavao yadi laulele vahilina tuluhanai vada tapwalolo adi babadao walo hivetamalei Paulo ma'ana geluwo aidiyai hiwalo, 'Tahimaiyao, ebe tomowa abiye wahiyalana aubabadadi alimiyai neta amwalowedi'.

16 Ainaena Paulo itowolo na nimana i'abihini, ta iwalo, 'Tahiguwao Isileli yo omiu vali tupwaena Yaubada ana tauve'ahihiwo, yagu walo teina ambenalei.

17 Yaubada mwalona Isileli tubudao ivesinuwaidi, na yadi boda i'abiye mwala'i yadi miya taumana Itipita ainai, na yana wahiyala mwala'ina ainaena imugaiyedi, ta Itipita hilau-gabaeine.

18 Na bolimai 40 aidiyai yadi tapiyao i'alama'i'itaedi haugana balabala awawai hilaulau.

19 Na Kenani bale'une holanai dalava ana bagibagili 7 matomowadi imumutudine. Na tubudaone italamwedi ta Kenani bale'une hiloloinaeine,

20 neta bolimai ana bagibagili 450 aidiyai.

21 'Hi'awa'awanoi na Yaubada yadi tauwasawasa imohedi Saulo, ibom Kisa natuna, na

yana huhu Beniyamina ainaena, na bolimai 40 aidiyai iloiloinaedi.

22 Mulitai Yaubada Saulo isosomanaei, na yadi tauwasawasa vauvauna Deivida imwauwi, iya Deivida vehabana iwalo, “Yesi natuna Deivida yalobai, na yavelauwei wuwuna yagu nuwatuwu maudoina mata ipaihowaidi”.

23 ‘Ta Deivida yana huhu ainaena Yaubada Isileli adi Taulivahi Yeisu i'abiye mahalava, dova mwalona iwalo mugai.

24 Na mwalona hauganane ainai Yeisu nigele iyadobima, Yoni iguguya Isileli aidiyai, na yadi lauhapuli aidiyena hinuwabui, na i'abibapitaisodi.

25 Yoni yana paihowa ana aba'ovi ainai iwalo, omiu amnuwatuwui ebeha yau yaiya? Yau nigele Taulivahine na iya tuluhaguwena ilalaoma iya imwala'i gabaegau, ainaena yau nigele iyalowoinanegau na ana aehumahuma yavaivehulu.

26 ‘Tahiguwao, omiu Isileli yo Abelaham tubunao, na omiu nigele Yudeya yaiyadiwo Yaubada hino'ono'owei teina ainai, ita alidai teina livahine wasana Yaubada ivevetamalena-manane.

27 Wasane neta Yeisu vehabana, na hesi yaiyadiwo Yelusalem ana taumiyao yadi tauloinao baidadiyao nigele hiyahanapui ebeha iya Taulivahine. Na hinage tauwalo mahalavao yadi walo tapwalolo bagibagilidi aidiyai hivahivahili neta nigele hiyanuwatuwu lobai. Hesi Yeisu hive'ewai ta ainaena tauwalo mahalavao yadi walo iyemala moiha.

²⁸ Nigele teya yana lauhapuli hiya'ita lobai, na hesi Pailato hi'awanoiyei ebeha hi'oiye mwalowoi.

²⁹ Ainaena walodine Buki Ve'ahihi ainai hiwalo mugaiyedi'o Taulivahi vehabana na maudoina Yudeya bada hipaihowaidi'o, na yana mwalowoi tuluhanai aiwa lagalagana ainaena himwau aituluwei, ta magai ainai himwamwauwine.

³⁰ Eeta Yaubada mwalowoiyena i'abiye towolouyoi,

³¹ na ahubena tupwana bagibagilina aidiyai imahamahalava, ana taumulitaone aidiyai. Hibom mwalona baidanao Galiliyena yo Yelusalemaena hilaoma. Hiya teina wau ana tauwalo moiha hiwalowalo mahalava tomowa aidiyai.

³² 'Na ai hinage wasana namwanamwana amohogomiu, mwalona Yaubada yana waloyemidi tubudao aidiyai.

³³ Na bada hi'abiye mahalavaya'o yaso vauvauna ita alidai, haugana Yeisu yana mwalowoiyena i'abiye towolouyoi. Teina vehabana Sam bwauna ainai Yaubada yana walo hiwalo mugaiyei, iwalo:

“Owa natugu

wau teina ainai ya'awa Natuguwego”.

³⁴ Na Yaubada Yeisu i'abiye towolouyoi ta nigele howahowana Yeisu ipwaha, dova yana walo tenem dova iwalo:

“Mata awanamwanamwa ve'ave'ahihina yamohego neta Deivida ainai yawawalo yemidiyeiwa”.

³⁵ Na ainaena iwalouyo iwalo,

“Havena utalatalam ta yam taupaihowa ve'ave'ahihina ipwahapwaha”.

36 'Walo teina nigele Deivida vehabana. Devidanane yana hauga ainai Yaubada yana nuwatuwu ipaihowaidi, na imwalowoi na himwauwi magariyai, na tubunao baidanao hipwapwahane.

37 Na hesi towahonane mwalowoiyena Yaubada i'abiye towolone nigele iyapwaha.

38 'Ainaena tahiguwao amhanapui moiha ebeha teina towahone ainaena yami lauhapuli inuwahamuidi ta neta vehabana na wasana aguguyaei alimiyai.

39 Na ebe yaiya ibom ainai yemidi, yana lauhapuli aidiyena ilivahi, na hesi Mosese yana lolina nigele howahowana ilivahigomiu.

40 Ainaena am'ita avivinigomiu na walonane tauwalo mahalavao mwalona vehabana hiwalowalo yemidiwa, havena amve'ave'alo. Walonane iwalo:

41 “Omiu tau'abitalawahi ambenabenali, amlau yabayababa na ammwalowoi.

Wuwuna yami hauga ainai paihowa hava yapaipaihowaine mata nigele amyayemidiyei.

Bwagana teya tomowa iwalo auligomiu na mata nigele amyayemidiyei.” ’

42 Haugana Paulo na Banabasi himahalava, na bodaone hi'awanoiyedi ta vali tapwalolo ainai ve'ita teina vehabana aidiyai hiwaloweuyoi.

43 Na boda vada tapwalolowena himahalava, na tupwana Yudeya yo tupwana Yaubada ana tauyemidiwo vali tupwa yo vali tupwa aidiyena,

Paulo na Banabasi himulitaedi, ainaena Paulo na Banabasi aidiyai higuguya ta ebeha Yaubada yana ve'i'ila hi'ita yo hi'abi avivini.

⁴⁴ Na vali tapwalolo ainai dalava ana tau-miyaone maudoidi himiya ahaidi Bada yana walo vehabana yo habi benaleina.

⁴⁵ Hiya Yudeya boda mwala'ina hi'i'itane, na hi'alomagigili, yo Paulo yana guguya ainai hi'awa yabayababaei.

⁴⁶ Hesi Paulo na Banabasi mayadi atepatu hiwalo mahalava Yudeya aidiyai, hiwalo, 'Ilowoinanei na Yaubada yana walo awalo mahalava mugai alimiyai, na hesi amta'wata'wataei, na omiu ambom amloinaegomiu ebeha nigele howahowana na yawahi vateyai amlobai, neta vehabana ata'wata'awataegomiu ta vali bodao aidiyai aguguya hibom nigele Yudeya.

⁴⁷ Wuwuna Bada ivenuwamwau'o alidai, iwalo:

“Yami paihowa bada yamohegomiu'o na ebeha omiu nigele Yudeya yadi masele, na tupwa maudoina aidiyai adi livahi am-lawei”.

⁴⁸ Ainaena hibom nigele Yudeya Paulo na Banabasi yadi walo teina hibenalei, na hiyaliyaya mwala'ina, ta Yaubada wasana hi'awa namwanamawaei. Na yaiyadiwo Yaubada ivesinuwaidi yo yawahidi miyamiya vateyaina hilobai, ebe walonane hiyemidiyei.

⁴⁹ Na Bada wasana ivehulu tupwa maudoina aidiyai, yo holadiyai.

⁵⁰ Na Yudeya Paulo na Banabasi hive'alehaedi, na hi'ulumiyaedi, hiya waiwaihiu alawatao yo tautapwalolo yo hinage dalava adi babadao. Eeta Paulo na Banabasi hiheusilidi, ta tupwanane hilalaugabaeine.

⁵¹ Na mulitai abo tupwanane hilaugabaei, aedi namonamona hi'oiye hoyeholudi yadi tupwai neta aba'ita taumiya dalava aidiyai.

⁵² Na ainaena taumulitao hiyaliyaya mwala'ina, na Alu'aluwa Ve'ahihi i'oiye mwaudi.

14

Paulo na Banabasi Aikoniyom ainai

¹ Aikoniyom ainai Paulo na Banabasi Yudeyaone yadi vada va'ahihi ainai hiluwu ta higuguya. Yadi guguya ainai hibom Yudeya na nigele Yudeya boda mwala'ina hiyeyemidine.

² Na Yudeya tupwadi Besinana nigele hiyayemidiyei, na hiwalo huluhuluidi hibom nigele Yudeya ta tauyemidiwo heve'alehaedi.

³ Eeta Paulo na Banabasi himiya daodao Aikoniyom ainai. Bada vebabana hi'au'aubabada wahiyala. Na Bada yana ve'i'ila iyemala moiha yadi walowo vebabadi neta Paulo na Banabasi ipaihowaidi ta ve'ive'ilala yo ala'alawowoli nimadiyena hi'abi'abiye mahalavadi.

⁴ Dalavane alonai neta tomowa hiwahei ta boda bwau. Tupwadi tauyemidiwone aidiyena hilalaune na tupwadi Yudeyaone aidiyena hilalaune.

⁵ Eeta Yudeyaone yo nigele Yudeyaone, yadi babadao baidadiyao hi'ulewahi ta ebeha Paulo

na Banabasi hiwalo sebasebaiyedi na gaimaena hitalaidi.

⁶ Haugana yadi ulewahine hihanapui Paulo na Banabasi hidena ta hilalaune Lisitila yo Debi, dalava mwala'ina Laikoniya tupwanane ainai. Na hinage davala tupwadi Laikoniya alonai,

⁷ aidiyai Yaubada yana walo higuguyaei.

Paulo na Banabasi Lisitila yo Debi alodiyai

⁸ Tomowa ehebo Lisitila ainai imiyamiya neta hinana diyanai aena yababana ta haugana itubui nigele iyalaulau na hesi imiyamiya.

⁹ Iya Paulo yana walo ibenalei na Paulo towahone ivinuvununu ili'ilimani ta iwalo, 'Teina towahone yana yemidi vehabana howahowana na inamwanamwa'.

¹⁰ Eeta Paulo ilaumwau na towahone ivinuvununui ta alinana mwala'ina ainaena iwalolau iwalo, 'Aemwena utowolo dumwadumwalu!'. Towahone itaugavai ihae na idobi italutowolone ta aenaena ilau na ilaoma.

¹¹ Hava Paulo ipapaihowaine, boda hi'itaya'o ta Laikoniya alinadiyena hiwui hiwalo, 'Yaubada bwau hiyemala tomowa mohili ta hi'aituluma alidai'.

¹² Banabasi yadi yaubada hiyewaligehaei ta hiwalo 'Siusi'. Na Paulo yadi yaubada vahauna hiyewaligehaei ta hiwalo 'Hemisi', wuwuna iya miyagogoi ana tauloina.

¹³ Yaubada Siusi yana taupwaoli yana vada tapwalolo dalavane vahalinai neta bulumakau yo vane ilawedima dalavane awa'edanai na ainai ebeha tomowa baidanao hipwaoli tauyewasaone aidiyai.

14 Hesi Paulo na Banabasi teina paihowaone hibenalena'o ta yadi luwuluwu hiliwahidi na boda alodiyai hiluwu ta hiwuiwui hiwalo,

15 'Vedova ta teina mumugane ampaipai-howaine? Ai tomowa mohili dova omiu. Na alaoma ebeha wasana namwanamwana a'aubabadaei alimiyai ta teina mumugaone amta'wata'wataedi na am'ita gwaipile Yaubada Mayawahine ainai. Teina Yaubadane iya galewa yo bale'u yo ni'u iyeyemaseledine. Na alodiyai hava himiyamiya hinage iyemaseledine.

16 Mwalona yaso mugamugaina italamwedi ta yadi nuwatuwuwo hibom himulimulitaedi.

17 Hesi mumuga namwanamwadi hauga maudoina ipaipaihowaidi neta hiyemala moiha aidiyai. Mahuli yo dohi galewaena imohegita. Ai'ai imohegita ta ateda i'abiye yaliyayadi.'

18 Teina abawalo au'auhine wuwudi hiwalowedi na hesi howola boda hi'ai'aipate ebeha Paulo na Banabasi hipwaoli aidiyai.

19 Tupwadi Yudeya Anitiyokiyena hilalao-mané neta Pisidiya alonai yo Aikoniyomyena hilaoma Lisitila ainai. Hiya tomowa bodadi yadi nuwatuwuwo hi'oiye tomatomadi ta Paulo gaimaena hitalai na hiniulilawei dalavane papalinali. Yadi nuwatuwu ebeha bada imwalowoi'o.

20 Na hesi haugana tauyemidiwo hilaoma na hitowolo gwaigwaipileyei, itowolo ta dalavane ainai iluluwuyone. I'ahubenama ta iya na Banabasi baidana hilalaune Debi.

Paulo na Banabasi yadi laugwaipile Anitiyoki ainai

21 Paulo na Banabasi wasa namwanamwana Debi ainai higuguyaei ta tomowa bodadi hi'abiye nuwabuidi. Na hilau gwaipile ta hilau Lisitila ainai yo Aikoniyom ainai yo hilau Anitiyoki neta Pisidiya alonai.

22 Yadi lau aidiyai tauyemidiwo hi'abiye wahiyaladi ta hiwalo, 'Am atepatu yami yemidiwo aidiyai. Wuwuna to'oto'o bagibagilidi mata tagiulidi na abo Yaubada yana Abaloina ainai tamahalava.'

23 Paulo na Banabasi boda ehebo ehebo alodiyai yadi babadao hivetowolodi. Na mayadi awanoi yo mayadi hudi hi'aiyauyaedi Bada nimanai wuwuna iya ainai yadi yemidi himwauwidi.

24 Pisidiya tupwana hitauyayahi na abo hilalaune Pamipiliya yana abaloina ainai.

25 Wasa namwanamwana Pega ainai higuguyaei na abo hidodobine Ateliya.

26 Ta Ateliya ainai na higelu ta hilalaune Anitiyoki teya ainai neta Siliya tupwanai. Mwalona Anitiyoki ainai tauyemidiwo Yaubada yana ve'i'ila yo yana ita'avivini vebabana hi'awanoi ta Paulo na Banabasi hivevetamalediwa neta himahalavauyo wuwuna yadi paihowa hive'ovidi'o.

27 Haugana Anitiyoki ainai himahalava, tauyemidiwo yadi boda hitau'ahaidi na Yaubada ginauli maudoidi aidiyai ipaipaihowaidi neta hiwalo aulidi. Na nigele Yudeya Yaubada yadi hawahawaga imohedi ta hiyemidi.

28 Na Anitiyoki ainai tauyemidiwo baidadiyao himiya daodao.

15

Miya ahai Yelusalem ainai

¹ Tomowa tupwadi Yudeyaena hilaoma Anitiyoki ainai ta adi geluwo hive'ive'itadi hiwalo, 'Ebe nigele yami ve'ive'ilala 'wapi ana hapi amyavai dova Mosese iloina ilelelelewa ainai mata nigele livahi amyavai'.

² Paulo na Banabasi tomowaone baidadiyao heveta'eta'e teina walone vehabana. Eeta Paulo na Banabasi tomowa tupwadi hivevetowolodiwa baidadiyao hilau Yelusalem ainai ta tauyewasao yo tauloinao ebeha hi'itadi teina walone vehabana.

³ Paulo na Banabasi yo tomowaone hiveta-maledi ta hilaulau neta haugana Pinisiya tupwanane yo Sameliya tupwanane hiluwuidi ta hilau na hiwalowalo mahalava hiwalo, 'Hiya nigele Yudeya Yaubada hiyemidiyei'. Teina wasane ainaena tauyemidi maudoidi hiyaliyaya mwala'ina.

⁴ Haugana Yelusalem ainai himahalava, tauyemidi yadi boda yo tauyewasao yo tauloinao hi'abiye yaliyayadi. Na Paulo na Banabasi Yaubada ginauli maudoidi aidiyai ipapaihowaidiwa neta hiwalo aulidine.

⁵ Hesi Yudeyaone yadi loina adi tauve'itao tupwadi Yeisu himulitaei ainaena hitowolo ta hiwalo, 'Hiya nigele Yudeya tomowadiyao yayiyadiwo Yeisu hiyemidiyei amwalo aulidi amwalo, "Ve'ive'ilala 'wapi ana hapi amvai ta dova Mosese yana loina ilelelelewa neta ebeha am'awa abiyei".'

⁶ Eeta tauyewasao yo tauloinao himiya ahai ta teina walone hi'a'aubabadaneine.

⁷ Na yadi aubabadane ana daodao alonai neta Pita itowolo ta iwalolau aidiyai iwalo, 'Tahiguwao, amhanapuiya'o mwalona alomiyena na Yaubada ivesinuwaigau yo ebeha hibom nigele Yudeya aidiyai wasa namwanamwana yaguguyaei, na mata hibenalei yo hiyemidi.

⁸ Na tomowa yadi nuwatuwu neta Yaubada ihanapu ili'ilimanidi'o, ta nigele Yudeya yayyadiwo hiyemidiyei i'awa namwanamwaedi. Yana awanamwanamwa i'abiye mahalava neta Alu'aluwa ve'ahihi imohedi dova ita imomohegitane.

⁹ Hiya yo ita nigele iya'ita ve'ahagita. Atedi i'abiye maseledi wuwuna hiyemidi.

¹⁰ Ainaena taumulita vauvaudi havena ta'abi'abiye be'udi Mosese yana lolina ainaena. Teina vitaine nigele howahowana ebeha ta'avalai wuwuna mwalona ta wau neta loinane yada ababe'u. Teina paihowane ainaena havena Yaubada tatowotowoi.

¹¹ Ta yemidi'o ta Bada Yeisu yana ve'i'ilaena livahi tave'aloya'o bada dova hiya hinage.'

¹² Pita yana walo tuluhanai tomowa maudoidi himiya nobu ta nigele alinadi. Na mulitai Banabasi yo Paulo Yaubada yana ve'ive'ilala yo yana ala'alawowoli maudoidi nigele Yudeya aidiyai ipapaihowaidiwa neta maudoina hi'aubabadanedi.

¹³ Yadi aubabada tuluhanai Yemesa iwawalone iwalo, 'Tahiguwao, ambenabenali!

14 Pita i'aubabadaei vedova Yaubada nigele Yudeya aidiyai i'abiye mahalavauyoi ta aidiyai yana tomowa ivesinuwaidi.

15 Tenemdova tauwalo mahalavao yadi walo Yaubada yana buki ainai i'awa namwanamwa iwalo:

16 "Teina tuluhanai mata yawuyoma yo Deivida yana vada iguguliwa yavetowolouyoi.

Hava iyayababawa mata ya'abiye vauvauyoi, na yavetowolodi,

17 yo mata tomowa maudoidi yau Bada hibehaegau.

Na nigele Yudeya mayehadi mata yagu tomowao.

18 Teina dova Bada alinana mwalona iwawalo mahalavaeine."

19 'Eeta yagu loina ebeha nigele Yudeya Yaubada hiyemidiyei, havena adi vitai tamwaumwauwi.

20 Na hesi tawalo aulidi leta ainaena ta havena ai'ai himohemohedi abapwagogo aidiyai hi'ai'aidi. Havena himehemehe'ayo. Hinage havena uibai ma'wahinana yo gadodi hi'i'idi hi'ai'aidi.

21 Wuwuna teina loinaone Mosese ileleledine hauga daodaona higuguguyaei hiya Yudeya yadi vada tapwalolo ainai. Ta yana walo higuguyaei tapwalolo ehebo ehebo dalava maudoina ainai.'

Taumiya ganamuli yadi leta hivetamalei

22 Tauyewasao yo tauloinao yo tauyemidiwo bodadi baididiyao hi'ulewahi ta tomowa hivesinuwaidi bodane alonai. Hiya mata Paulo na Banabasi baidadiyao hivetamaledi ta hilau An-itiyoki ainai. Tomowaone hivevetowolodine

neta Yudasa (yehana vехаuna Basabasi) na h-nage Sailasa. Neta hitau bwauwone tahidaone hive'ahihi ili'ilimanidi.

²³ Tomowaone hivetamaledi leta baidana ta hilalaune neta tenem dova yana walo:

Tauyewasao yo tauloinao ai tahimiyao yama awayauwedo omiu tahimaiyao maudoimiu alimiyai.

Omiu nigele Yudeya tomowadiyao Anitiyoki ainai yo Siliya ainai yo Silisiya adi taumiyao.

²⁴ Bada abenalena'o neta yama boda ainai tomowa hilaowa ta hi'abiye vitaigomiu yo nuwamiu hi'abiye yababadi'o yadi walo aidiyena hesi nigele alimaiyai hiyapanivila na teina laulaune hipapaihowaine.

²⁵ Eeta amiya ahai ta maudoimai atalam na tomowa avesinuwaidi ta hilalaowane alimiyai ada geluwo Banabasi yo Paulo baidadiyao.

²⁶ Hitaubwau yawahidi hitalamwei Bada Yesu Besinana yahanaena.

²⁷ Na Yudasa yo Sailasa avetamalediwa'o hiya mata ginauliwowa alelelelediwa howahowadi mata hiwalo auligomiu.

²⁸ Wuwuna Alu'aluwa Ve'ahihi yana nuwatuwu dova yama nuwatuwu ta ebeha havena a'abi'abiye vitaigomiu, na hesi teina ginauliwone hibom ammulitaedi.

²⁹ Ai'ai himohemohedi abapwagogo aidiyai havena am'ai'aidi. Havena uibai ma'wahinadi yo gadodi hi'i'idi am'ai'aidi. Havena ammehe-mehe'ayo. Ebe teina ginauliwone havena aidiyai amya'abi'abilau neta mata ammiya ili'ilimani.

Kaiyoni.

30 Tauyewasaone hivetamaledi ta hilalauwa neta hidobi Anitiyoki ainai ta tauyemidiwo yadi boda hilau ahaidi na letane himomohedine.

31 Na tomowaone letane hivahili ta yana walo abiyewahiyala ainaena ta hiyaliyaya moiha.

32 Yudasa na Sailasa neta hiya Yaubada yana tauwalo mahalavao eeta adi geluwo baidadiyao hi'aubabada mwala'ina. Hi'abiye wahiyaladi ta hitowolo wahiyala.

33 Hiya baidadiyao himiya daodao, na abo hivetamaledi yo mayadi nuwadaumwali hilau gwaipile tauvetamalediwa aidiyai.

34 [Hesi Sailasa inuwanuwatuwu ta nemai imimiyane.]

35 Paulo na Banabasi Anitiyoki ainai himiyamiya, na tomowa bagibagilidi baidadiyao Bada yana walo higuguyaei yo heve'itaei.

Paulo na Banabasi yadi lau hiwahei

36 Ahubena viha hi'ovi na Paulo iwalolau Banabasi ainai, iwalo, 'Talau gwaipileuyo ta tahi-daone tataubo'eyedi mwalona dalavaowa aidiyai Bada yana walo taguguyaeiwa hola ta'itauyoidi vedova yadi miyamiya ana ita'.

37 Banabasi yana venuwa ebeha Yoni Maki hilauvai ta baidadi hilau.

38 Na Paulo inuwanuwatuwu ta nigele iyadumwalu, wuwuna mwalona Pamipiliya himiyamiya ta Yoni Maki idena gabaedi na nigele iyamulitaedi ta yadi paihowa hiyave'ovi.

39 Ainaena Paulo na Banabasi teina walowone aidiyena na hi'awa pa'ipa'i'i ta hiwawaheine. Banabasi Yoni Maki ilauvai ta hi'u'e yo hilalaune Saipilosu.

⁴⁰ Na Paulo Sailasa ivesinuwai ta baidana ebeha hilau, nigele ta adi geluwo hi'awa'awanoi Paulo yo Sailasa vehabadi ebe Bada yana ve'i'ila yo yana ita'avivini imiya vahalidi.

⁴¹ Na hiso'e'eli ta Siliya na Silisiya yadi abaloina dalavadiyao hiluwuidi yo tauyemidiwo yadi boda maudoidi hi'abi'abiye wahiyaladi.

16

Timoti, Paulo na Sailasa hi'adau

¹ Neta hauganane ainai Paulo na Sailasa hilau Debi ta hinage hilaugabaei yo hilau Lisitila. Na nemai Lisitila ehebo taumulita imiyamiya, yehana Timoti. Timoti hinana neta waihiu Yudeyaena na Yeisu iyemidiyei. Na tamana towaho Gilisiyena.

² Tauyemidi maudoidi Lisitila yo Aikoniyom aidiyai neta Timoti hi'awa namwanamwaei moiha.

³ Paulo nuwanuwana ebeha Timoti ilauvai. Eeta Yudeyaone yadi paihowaena yadi ve'ive'ilala 'wapi ana hapi ivai wuwuna tomowa nemai taumiya hiya Yudeyaone hihanapuiya'o ebeha Timoti tamana towaho Gilisiyena.

⁴ Lisitila hilaugabaei yo hilaulau dalava ehebo ehebo hiluwuidi ta Yelusalem ana tauyewasao yo ana tauloinao hava hiloloinaewa neta tauyemidiwo hiwalo aulidi ebeha hi'awa abiyedi.

⁵ Eeta tauyemidi yadi boda hi'abiye wahiyaladi ta ahubena ehebo ehebo tomowa hinuwanuwabui na tauyemidi yadi boda imwalamwala'i.

Paulo i'eno ita'ita Tilowasi ainai

⁶ Hi'adau ta hilau tupwa Piligiya yo Galetiya aidiyai na Alu'aluwa Ve'ahihi nigele iyatalamwedi ebeha Bada yana walo higuguyaei Esiya ainai.

⁷ Eeta Misiya tupwanane ainai hilau ta sigane ainai himahalava ta hi'ai'aipate ebeha Bitiniya tupwane hiluwui. Na hesi Yeisu Alu'aluwana Ve'ave'ahihina nigele iyatalamwedi ebeha hiluwui.

⁸ Eeta Maisiyaena hiso'e'eli ta hidodobine Tilowasi ainai.

⁹ Na tenem boniyaine ainai Paulo i'eno ita'ita ta tomowa Masedoniyaena ivinuvunui na Paulo i'awa'awanoiyei iwalo, 'U'atemuyamuyaegai na ugeyo'awama Masedoniya ainai yo uhaguigai'.

¹⁰ Haugana Paulo towahone i'eno ita'itaei ta itautowolo yo a'atububuni ta yau ebeha baidaguwao alau Masedoniya wuwuna anuwatuwui neta Yaubada iyogaegai ta wasa namwanamwana tomowa tenem aidiyai aguguyaei.

Lidiya yana nuwabui Pilipai ainai

¹¹ Eeta Tilowasiyena waga avai ta a'u'e yo adumwalu ta agegeyo'awane bwanabwana yehana Samotilesi ainai. Na i'ahubenama ta agegeyo'awane Niyapoli ainai.

¹² Tenem ainaena na aluwu ta alau Masedoniya dalavana mwala'ina Pilipai ainai. Dalavane hinage Loma himimiyaine. Na nigele ahubena hiyabagibagili dalavanane ainai amiyamiya.

¹³ Eeta tapwalolowai dalavane alaugabaei ta alau bwahi papalinai, ta yama nuwatuwu mata

Yudeyaone yadi aba'awanoi tenemai alobai. Waiwaihiu nemai himiya ahai ta ainaena amiya na aidiyai a'au'aubabada.

¹⁴ Taubenaligaine ehebo neta Lidiya, waihiu Tayatailaena. Iya luwuluwu hawahawawalidi ivegivegimwalaedi. Waihiune neta Yaubada ana tauwalo vetuvehae teya eeta nuwanuwana yo Bada i'abiho'e ainai na Paulo hava iwalowalowe-dine neta aidiyai i'awa moiha.

¹⁵ Ta tenem hauganane ainai iya yo yana vada alona tomowanao hibapitaiso na tuluhanai ive'i'imanegai iwalo, 'Omiu amwalo yau Bada ana tauyemidi moihana ainaena amlaoma ta yagu vadai ammiya'. Na nuwamaiyaone i'oi'oidi ta alalaune.

Paulo yo Sailasa adi mwau vada paipai ainai

¹⁶ Vali ahubena ainai alaulau aba'awanoi dalavana ainai na taupaihowa waihiuna alolobaine. Waihiune neta alu'aluwa oba'obana iluwui, na howahowana iwalo mahalavaedi hava mata himahalavane hauga mehedai. Teina paihowane ainai na mane mwala'ina yana tauloinao vehabadi ipaipaihowai.

¹⁷ Ainaena waihiunane Paulo na ai imulimulitagai na iyogayoga, 'Teina tomowaone Yaubada ewa aliliyai yana taupaihowao hiya livahi amwahana hi'au'aubabadaei alimiyai.'

¹⁸ Waihiunane tenem dova iyogayoga ahubena ehebo ehebo aidiyai, ana higa Paulo taunane ita'wata'wata, na i'ita gwaipile ta alu'aluwa oba'obanawa iwalo lauwi, iwalo, 'Yeisu Besinana yehanaena yaloinaego na waihiu neta

ainaena umahalava. Nigebweda na alu'aluwa oba'obanane wahiune i'aitulu gabaeine.

¹⁹ Na waihiune yana tauloinao himodi'iniyedi, wuwuna yadi mane mwala'ina abalobaina waihiunane, na bada Paulo i'abiye namwanamwaya'o, ta Paulo yo Sailasa hi'abi avivinidi, na hiniuli lawedi abagimwala tupwana adi tauloinao aidiyai.

²⁰ Hilawedima ta taulauvetala Loma mehediya na hiwalo, 'Teina Yudeya tomowadiyao na yada dalava alonai tausosomana himwaumwauwi.

²¹ Wuwuna laugagayo hive'ive'itaei neta ita Loma yada laugagayowo hidi'wadi'wai ta nigele howahowana tavaidi yo tamulitaedi.'

²² Na bodao hinage hive'ewaidi, ainaena tauloinao hiloina ta Paulo na Banabasi adi ale'o hilivahidi, na hipwedipwedilidine.

²³ Ta pwedipwedili mwala'ina himohedi, mulitai abo vada paipaiyai himwamwauwidine, na vada paipai ana tau'ita avivini hiloinaei na vada igudu momohi.

²⁴ Na tau'ita avivini walo ibenalei, na imwau luwuwedi vada paipai holanai, na aedi ihipwaidi aiwa aidiyai, ta ebe havena hidenadena.

²⁵ Boniyai gamwagamwana na Paulo yo Sailasa hi'awa'awanoi yo hiwaliwali Yaubada ainai, na tauluwu vada paipaiyai maudoidi hibenabenedi.

²⁶ Nigele bweda na mwani'ini'i mwala'ina isagena ta vada paipai ana logidi inu'uvi na aluwadi igavai, na vada paipai ana awa'eda

maudoina hilotaho'e, na tauluwu vada paipaiyai aedi adi gulawao maudoidi hilotativahi.

27 Na vada paipai ana tau'ita avivini aluwana igavai, na itowolo ta awa'eda ho'eho'edi i'itadi na yana nuwatuwu tauguguyaone bada hidenano, eeta elepa ivai na ebeha ibom i'oiye mwalowouyoi.

28 Na Paulo i'ita ta iyoga iwalo, 'Augelu, havena ubom u'oi'oiye mwalowoigo, wuwuna maudoimai teina amiyamiya'.

29 Na tau'ita avivinine yana taupaihowao aidiyai iyoga na lampa hiva iyama, na lampane ivai ta iluwu mayana meheuhi, na ibe'u dobi Paulo yo Sailasa mehediya.

30 Na mulitai itowolo ta ivaimahalavaedi, na iwalo, 'Babadao, amwalo aliguwai hava yapaihowai, na yawahigu Yaubada ilivahi?'

31 Na Paulo yo Sailasa hiwalo ebe Bada Yeisu ainai uyemidi, mata owa na yam vada alona tomowadi livahi amlobai.'

32 Eeta Bada wasana hiyewasae ibom yo yana vada alona aidiyai.

33 Boniyai tenem ainai Paulo na Sailasa ivai mahalavaedi, ta elodi iwuwadi na iya yo yana huhuwo hiyaliyaya na hibapitaiso.

34 Na abo ilauvaidi ta hihae yana vada ainai ta ai'ai imohedi ta hi'a'aine. Na tomowane yana huhuwo baidanao hiyaliyaya mwala'ina wuwuna Yaubada hiyemidiyei.

35 I'ahubena ta tauloinao yadi taulaupaiwo hivetamaledi, ta vada paipai ana tau'ita avivini hivenuwa mwau ainai, ebeha tomawa bwau

vada paipaiyai amwauwidi'o, ulivahidi na himahalava.'

³⁶ Na tau'ita avivini walo teina iwalowei Paulo ainai, iwalo, 'Tauloinao wasa hivetamalema ebeha yalivahigomiu, ainaena ammahalavama na mayami yaliyaya amlau'.

³⁷ Na Paulo ita'wata'wata, ta iwalo, 'Havena alaulau. Wuwuna nigele teya yama lauhapuli lauvetala ainai hiyalobai, na babadao mehediya hisapigai na vada paipaiyai himwauwigai, wuwuna ai Loma tomowadiyao. Na hava vebabana ebeha hilivahigai ta dawaniyena himwau mahalavaegai? Na hesi hibom hilaoma na hilauvaigai, na amahalava.

³⁸ Na taulaupaiwo teina walowone hiwalowedi taulauvetala aidiyai ta taulauvetalaone himeheuhi mwala'ina wuwuna Paulo na Sailasa neta hiya Loma.

³⁹ Eeta hilaoma vada paipaiyai na atemuyamuyaena hiwalo velau Paulo na Sailasa aidiyai, na vada paipaiyena hivaidi, na hi'awanoiyedi ta hilau vali dalavai.

⁴⁰ Eeta Paulo yo Sailasa vada paipaiyena hilau Lidiya yana vadai, na tauyemidiwo hi'abiye wahiyaladi na mulitai hilalaugabaidine.

17

Paulo Tesalonaika ainai

¹ Ainaena Paulo na Sailasa Ampipolisi yo Apoloniya aidiyena hilau na Tesalonaika ainai himahalava, na Tesalonaika ainai Yudeya yadi vada tapwalolo imiyamiya.

² Eeta Paulo yadi tapwalolo ainai iluwu ipaihowa dova tupwa maudoidi aidiyai ipaipaihowa, na tenem ainai tapwalolo tonuga himiyamiya, na aidiyai Yaubada yana Buki ive'ive'ita, na baidadiyao hi'awa'awa pa'ipa'i'i,

³ na Paulo hanapu imohedi iwalo, 'Besinana ilowoinanei ebe muyamuya ilobai na imwalowoi, na hinage mwalowoiyena itowolouyo'. Na hinage iwalo, 'Yeisunane yawawaloweiwa alimiyai, ibom Besinana towahona'.

⁴ Yudeyao tupwadi hi'awa moihaei na Paulo yo Sailasa yadi boda ainai hiluwu, na Yaubada ana tauyemidiwo yo ana tauve'ahihi hiya Gilisi aidiyena yo waiwaihiu yehadi mwala'idi aidiyena maudoidi hiyemidi.

⁵ Hesi Yudeyaone hi'alomagigili ta tomowa yababadi hilaugogoidi ta boda hipapaihowaine. Na dalavane maudoina alonai hidagudagugu ta Yesoni yana vada hive'alehaei, ebeha vedova na Paulo yo Sailasa hibehaedi ta ebe hi'aituluwedi tomowa bodadi mehediyai.

⁶ Hesi nigele hiyalobaidi, eeta Yesoni yo tauyemidiwo tupwadi hiniulilawedi dalava adi tauloinao aidiyai na hiwuiwui hiwalo, 'Paulo na Sailasa hiya neta tupwa maudoina hiveyaveyababa. Na wau hiluwuma yada dalava alonai.

⁷ Ta Yesoni yana vada ainai imwauwidi ta himiyamiya. Hiya yada tauwasawasa mwala'ina Sisa yana laugagayo hidi'wadi'wai. Na hiwalo, 'Wasawasa teya yehana Yeisu'.

⁸ Dalava ana tauloinao yo bodao walo teina

hibenaledi, ta hiveta'eta'e,

⁹ na hiwalo ta Yesoni ana geluwo baidanao hiyemaiha mane ainaena adi livahi vehabana abo mulitai hi'abigabaedine.

Paulo na Sailasa yadi paihowa tupwa Beliya ainai

¹⁰ Masigiliyena tauyemidiwo Paulo na Sailasa hivetamaledi ta hilalaune Beliya, hauganane himahalava hiluwu Yudeya yadi vada tapwalolo ainai, na Yeisu wasana hive'itaei.

¹¹ Mwalona Tesalonaika ainai Yudeya nigele nuwanuwadi wasanane, na Yudeya Beliya ainai yadi talam namwanamwana ta wasanane nuwadi ivai, ainaena ahubena ehebo ehebo Buki Ve'ahihi hivahivahili na nuwanuwadi wasana namwanamwana ana moiha hihanapui.

¹² Eeta Yudeya bodadi hiyemidiyei, na hinage Gilisi waiwaihiu tupwadi hibom yehadi mwala'idi na hinage Gilisi towatowaho bagibagilidi hiyemidi.

¹³ Na Yudeya Tesalonaika ana taumiyao hibenalei ebeha Paulo Yaubada wasana bada iguguyaena'o dalava Beliya ainai, ta hilau mwayamwayauma na bodao hivenuwamwau aidiyai ebeha Paulo na Sailasa hi'alehaidi.

¹⁴ Eeta tauyemidiwo Paulo hivetamalei ta i'dodobine le'awai na Sailasa Timoti baidanao himiyamiya Beliya ainai.

¹⁵ Tupwana tauyemidiwo aidiyena Paulo hi'wayabui ta hilalaune Atenisi na Paulo lolina imohedi ebeha Sailasa yo Timoti hilau mwayamwayauma Atenisi ainai, eeta tauve'wayabuwone hilau gwaipile Beliya.

Paulo yana miyamiya Atenisi ainai

¹⁶ Paulo Atenisi ainai Sailasa yo Timoti vehabadi iha'waha'wa, na inuwayababa vehabadi, wuwuna i'ita dalavanane ainai yadi abayemidi vagadi aidiyai hipwagopwagogo.

¹⁷ Eeta Yudeya na tupwana Yaubada ana tauyemidiwo, baidadiyao hiveta'eta'e nuwatuwu teina vehabana, Yudeya yadi vada tapwalolo ainai, na hinage tomowa tupwadi ebe yalobaidi abagimwala ainai baidanao hiveta'eta'e ahubena ehebo ehebo aidiyai.

¹⁸ Na tauhanahanapuwo yadi boda yehadi Epikulo yo Siteoke Paulo baidanao hiveta'eta'e. Na tupwadi hiwalo, 'Teina yauyaulene hava ebeha iwaloweine?'

Tupwadi hiwalo, 'Ana ita dova tupwa teya yaubadadi adi tauguguya'. Teina walone hiwalowei wuwuna Yeisu wasana yo yana towolouyo iguguguyaeine.

¹⁹ Eeta Paulo hilauvai yo hilawei tauloina yadi miyagogoi yehana Aliyopago ainai ta hiwalo, 'Ve'ita vauvauna teina owa u'au'aubabadaneine ebeha ahanapui.

²⁰ Na ana benali alimaiyai abanuwapwanopwano, eeta ulivahi alimaiyai na nuwamai imasele, na ahanapui.'

²¹ (Yadi panivila wuwuna teina, Atenisiwone yo hinage vali tupwa tomowadi Atenisi ainai himiyamiya neta nigele teya hava hiyapaipai-howai na ginauli vauvaudi hita'eyedi na hiwalowalowedi.)

²² Ainaena Paulo vada miyagogoi holanai itowolo, na iguguya aidiyai, iwalo, 'Atenisi omiu,

bada yahanapuigomiu'o ebeha ammwahamwahaliuhi yami tapwalolo aidiyai.

²³ Wuwuna yami dalavao ya'ita yayahidi yo yalau na abatapwalolo dalavadi ya'i'itadine yo gwalatau aidiyai teina walowone yalolobaidine, iwalo, "Yaubada nigele tayahanapui yana gwalatau". Ainaena Yaubadane iya amwalo vetuvehaeyeine na hesi nigele amyahanapui iya ya'aubabadaneine alimiyai.

²⁴ 'Yaubada bale'u tauyemaselena yo ginauli maudoidi ainai himiyamiya tauyemaseledi, eeta iya galewa na bale'u ana Bada, na vada tapwalolo tomowa hipaipaihowaidi nigele ainai iyamiyamiya.

²⁵ Na tomowa ita nigele howahowana na ehebo hava nimadaena tamohei Yaubada ainai, wuwuna iya yawahida yo alu'aluwada yo yada ginauli maudoidi adi tau'aiyauya.

²⁶ Na ehebo towaho yehana Adam ainaena Yaubada vali tupwa yo vali tupwa tomowadiyao iyemaseledi yo tomowa hidabalala bale'u maudoina aidiyai, eeta boda ehebo ehebo yadi hauga yo yadi abamiya higana Yaubada mwalona iwalowedine.

²⁷ Yana nuwatuwu ebeha ibom hibehaei yo howola abo hitowoi ta hilobai. Na hesi Yaubada vahalidai imiyamiya.

²⁸ Wuwuna ibom ainaena yawahida tavaivai na baidada talaulau yo baidada tamiyamiya. Na dova yami tauwalo mahalava teya Yaubada vehabana iwalowalo neta ita hinage maudoida natunao."

²⁹ 'Yaubada natunao ita ainaena nigele ebeha

Yaubada ana ita tanuwanuwatuwui dova abapwagogo tomowa yadi nuwatuwuwena hipaihowaidi. Gola bo siliba bo gaima ainaena hileleleledi, hiya nigele dova Yaubada.

³⁰ Nuwapwanopwano haugadi aidiyai Yaubada nigele tomowa yemaihana iyamodeyei. Na wau tomowa maudoida iwalowalo auligita iwalo, 'Yami mumuga yababadi amtalamwedi.

³¹ Wuwuna yada ahubena lauvetala howola Yaubada iwalowena'o na bale'u maudoina ada lona dumwaluna imohegita, towahone ivesinuwaiya'o ainaena, na towahonane mwalowoiyena i'abiye towolouyoi na ainaena tomowa maudoida wasa teina ta'awa moihaei.'

³² Na taumwalowoiwo yadi towolouyo wasana hibenalena'o, na tupwadi hiwalo sebasebai, na tupwadi hiwalo, 'Nuwanuwamai ebe nuwatuwu teina vehabana u'aubabadauyo na abenalei'.

³³ Ainaena Paulo bodaone aidiyena imahalava.

³⁴ Na tupwana tomowa Paulo yana walo hiyemidiyei na yana boda ainai hiluwu, na holadiyena ehebo towaho yehana Diyonisiyo, iya vada abalauvetala ana taupaihowa ehebo na ehebo waihiu yehana Damalisi, na tupwana hinage boda baidadiyao.

18

Paulo yana paihowa dalava Kolinita ainai

¹ Mulitai Paulo Atenisi ilaugabaei na ita'i'ili Kolinita ainai.

² Na tenemai Yudeya towahona ilobai, yehana Akwila, na yana dalava Ponita, na mwanena Pilisila vauvauna Italiyena hilaoma, wuwuna

tauwasawasa Kalodiyosi Yudeya maudoidi iloinaedi na Loma ainaena himahalava.

³ Ainaena Paulo ilau itaubo'eyedi na baidadi himiyamiya, wuwuna iya yo hiya yadi mane amwahana neta palae hipaipaihowai.

⁴ Tapwalolo bagibagili aidiyai vada tapwalolowai Yudeyaone yo Gilisiwone baidadiyao hiveta'eta'e. Na i'ai'aipate ebeha nuwadi igwapile.

⁵ Haugana Sailasa na Timoti Masedoniyaena himahalavama, neta Paulo yana paihowa palae hailina ilaugabaei na yana hauga guguya ainai igagabaeine. Na Yudeyaone iwalowalo auli ili'ilimanidi neta Yeisu iya Besinana towahona.

⁶ Eeta hi'awa pa'ipa'i'i na hi'awa oya'oyama, ta Paulo ana luwuluwu mu'amu'alina i'oiye hoyeholu mehediya, neta yadi abitau'wata ana aba'ita ipaihowaine, na iwalo aidiyai, 'Omiu howola abo amsilahe yami abitau'wata vehabana, ta neta omiu ami ve'ewa na nigele yau agu ve'ewa. Eeta wau'ivetuwuni ta ilaulau mata yalaugabaigomiu na wasana namwanamwana yalawei nigele Yudeya aidiyai.'

⁷ Ainaena yadi vada tapwalolo ainaena himahalava, na hiluwu Titiyo Yusito yana vadai, ibom Yaubada ana tauve'ahihi ehebo, na yana vada Yudeya yadi vada tapwalolo vahalinai.

⁸ Na vada tapwalolone ana taumugai yehana Kilisiposi, mayana huhuwo Bada Yeisu ainai hiyemidi, na hinage Kolinita bagibagilidi Paulo yana guguya hibenalei, na Yeisu ainai hiyemidi yo bapitaiso hivai.

⁹ Masigiliyena Paulo yana eno mehe'ita'itaena Bada Yeisu i'i'itane, na Yeisu iwalo, 'Paulo, havena u'ate'atehawawali, na hesi wasa uwalowei, na havena ulaulau mwau.

¹⁰ Na yau baidamiu tamiyamiya, wuwuna dalava teina ainai tomowa bagibagilidi hiyemidiyegau, yo yagu bodao imwala'i na nigele howahowana yaiya i'aleha alimwai, yo iveyababago.'

¹¹ Eeta bolimai ehebo na tupwana aidiyai Paulo tenemai imiyamiya, na Yaubada yana walo ive'ive'itaei.

¹² Haugana Galiyo ivetauloina mwala'ina, dalava Gilisi ainai, Yudeyaone hiloina na Paulo hilawei habi lauvetala Galiyonane ainai.

¹³ Na hiwalo towaho teina tomowa nuwadi i'oi'oidi, na ebeha Yaubada hiwalo vetuvehaiyei na neta yada loinao iho'eho'edi.'

¹⁴ Ta Paulo ebeha iwalouyo, na Galiyo iwalo mugai Yudeya aidiyai, na iwalo, 'Yudeya omiu yagu walo ambenalei. Ebe towaho teina imumuga yababa yo lauhapuli paipaihowai, ilowoinanei na yami ve'ewa yabenalei.

¹⁵ Na hesi nuwatuwu teina omiu ambom yami walowo yo yehao yo loinao yami dalavaena. Ainaena omiu amloina, na yau yata'wata'wata.'

¹⁶ Na abalauvetala ainaena iheusilidi ta himamahalavane.

¹⁷ Na bodaone Sositeni hi'abi avivini, iya Yudeya yadi vada tapwalolo ana tau'ita avivini na hitatalaine Galiyo yana abalauvetala mehenai, na hesi Galiyonane nigele vehabadi iyamode.

Paulo iwuyo Anitiyoki

18 Paulo Kolinita ainai imiyamiya ahubena bagibagilina na abo mulitai tauyemidiwo ilaugabaidi na Akwila mwanena Pilisila baidanao wagaena higelu na hi'adau Siliya vehabana. Na ehebo ginauli neta mulitai abo higelu Paulo iwalo hae Yaubada mehenai Kenikiliya ainai ta vahuna hi'wa'wahine.

19 Na Kenikiliya hi'adau ta hilau Epeso ainai, ta Pilisila na Akwila ilaugabaidi na iluwu Yudeya yadi vada tapwalolo ainai, ta baidanao hi'au'aubabada.

20 Ainaena hi'awanoiyei na ebeha hauga daodaona baidadi himiyamiya, na ita'wata'wata.

21 Na hesi iwalo howola abo yawuyoma, ebe Yaubada italamwegau eeta Epeso ilaugabaei na igeluyo.

22 Na igelu ta Sisaliya ainai iduna, na ihae Yelusalem ainai na tauyemidiwo baidanao hi'awa heliheliyam, na mulitai ilalaune Anitiyoki ainai.

23 Anitiyoki ainai imiya daodao, na abo mulitai itowolo ta ilau Galetiya yo Piligiya tupwane ehebo ehebo aidiyai ita'ita i'ili, na Yeisu ana taumulitao maudoidi i'abi'abiye wahiyaladi.

Apolosa iguguya Epeso ainai

24 Hauganane ainai ehebo Yudeya towahona yehana Apolosa na Alekisanideliyaena ilaoma Epeso, ibom tauguguya wahiwhiyalana Yeisu vehabana, na Buki Ve'ahihi ihanapu moiha.

25 Ve'ita Bada yana Amwaha ainai ivai ta italam moiha yo Yeisu vehabana ive'ive'itadi yo

i'au'aubabadaedi neta ivedumwaludi. Na hesi Yoni yana bapitaiso ibom ihahanapuine.

²⁶ Yudeyaone yadi vada tapwalolowai ive-tuwuni ta i'aubabada wahiyala na haugana Pilisila na Akwila hibenalei ta hilalauvaine. Hilauvai ta hilawei yadi vada ainai ta Yaubada yana Amwaha hi'aubabadaye dumwalune ainai.

²⁷ Mulitai Apolosa inuwanuwatuwu ebeha igeyo'awa Gilisi ainai, eeta tauyemidiwo Epeso ainai hihagui ta hilaulelelau taumulitao Gilisi aidiyai. Hiwalo aulidi ebe Apolosa hiyaliyayai na hilauvai. Haugana imahalava neta Yaubada yana ve'i'ila ita'aviviniyena na tomowa hiyemidi neta aidiyai ivehaguhagu moiha.

²⁸ Na yana ve'ita Yudeya yadi ve'ita iwahiyala gabaei wuwuna Buki Ve'ahihi ainaena ive'itadi ebeha Besinana towahona ibom Yeisu.

19

Paulo yana paihowa Epeso ainai

¹ Apolosa howola Kolinita ainai imiyamiya, na Paulo ita'i'ili tupwana nu'ula aidiyena na Epeso ainai ilaoma le'awai. Tenem ainai tupwana Yeisu ana taumulitao ilobaidi.

² Na iwalo, 'Augeluwo, hauganane Yeisu amyemidiyei neta Alu'aluwa Ve'ahihi yana wahiyala amlobai bo nigele? Na hiyemaiha hiwalo howola nigele ayabenalei neta Alu'aluwa Ve'ahihi vehabana'.

³ Ainaena Paulo iwalo, 'Aiteya bapitaiso ainaena ambabapitaisone?' Na hiwalo, 'Yoni yana bapitaiso ainaena'.

⁴ Paulo iwalo aidiyai, 'Yoni yana bapitaiso neta nuwabui ana bapitaiso yo mumuga yababana vehabana. Na Yoni ivenuwamwauwedi ebeha iya howola abo ilaoma ainai hiyemidi neta Yeisu'.

⁵ Teina Epesowone hibenalei na Bada Yeisu yehanaena bapitaiso hivai.

⁶ Na Paulo i'abidebaidi na Alu'aluwa Ve'ahihi iluwu atediyai na yana wahiyalaena vali alina yo vali alina aidiyena hi'au'aubabada na hi-walowalo mahalava.

⁷ Na maudoidi adi bagibagili dova 12.

⁸ Ta wai'ena tonuga aidiyai Yudeya yadi vada tapwalolo holanai Paulo iguguguguya na Yaubada yana Abaloina vehabana mayana atepatu i'au'aubabada na ihamahamaduidi.

⁹ Na hesi tupwadi hi'abitau'wata ta nigele hiyayemidi, na Bada yana Amwaha hi'abiyebaba. Eeta Paulo taumulitaone ivaidi ta baidanao, na tomowaone hilaugabaidine. Na ahubena ehebo ehebo tauve'ita yehana Tilanasi yana abave'ita vadana ainai i'au'aubabada.

¹⁰ Yana paihowaone teina dova ipaipaihowai bolimai bwau aidiyai. Ainaena tupwa Esiya ana taumiyao maudoidi hibom Yudeya yo hinage tupwana nigele Yudeya, Bada wasana hibenalei.

Sikiva natunao

¹¹ Yaubada vedevedede mwala'idi i'abiye mahalavadi Paulo yana paihowaena.

¹² Ainaena tomowa manidi ababa'ilina yo adi luwuluwu Paulo i'abitowoidi na hivaidi ta hila-wewedi tau'asiyebwao aidiyai na adi asiyebwao hi'ovi yo alu'aluwa yababadi hilaugabaidi.

13-14 Na tupwana Yudeya yadi tau'obao himiyamiya na hauga maudoina hita'itai'ili alu'aluwa yababadi higabagabaei aituluwedi. Ainaena Paulo wasana hibenalei yo yana paihowa hiya neta taupwaoli mwala'ina yehana Sikiva natunao towatowahodi hitau 7. Na hitau 7 hitowoi ebeha Bada Yesu yehanaena alu'aluwa yababadi tau'asiyebwao aidiyena hiheusilidi eeta ehebo alu'aluwa yababana ainai, hiwalo, 'Yeisunane, Paulo iguguyaei ibom yehanaena aloinaego na towahone ulaugabaei na ulau.'

15 Na alu'aluwa yababanane iwalo, 'Yesu yahanahanapui yo Paulo yahanahanapui na hesi omiu yaiyediwo?'

16 Towahone teina ainai alu'aluwa yababana imiyamiya neta itautowolo yo italaiddi, na elo imohedi yo adi ale'o ipulipulihidi ta tau'a'avadi higavai aitulu yo hidena ta hilalaune.

17 Na wasane teina Epeso ana taumiyaoe maudoidi hibenalei, na himeheuhi hiya Yudeya yo nigele Yudeya. Na Bada Yesu yehana hi'awa wahiyalaei.

18 Na tauyemidi vauvaudi boda hilaoma na boda mehediya yadi mumuga yababadi yo mumuga guguyou hiwalowedi.

19 Ebeha hibom hinage hi'oba'oba. Na yadi obao bukidi hivaidima na boda maudoidi mehediya yadi higabudi, na bukiwone hitano'ahaidi na adi maiha kina 50,000 maudoina ana mwala'i dova.

20 Tenem ainai Yaubada yana walo i'ini ta imwala'i yo iwahiyala tomowa maudoidi aidiyai.

Epeso hi'aleha

21 Teina paihowaone tuluhadiyai Paulo i'ulewahi ebeha Masedoniya yo Gilisi tupwadiyaone itauyayahidi yo ilau Yelusalem. Na iwalo, 'Yalalau Yelusalem ainai mulitai abo yalau Loma'.

22 Eeta imiyamiya Esiya hauga ubwa'ubwana ainai ana tau'abihaguwo Timoti yo Elastosi ivetamaledi na hilalaune Masedoniya.

23 Hauga tenem ainai tomowa himanini wuwuna nigele nuwanuwadi ebeha Bada yana amwaha Paulo i'aubabadaei.

24 Towaho ehebo yehana Dimitilo ibom samali ana taupaihowa siliba ainaena, na Epeso yadi abapwagogo waihiuna yehana Dayana, yana vada tapwalolo alu'aluwa habuludi isamalidi na igimwagimwalaedi tomowa aidiyai na wasawasa mwala'ina ainaena ilobalobai, yo yana taupaihowao hinage.

25 Na Dimitilo yana taupaihowao iyoga ahaidima na tomowa tupwadi hinage yadi paihowa dova, na iwalo, 'Augeluwo amnuwatuwu avivini ebeha paihowa teina ainaena yada wasawasa talobalobai.

26 Bada am'itaya'o yo amhanapuiya'o ebeha teina towahone Paulo hava ipaipaihowaidine. Iya iwalo abapwagogo tomowa nimadiyena hipaipaihowaidi neta nigele yadi ala'alawowoli. Na tomowa bodadi ivenuwavaidi ta hi'a'awa abiyeine. Nigele Epeso tomowadi hiyabom na Esiya tupwana maudoina.

27 Ainaena ebeha tadena moiha wuwuna mata teina yada paihowane yehana iyababa. Na hinage nigele yada paihowa yehana ibom, na

ebeha tadena wuwuna mata yada abapwagogo waihiuna haehaena yehana Dayana yana vada tapwalolo nigele hiyave'ahihiyei. Teina yada abapwagogo waihiuna Esiya tupwana maudoina yo bale'u maudoina hiwalowalo vetuvehaeyei mata ana no'o i'ovi.'

²⁸ Na bodaone Dimitilo yana walo hibenalei na himodi'ini mwala'ina, na hiyogayoga, 'Dayana Epesowena ihae alili'.

²⁹ Eeta tomowa maudoidi hisagena gogoidi na hiyogayoga awa'awawa, na Masedoniya towatowahodi bwau hi'abi avivinidi ta vada abamiya gogoi ainai hiluluwuwedine. Hiya teina Paulo baidadi hi'ada'adau yehadi Gayosi na Alisitako.

³⁰ Na Paulo nuwanuwana tauwuiwone aidiyai ilau, na tauyemidiwone hi'auhi.

³¹ Na tupwana ana geluwo Esiya babadadi walo hivetamaledi na Paulo hi'awanoiyei ebeha havena iluwuluwu vada miyagogo ainai.

³² Tauwuiwone tupwadi ginauli vagana hiwuiwuiyei na tupwadi ginauli vagana hiwuiwuiyei. Wuwuna tomowa bodadi hiluwuluwu neta hinuwapwanopwano ta nigele hiyahanapui hava vehabana hiluluwune.

³³ Tomowa tupwadi hiwalo Alesana iya manine ivevetuwunine wuwuna Yudeyaone hiwalo ta ihae boda mehediya. Na Alesana nimana i'abihinidi yo i'oi'au'auhidi ebeha hinobu na iwalo aulidi neta Yudeyaone havena hive'e've'ewaidi.

³⁴ Na hesi Alesana hi'ita lobai ebeha iya towaho Yudeyaena ainaena mahana hawahawagana bwau alonai hiwuiwui toyatoyawa hiwalo,

'Dayana Epesowena ihae alili'.

³⁵ Eeta dalavane adi tauloinao yadi taulaulele tomowaone i'abiye nobudi na iwalo 'Augeluwo omiu Epeso, tomowa maudoida tahanapuiya'o Epeso dalavanane neta Dayana haehae alilina yana vada tapwalolo ana tau'ita avivini na hinage gaima galewaena ibe'u dobima neta iya tau'ita avivinina.

³⁶ Mata nigele yaiya teya teina ginauliwone iyauvalaedi. Ainaena na ebeha amnobu na havena ampaipaihowa yauyaule.

³⁷ Na am'ita tomowaone teina amlauvaidimane hiya nigele yada vada tapwalolo ainaena hiya'aivavali, yo yada abapwagogo waihiuna hiya'awa yabayababae?

³⁸ Ainaena na ebe Dimitilo mayana taupaihowao tomowa teya hive'ewai, neta abalauvetala himiyamiya yo tauloinao himiyamiya, howahowana tenemai hive'ewauyoidi.

³⁹ Na hesi ebe nuwanuwamiu ginauli tupwadi am'aubabadaedi mata dalava tomowadiyao yadi miya ahai ainai loinaena hi'abiye dumwalu.

⁴⁰ Na wau yami walo awa'awawa vehabana ana ita mata lolina talobai, wuwuna nigele yada wuwu.

⁴¹ Na yana walo ive'ovi na boda ivetamaledi ta hilo'uhagwaline.

20

Paulo yana ta'i'ili Masedoniya yo Gilisi aidiyai

¹ Walo i'ovi, na Paulo taumulitao iyogaedima na i'abiye wahiyaladi, yo i'awa yauwedo, na ilau Masedoniya.

² Na Masedoniya tupwanao aidiyai, i'abiye wahiyladi yana ta'i'ili aidiyai, na mulitai Gilisi ainai imamahalavane.

³ Tenemai wai'ena tonuga imiyamiya na muhamuhana wagaena i'adau Siliya vebabana, na tupwana walo ibenalei ebeha Yudeyaone hiloiloina vebabana habi abi'avivinina, eeta yana amwaha ibui na Masedoniya holanaena ilau gwaipilene.

⁴ Pilosi natuna yehana Sopata Beliya towahona yo Tesalonaika hitau bwau, Alisitako yo Sikanidosi na Debi towahona yehana Gayosi yo Timoti yo Tikiko yo Tilopimo Esiya tupwanaena, teina hiya maudoidi Paulo baidanao hilalaune.

⁵ Hibom teina hilau mugai wagaena ta Tilowasi ainai hiha'waha'wa.

⁶ Na ai Pilipai ainai amiyamiya ana higa pwalawa a'avana ai'aina apaihowai na mulitai agelu, na ahubena 5 holadiyai asagesagena, na mulitai aluwu Tilowasi, na ama geluwo alobaidi na ahubena 7 amiyamiya.

Paulo yana paihowa Tilowasi ainai

⁷ Tapwalolo ainai amiya ahaigai yo a'ai'ai Bada abanuwatuwu avivinina avai, na Paulo i'aubabada tomowa aidiyai. I'aubabadane neta ilau ta boniyai gamwagamwana ivai wuwuna ebeha mata i'ahubena na ilau.

⁸ Na vada ana hae dova vada tonuga adi hae ainai amwalae, na lampa bagibagilidi agabudi.

⁹ Na hevali ehebo yehana Yutikosi vada ana awa'eda ana heva ainai imiya, na mehena i'eno'eno, na Paulo howola i'au'aubabada na Yutikosinane i'eno i'iwahi, ya ibe'u dobi bale'uwai,

eeta hi'aitulu hi'avalai na hi'abihini, na hesi bada imwalowoi'o.

¹⁰ Na Paulo i'aitulu ta ainai ipwagogo na i'atuhapwali, na aidiyai iwalo, 'Havena am'ate'atehawawali wuwuna yawahina imiyamiya'.

¹¹ Eeta Paulo imwalaeyo na beledi i'aiyauya aidiyai, na iniulidi hibom yadi bodao aidiyai, na hi'ai ta baidadiyao hi'au'aubabada ana higa i'ahubena, na hitowolo ta hilaugabaidi.

¹² Na hevalinane hi'avalaihini mayawahina ta mayadi nuwadaumwali hilalaune.

Tilowasi ainaena a'adau Molita vehabana

¹³ Amugai alau wagai na a'u'e ta atata i'iline Asosi ainai na ebeha tenem ainai Paulo ado'oi, wuwuna iwalo alimaiyai iwalo, 'Wagaena amlau na yau aeguvena yalau.'

¹⁴ Haugana Asosi ainai na ilobaigai ta igelu, na alalaune Mitilini ainai.

¹⁵ Tenem ainaena na agegeluyowa atau ahubena Kiyō bwanabwanana vahilinaena alalaune. I'ahubenama ta Samo ainai aduna, na i'ahubenaayo ta agegeyo'awane Melito ainai adudunane.

¹⁶ Paulo bada iwalo'o alimaiyai ebeha Epeso alaugabaei, na havena ahubena agabagabaei Esiya tupwanao aidiyai, wuwuna nuwanuwana ilau mwayamwayau ebe howahowana Yelusalem ilobai Penitikosi ai'aina ana ahubena ainai.

Paulo yana walovelau Epeso aidiyai

17 Eeta Melito ainaena na walo ivetamalei ta ilalaune Epeso ainai tauyemidiwo yadi taumu-gaiwo hiha'waha'waidi.

18 Haugana himahalava ta Paulo iwalo aidiyai, iwalo, 'Omiu amhanahanapui yagu mumuga haugana tamiyamiya baidaguwao, Esiya ainai yagu laoma mugai ainaena na ana higa wau teina.

19 Neta Bada vehabana yapaipaihowa mayagu nuwadobi yo mayagu dou yo hinage muya yalobaidi ahubena ehebo ehebo aidiyai Yudeya yadi loinaena.

20 Na nigele ehebo hava Bada wasana namwanamwana ana walomahalava yayanuwavi, na hesi maudoina yave'itagomiu yami tapwalolo aidiyai, yo yami vada ehebo ehebo aidiyai.

21 Na yagu ve'ita alimiyai dova Yudeya alimiyai na hinage omiu vali tomowao dova, maudoimiu yaguguya'o alimiyai ta yami mumuga yababana aidiyena amnuwabui'o Yaubada ainai na Bada Yeisu amyemidiyei.

22 Ta ainaena Alu'aluwa Ve'ahihi yana loinaena yalau Yelusalem, na nigele yayahanapui hava mata imahalava aliguwai.

23 Na hesi dalava ehebo ehebo aidiyai Alu'aluwa Ve'ahihi iwalowalo mahalava aliguwai ebeha howola abo Yelusalem ainai pai yo muyamuya yalobaidi.

24 Na nigele yawahigu vehabana yayanuwanuwatuwu na yayanuwavi yo yaya'auhi. Na hesi yagu amwaha yo yagu paihowane Bada Yeisu imomohegauwa

vehabana yanuwatuwu na ebeha yave'ovi, neta ve'i'ila ana walomahalava wasa namwanamwana veehabana Yaubada ainaena.

²⁵ Haugana baidamiu tamiyamiya Yaubada yana Abaloina veehabana yaguguya na yalau yo yalaoma. Na wau yahanapuiya'o ebeha mata nigele manigu amya'itauyoi.

²⁶⁻²⁷ Ainaena teina hauga yawalo mahalava alimiyai ebeha Yaubada yana loinao maudoidi bada yamohe gomiu'o, nigele teya yayadawani alimiyai. Eeta ebe teya alimiyena i'wadalele neta nigele yau agu ve'ewa.

²⁸ Na hesi taumugaiwone omiu ambom am'ita aviviniuyoigomiu na yami sipiwone am'ita avivinidi, wuwuna Alu'aluwa Ve'ahihi yami paihowa imohegomiu ta Yaubada yana boda am'ita avivinidi, wuwuna yada Bada Yeisu 'wahinanaena igimwalaigita'o.

²⁹ Yahanahanapui hinage yagu lautuluhana mata tauve'ita yababadi, dova edewa manimanini, hilaoma na sipi tupwadi hiveyababadi.

³⁰ Na omiu howola alimiyena tomowa hitowolo na hive'ita oya'oyama alimiyai yo tupwana taumulitao hiniulidi hibom yadi bodao aidiyai.

³¹ Ainaena am'ita avivinidi yo hinage yagu guguya amnuwatuwu avivini, neta bolimai tonuga holadiyai nigele yaya'aiyawasi, ahubena yo boniyai aidiyai, mamehelinogu yaguguguguya ehebo ehebo alimiyai.

³² 'Na wau Yaubada nimanai ta yana ve'i'ila walona ainai yamwauwigomiu, iya mata i'abiye wahiyalagomiu. Natunao masemaseleda

vehabada na awanamwanamwa imwauwi ta'imiyamiya mata imohegomiu.

³³ Haugana yau baidamiu tamiyamiya, nigele teya yaiya yana mane yo yana ale'o namwanamwadi yayavenuwadi.

³⁴ Na hesi amhanapuiya'o ebeha teina nimaguwena agu yo yagu tobwatobwa yalobalobaidi, na hinage augeluwo yahaguhaguidi.

³⁵ Yagu mumuga ainaena yave'itagomiu ebeha ilowoinanegita na ita yada paihowaena tau-tapitapiya tahaguidi. Dova hinage Bada Yeisu yana walo amnuwatuwui, iwalo, "Tavai mohilei, yaliyayana ihabulu, na aiyauya yaliyayana imwala'i i'alili".'

³⁶ Paulo yana walo i'ovi na aetutulina i'atuwomalei babada baidanao na hi'awa'awanoi Yaubada ainai.

³⁷ Na maudoidi Paulo hi'atuhapwali na hidouwi i'ovi na hivelauwei.

³⁸ Na hinuwayababa mwala'ina wuwuna iwalo aidiyai, 'Mata nigele amya'itayoigau'. Na hido-biyei wagai ta hivevegelune.

21

Paulo yana lau Yelusalem ainai

¹ Paulo baidamai ama geluwo avelauwedi, na a'u'e dumwadumwaluna Kosa bwanabwanana ainai. I'ahubenama ta a'u'euyo Lodi ainai aluwu, na vali ahubena aluwu Patala ainai.

² Na Patala ainai waga alobai habi geyo'awa Pinisiya, ta waganane ainai agelu geyo'awa ta alalaune.

³ Alaoma ta Saipilosi bwanabwanana a'ita lawei na waga higwaipile ta alalaune tupwa yavana na adudunane Taya Siliya tupwanai. Waga ginauli idodo'oidi ebeha tenemai ihiwa'aituluwedi.

⁴ Na tupwana Yeisu ana taumulitao alobaidi, ta baidamaiyao amiyamiya ahubena 7. Na Alu'aluwa Ve'ahihi yana nuwamaseleyena ama geluwone Paulo hiwalo auli, 'Havena uhaehae Yelusalem.'

⁵ Ainaena yama ahubena hi'ovi ta adobi wagai, na mamwanediyao yo manatudiyao hidobiwegai dalava yana aba'ovi le'awai, aemai a'atuwomaledi na a'awa'awanoi Yaubada ainai.

⁶ Na a'awa yawwedo, na agelu wagai, na hibom hilau gwaipilene dalavai.

⁷ Taya alaugabaei na a'adauyo, na Tolemaisi ainai aluwu, na a'aitulu ta taumulitao alobaidi na a'awa yawwedo, ta ahubena ehebo baidamaiyao amiyamiya.

⁸ I'ahubenama na alau Sisaliya, ta Pilipi iya tauguguya hitau 7 aidiyena yana vadai aluwu, na amiyamiya baidamai.

⁹ Na Pilipi natunao hitau vehopali waiwaihi-udi, na hesi nigele hiyatawahola, hiya yadi paihowa neta Yaubada yana nuwatuwu hiwalowalo mahalavaedi tomowa aidiyai.

¹⁰ Ahubena tupwana amiyamiya, na ehebo tauwalo mahalava yehana Agabusi, Yudeyaena idobima.

¹¹ Na alimaiyai ilaoma ta Paulo ana tulituli ivai, na aena yo nimana ipaipaiuyoidi, na iwalo, 'Alu'aluwa Ve'ahihi iwalo teina dova, Yudeya

tomowadiyao Yelusalem ainai mata teina tulituline taniwagana hipai, yo himohedi hiya taumiya ganamuli aidiyai.'

¹² Ai na dalavanane ana taumiyaone walo teina abenalei, na Paulo a'awanoiyei, awalo havena uhaehae Yelusalem.'

¹³ Na hesi yama walo igwaipile iwalo, 'Hava ampaipaihowaine ta teina dova amdoudou na ategu am'abi'abiyemuya. Bada yatalamwegau'o na himwaugau vada paipaiyai yo hi'oiye mwalowoigau Yelusalem ainai Bada Yeisu vebana.'

¹⁴ Na a'auhi ahayai ta alaumwauwi 'Inamwanamwa neta, hava Bada yana nuwatuwu dova ipaihowai.'

¹⁵ Ahubenaone hi'ovi, na yama tobwatobwa a'atububuni, ta ahahaene Yelusalem.

¹⁶ Na tupwadi Yeisu ana taumulitao Sisaliya ainaena baidamaiyao alau, na hilawegaima Nesoni towaho Saipilosiyena yana vadai, iya Yeisu ana taumulita mugai teya, ebeha ainai amiyamiya.

Paulo na Yemesa yadi velaulobaloba

¹⁷ Bada Yelusalem ainai alaoma'o, na taumulitao hivelauwegai mayadi yaliyaya.

¹⁸ Na i'ahubenama ta Paulo baidamai alau Yemesa yana vadai, na tenemai tauyemidiwo yadi taumugaiwo alobaidi.

¹⁹ Ta Paulo ivelauwedi, na Yaubada yana paihowa nigele Yudeya holadiyai vebabana i'au'aubabada aidiyai.

²⁰ Na maudoidi hibenalei ta Yaubada hino'owei, na hiwalo Paulo ainai, 'Tahimai, u'ita

tausani viha boda bada Yeisu ainai hiyemidi'o, yo bagibagilidi tauyemidiwone Yudeya, yo Mosese yana loina howola himulimulitaei.

²¹ Na wasam hibenalei ebeha owa Yudeya vali tupwanao adi taumiya uve'ive'itadi yo ebeha Mosese yana loina hita'wata'wataei, na uwalo aidiyai ebeha havena natudiyao towatowahodi hihapihapidi yo tubudiyao yadi mumuga havena himulimulitaei.

²² Na mata tomowa bodadi hibenalei ebeha bada ulaoma'o, ainaena hava mata tapai-howaine?

²³ Yama nuwatuwu tenem dova, Towatowaho hitau vehopali yama boda ainaena bada Yaubada ainai hiwalo hae'o.

²⁴ Teina tomowaone ulauvaidi ta amlau yo hi'abiye maseleuyoidi neta owa baidadi. Na uye-maiha ta ebe vahumiu hi'wahi vehuludi. Teina mumugane ainaena na mata tomowa vehabam hi'au'aubabada na hi'awa oya'oyamaeuyowedi. Na mata hiwalo owa hinage Mosese yana loina umulimulitaei.

²⁵ Na Yeisu ana tauyemidiwo hiya nigele Yudeya bada yadi leta avetamalena'o, na ebeha hava dova dova tomowa hipwaopwaoliyedi vali abayemidiwo aidiyai havena hi'ai'aidi, na hinage lagulagu ma'wahinadi yo gadodi hi'i'i'i'idi havena hi'ai'aidi, na hinage havena hipwanop-wanoli.

²⁶ I'ahubena na Paulo tomowaowa vehopali ilauvaidi ta baidanao hi'abiye maseleuyoidi. Na vada tapwalolo mwala'ina iluwui ta tomowa iwalo aulidi mata ahubena viha abiye maseleuyoidi i'ovi na yadi abapwaoli hi'aiyauyanedi.

Paulo hi'abi avivini

²⁷ Yadi ahubenao muhamuhana na 7 hi'ovi, ainaena Yudeya hiya mwalona himiyamiya Esiya ainai, hilaoma Paulo hi'ita vada tapwalolo mwala'ina holanai, na boda hi'oiye mwahalidi, ta Paulo hi'abi avivinine.

²⁸ Na hiwuiwui hiwalo, 'Ama geluwo omiu Yudeya amhaguigai. Teina iya towahone tupwa maudoina ita'i'iliyei na tomowa ive'ive'itadi iwalo Yudeya tomowadi Mosese yana lolina yo teina vada tapwalolone havena hi'awa'awa abiyei. Na wau hinage nigele Yudeya ilauvaidi ta hiluwuma vada tapwalolo mwala'ina ainai ta teina tupwa haehaena hiyeyebi'ine.'

²⁹ (Teina walowone hiwalowalowedi wuwuna Paulo na Tilopimo Epesowena hi'ita'itadi na hihae yo hidobi dalavane ainai. Na yadi nuwatuwu hiwalo Paulo Tilopimonane ilauvai ta hiluluwune vada tapwalolo mwala'ina alonai.)

³⁰ Teina vehabana Yelusalem maudoidi hi-modi'ini, ta hisagenama, na Paulo hi'abi avivini, ta vada tapwalolowena hiniuli mahalavaei, na awa'eda higuguduidine.

³¹ Tomowaone bodadi hi'ai'aipate ebeha Paulo hi'oiye mwalowoi ta walo hivetamalei Lomaone yadi tau'aleha adi tauloina ainai hiwalo Yelusalemaone maudoidi himamanini.

³² Ainaena ilau mwayamwayau na tau'alehao mayadi taumugaiwo ivaiddi, na boda aidiyai his-agenana aitulu. Na hauganane boda tau'alehao mayadi tauloina hilaolaoma hi'itadi, Paulo ana talai hilaumwauwi.

³³ Eeta aleha ana tauloina idobima na Paulo i'abi avivini ta iloina na balavai pwawati bwau

aidiyena hipai, na ipanivila boda aidiyai, iwalo, 'Yaiya iya? Na hava ipapaihowaine?'

³⁴ Na boda hiyoga alinadi vagana yo vagana, ta aleha ana tauloina nigele howahowana na ibenaledi wui wahiwahiyala ainaina, eeta iloina ta ebeha tau'alehao yadi vadai hilawei.

³⁵ Paulo hihaeyei neta vada ana amwaha ainai na hi'avalai wuwuna boda tuluhanaena hilao-laoma himodi'ini alili ebeha hi'oiye mwalowoi.

³⁶ Na hinage hi'avalai wuwuna tomowaone hiwuiwui hiwalo, 'Ta'oiye mwalowoi!'

Paulo yana walo boda aidiyai

³⁷ Muhamuhana hilauvaiyama vadai, na Paulo aleha ana tauloina i'awanoiyei, iwalo, 'Howahowana walo ehebo alimwai yawalowei'.

Na tauloinane aluwana igavai, na iwalo, 'Alina Gilisi uhanahanapui?'

³⁸ Yagu nuwatuwu owa Itipita towahona, mwalona ulaoma tau'oiye mwalowoi 4,000 iyoga ahaidi aleha vehabana, na umugaiyedi nu'ula awawai.'

³⁹ Na Paulo tauloina yana walo iyemaiha iwalo, 'Nigele. Yau towaho Yudeyaena na Silisiya tupwanaei dalava yehana Tasisi ainai hilalabahi-gaune. Tenem dalavane Silisiya ihae alili na yau dalavane towahona. Ya'awa yauwedo mwala'ina alimwai na utalamwegau yo tomowa aidiyai ya'aubabada.'

⁴⁰ Na ainaena italamwei na Paulo vada ana awa'eda ainai itowolo, na nimana i'avalaihini, ta hinobu, na maudoidi aidiyai ai'aubabada alina Hibulu ainaena.

22

¹ ‘Tahiguwao yo tamaguwao, ambenabenali na mehemiyai yau vhabagu yagu walo yawalowe.’

² Tomowaone hibenabenali na Paulo Yudeya alinadiyena i'au'aubabada eeta hinobo ili'ilimani.

³ ‘Yau towaho Yudeyaena. Na Silisiya dala-vana yehana Tasisi ainai yatutubuine, na hesi teina Yelusalem ainai yamwala'i ta yase'ulu, yagu tauve'ita yehana Gameliyela, na ive'itagau tubudao yadi lolina wahiwhiyalana ainaena. Na ya'aipate moiha ta Yaubada ainai yatalam wegau dova maudoimiu wau yami talam.

⁴ Na yemidi vauvauna teina ana taumulitao yave'alehaedi, na towatowaho yo waiwaihiu vada paipaiyai yamwauluwuwedi, na tupwadi ya'oiye mwalowoidi.

⁵ Taupwaoli mwala'ina yo tau'aleha babadadiyao howahowana hava yawalowaloweine hi'awa moihaei. Hiya Yudeya tomowadiyao Damasiko ainai himiyamiya yadi leta hileledi ta abeha yalawedi. Eeta yalaulau tenemai ta Bada Yeisu ana taumulitao ebeha gulawa pwawapwawatiyena yapaipaidi yo yalawedi Yelusalem ainai ta hilauvetalaedi.

⁶ ‘Ta mahana ala'alapwahiyai yalaulau, na Damasiko ainai ebeha yamahalava, na masele mwala'ina galewaena imahalavama, na imasele ta'iliiyegau.

⁷ Eeta bale'uwai yabe'u, na alina ehebo yabenalei aliguwai, iwalo, “Saulo, Saulo, hava vhabana u'abi'abiye muyagaune?”.

⁸ ‘ “Na japanivila, Bada, yaiya owa?”.

‘Na iwalo aliguwai, “Yau Yeisu Nasaletiyena, u'abi'abiye muyagaune”.

⁹ Hauga tenem ainai towatowahowone baidaguwao alaulau maselenane hi'i'itane, na hesi towahone iwalowalo laoma aliguwai ainona nigele hiyahanapui.

¹⁰ ‘Na yawalo, “Bada, hava yapaihowai?”.

‘Na iwalo aliguwai, “Utowolo, na Damasiko ainai ulau, na tenemai amloina ubenalei”.

¹¹ Na masele yana wahiyalaena mehegu igibu, ainaena hiya baidaguwao alalauwa hi'abinimaigau, ta alalaune Damasiko ainai.

¹² ‘Na Damasiko ainai ehebo towaho yehana Ananayasi, imiyamiya ibom Yaubada ana tauyemidi moiha, na Mosese yana loina ana taumulita, na Yudeya tupwana ana taumiyao hi'awa namwanamwaei.

¹³ Na Ananayasinane ilaoma vahaliguwai itowolo, na iwalo aliguwai, iwalo, “Tahigu Saulo, mehem imaseleuyo”, tenem ainai mehegu in-
amwanamwauyo, na towahonane ya'i'itane.

¹⁴ ‘Na iwalo aliguwai, “Tubudao yadi Yaubada ivesinuwaigo yo yana nuwatuwu uhanapui, yo Taudumwalune u'ita, na alinana ubenalei.

¹⁵ Ibom vehabana uwalo mahalava, yo hinage hava u'itaya'o na ubenalena'o vehabana tomowa maudoidi uwalo aulidi.

¹⁶ Na hava uha'waha'waine? Utowolo na yehana uyogaei, na ainaena ubapitaiso, yo yam yababa iwuwa gabaedi.”

¹⁷ ‘Mulitai yalau gwaipile Yelusalem, na vada tapwalolo ainai ya'awa'awanoi, na dova ya'eno nivinivi.

18 Bada ya'ita, iwalowalo aliguwai, iwalo, “Ulau mwayamwayau na Yelusalem ulaugabaei, wuwuna howola yam walowena vehabagu mata hisosomanaego?”.

19 ‘Na yawalo ainai, “Bada, hibom bada hi-hanapuigau'o ebeha yadi vada tapwalolo ehebo ehebo aidiyai amtauyemidiwo yatalatalaidi, yo vada paipaiyai yamwaumwauwidi.

20 Na hauganane yam tauwalo mahalava Sitiveni hi'oiye mwalowoi, yau hinage vahalinai yatowotowolo, na yadi paihowao aidiyai yatalam, na hinage tautalaiwone adi 'wamao ya'ita avivinidi.”

21 ‘Eeta Bada iwalo aliguwai, “Teina ainaena mata yavetamalego na ulau dalava amwaha daodaowai nigele Yudeya aidiyai”.’

Paulo iwalo tau'aleha adi tauloina ainai

22 Tomowa hinobu na hibenabenali ana higa Paulo walowone teina iwalowedi, na hinage hivetuwuni na hiwuiwui alinadi mwala'ina ainaena hiwalo, ‘Ta'oiye mwalowoi towaho teina nigele iyalowoinanaei ebeha imiyamiya’.

23 Na dova hiyogayoga, ta yadi modi'ini vehabana adi luwuluwuwo higabagabaehinidi, na namonamo hinage higabagabaehinidi.

24 Na tau'aleha adi tauloina yana tau'alehao iloinaedi, iwalo, ‘Towaho teina amlau vadai, yo sapi bagibagilina ammohei, na ana higa iwalo mahalava hava yadi modi'ini ainai vehabana’.

25 Na hilawei vadai, na hipai habisapina, na tau'alehao adi taumugai vahalinai itowolo, na Paulo taumugainane iwalo ainai, ‘Yau bada yave-Lomao, na nigele teya loina iyamiyamiya ta

ebeha amsapigau, wuwuna nigele teya hava yagu lauhapuli amyaloobai lauvetala ainai'.

²⁶ Eeta taumugaine Paulo yana walo ibenalei, ta ilau mwayamwayau ilau yadi aleha ana tauloina ainai, na ipanivilaei iwalo, 'Hava ebeha upaihowai towahone ainai? Towaho teina iya Lomaena?'

²⁷ Ta tauloinane ilaoma na Paulo iwalo ainai, 'Uwalo moiha owa Loma towahone?'

Na Paulo iwalo, 'Ehe, yau towaho Lomaena'.

²⁸ Eeta tauloinane iwalo, 'Yau nigele Loma natudi na hesi mane mwala'ina yamwauwi ta yaluluwune alodiyai'.

Na Paulo iwalo, 'Yau Loma natudi wuwuna Tasisi ainai hilabahigaune.'

²⁹ Eeta tautalainaowa mai'ehebo na hilau-gabaeine. Na tau'aleha yadi tauloina i'ita'ita ta imeheuhi moiha wuwuna loina idi'wai ta Paulo Loma towahona na iwalo ta aena yo nimana hipaipaidine.

Paulo yana lauvetala Yudeya yadi tauloina mehedyai

³⁰ Tau'alehaone yadi tauloina in-uwanuwatuwu mwala'ina ebeha ihanapui hava vehabana Yudeyaone Paulo hiveve'ewaine. Eeta i'ahubena na iwalo ta taupwaoliwo babadadiyao yo tau'ulewahiwo maudoidi himiya ahai. Eena Paulo vada paipaiyai ivaivehulu ta ilawei yo mehedyai ivevetowolone.

23

¹ Eeta Paulo Yudeya yadi tau'ulewahiwo i'itadi, na iwalo aidiyai, iwalo 'Tahiguwao mwalona ta

wau yagu nuwalele ebeha Yaubada yana lolina yamulitaei moiha’.

² Na Ananayasi iya taupwaoli mwala’ina, na hiya Paulo vahalinai hitowotowolo iwalo aidiyai na Paulo awana hisapi.

³ Ainaena Paulo iwalo Ananayasi ainai iwalo, ‘Owa am’ita namwanamwana, na hesi atemwai yababa mwala’ina, Yaubada mata italaigo. Neta ainai umiya na ebeha lolinaena ulauvetalaegau na hesi tomowa uwalo ta hitatalaigaune neta lolina udi’wai?’

⁴ Na hiya hitowotowolo Paulo vahalinai hiwalo, ‘Vedova ta Yaubada yana taupwaoli mwala’ina ainai uwalo sebasebaine?’

⁵ Na Paulo iwalo, ‘Yauwedo tahiguwao! Nigele yayahanapui ebeha neta taupwaoli mwala’ina. Buki Ve’ahihi yana walo dova, iwalo, ‘Havena yam tauloina ainai uwalo sebasebai.’

⁶ Teina hauga Paulo i’ita ebeha taumiya dalavaone yadi boda bwau, ehebo Sadusiyao na ehebo Palisiwo, eeta aidiyai iyoga mahalava, iwalo, ‘Tahiguwao, yau ehebo Palisi yadi boda, wuwuna tamagu hinage iya Palisi yadi boda, na yagu lauvetala teina wuwuna yayemidi, ebeha taumwalowoi mwalowoiyena mata hitowolouy-oma.’

⁷ Paulo yana walo teina vehabana Palisiwo, yo Sadusiyao, hive’awa pa’ipa’i’i, na ainai boda hiwahei.

⁸ Wuwuna Sadusiyao hiwalo taumwalowoi nigele howahowana hitowolouyo, na hinage hiwalo ebeha tausagenawasa yo alu’aluwa yababadi nigele ehebo iyamiyamiya, na hesi

Palisi hiyemidi ebeha taumwalomwalowoi mata hitowolouyo, na hinage tausagenawasao yo alu'aluwa yababadi himiyamiya.

⁹ Eeta ta'eta'e mwala'ina imahalava, ta tupwana lolina adi tauve'itao hiya Palisi yadi boda aidiyena hitowolo, na hiwalo wahiyala, hiwalo, 'Teina towahone nigele howahowana hava yababana alobai ainai. Nuwana alu'aluwa bo Yaubada yana tausagenawasa moiha Paulo ainai iwawalo laune.'

¹⁰ Yadi veta'eta'e mwala'ina ilaulau ta aleha ana tauloina bodao imeheuhedi, wuwuna mata Paulo hi'abi avivini na hi'oiye mwalowoi. Eeta tau'alehaone iloinaedi na hidobi, ta Paulo ahi'ahipudiyena hivavaiyamane vadai.

¹¹ Boniyaiyena Bada Paulo vahalinai itowolo, na iwalo, 'Paulo u'atepatu. Bada uwalo mahalavaegau'o Yelusalem ainai, yo dova hinage mata Loma aidiyai uwalo mahalavaegau'.

Paulo oiyemwalowoina hi'ulewahiyei

¹² I'ahubena, ta Yudeyaone tupwadi hi'ulewahi yo hiwalohae ebeha mata nigele hiya'ai bo hiyanuma ana higa Paulo hi'oiye mwalowoi.

¹³ Tomowa ana bagibagili 40 idi'wai neta hiya ulewahine hipapaihowaine.

¹⁴ Eeta hilau taupwaoli mwala'idi yo babadao aidiyai, na hiwalo, 'Ai bada awalo hae'o, ta ebeha havena teya ai'ai alaulautowoi ana higa Paulo a'oiye mwalowoi.

¹⁵ Eeta omiu yo tau'ulewahiwo baidamiyao amlau aleha ana tauloina ainai, na am'oyamaei ta Paulo ilauvaiyama ta ebeha yana lauhapuli

habi behaei moiha. Na ai a'a'atububuni ebe hau-ganane alidai ilalaoma bada a'oiye mwalowoi.'

¹⁶ Paulo yana gama tau'oiye mwalowoiwone yadi ulewahi ibenalei, na tau'aleha yadi abamiya iluwui na Paulo ainai iwalo mahalava.

¹⁷ Na Paulo tau'alehao yadi taumugai ehebo iyogaenama, na iwalo ainai, 'Hevali teina ulawei aleha ana tauloina ainai, na hava yana nuwatuwu iwalo mahalava ainai.'

¹⁸ Ta ilauvaiyama tauloinane ainai, na iwalo ainai, 'Paulo vada paipaiyai imiyamiya iyogaegau na iwalo aliguwai ebeha hevaline teina yalauvaiyama, na hava yana nuwatuwu iwalo mahalava alimwai.'

¹⁹ Ainaena tauloinane hevalinane i'abinimai na tupwana hilau, hibom, na ipanivilaei, iwalo, 'Hava ebeha uwalowei aliguwai?'

²⁰ Na hevalinane iwalo, 'Yudeya yadi tau'ulehiwo hi'awanoiyege ebeha i'ahubena Paulo ulauvai na udobiyei yadi abamiya gogoi ainai yo ebeha yana lauhapuli yadi tupwai hibehaei.

²¹ Na yadi awanoi havena ubenabenalei, wuwuna hitau 40 idi'wai hi'eno dawani amwahai Paulo vehabana, na bada hiwalo yemidi'o ebeha havena hi'ai'ai yo hinumanuma ana higa Paulo hi'oiye mwalowoi mugaiyei. Maudoidi hiha'waha'wa ebeha talam hilobai Paulo vehabana.'

²² Ainaena tauloinane iwalo, 'Ulau na havena teya yaiya ainai uwalowalo mahalava neta bada yadi nuwatuwu dawani aliguwai uwalowena'o.

Paulo hivetamalei Sisaliya ainai

²³ Ainaena aleha ana tauloina yana taumu-gaiwo bwau iyogaedi na iwalo, mata ta'alehao 200 am'abinonovaidi, na hosi adi taugeluwo 70 adi bagibagili na gita adi tau'avala adi bagibagili 200 baidamiyao amlau Sisaliya ainai. Am'atububuni ta boniyena dova eno ana mahana ainai amtowolo yo amlau.

²⁴ Na hosi tupwadi amvaidi na ainaena Paulo igelu, na mayana namwanamwa amlawei gabana Pilikesa ainai.'

²⁵ Na hinage leta ilele tenem dova iwalo:

²⁶ 'Yauwedo owa gabana mwala'ina Pilikesa alimwai, yau Kalodiyosi Lisiyasi aliguwena.

²⁷ Towaho teina Yudeya hi'abi avivini na mata hi'oiye mwalowoi, na wasana yabenalei ebeha ibom Loma towahona eeta tau'alehao baidaguwao alau aidiyai, na nimadiyena ahahaguine.

²⁸ Na nuwanuwagu yadi ve'ewane wuwuna yahanapui, eeta yadi tau'ulewahi, ainai yawawalone.

²⁹ Na ya'ita lobai nigele teya hava yana yababa ta ebe imwalowoi bo vada paipaiyai amwauwi. Tomowaone hiveve'ewaine neta hiya hibom yadi loinaena.

³⁰ Bada yadi ulewahi yabenalena'o Paulo ana oiyemwalowoi vehabana, eeta yamwayamwayau na yavetamalenawa alimwai, ta ana tauve'ewaone hinage yawalo aidiyai, na hilaowa alimwai, na netai hiwalo mahalava hava yadi ve'ewa wuwuna towaho teina vehabana.'

³¹ Tau'alehao walo himulitaei ta Paulo boniyaiyena hilauvaiyama Anitipatili ainai.

³² Na i'ahubena ta tupwana tau'alehaone hilau gwaipile yadi tupwai, na taugelu hosi hibom Paulo hilalaweine.

³³ Paulo hilauvai ta hidobi Sisaliya ainai ta letane gabana Pilikesa himohei na Paulo hilauyemiyaine ainai.

³⁴ Na gabana yana leta ivahili i'ovi, na Paulo ainai ipanivila, 'Havaidova yam dalava?'

Na Paulo iwalo, 'Yagu dalava Silisiya holanai.'

³⁵ Eeta gabana iwalo, 'Amtauve'ewaone hilaoma abo yam lauvetala yapaihowai'. Na tau'alehao iloinaedi na Paulo hi'ita avivini vada wasawasa mwalona Helodi yana vada ainai.

24

Paulo yana lauvetala Pilikesa mehenai

¹ Ahubena 5 hi'ovi na Ananayasi, taupwaoli mwala'ina yo tupwadi Yudeya yadi babadao, na hinage ehebo towaho iya taulauvetala, yehana Tetalosi, iya baidanao hidobima, na gabana Pilikesa ainai yadi ve'ewa Paulo vehabana hivaiyama.

² Eeta Paulo hilauvai mahalavaei, na Tetalosi itowolo na ve'ewa Paulo vehabana iwalo mahalavaei, iwalo, 'Yauwedo owa yam lolina namwanamwadi aidiyena mumuga yababana bada hidumwalu'o abaloina teina holanai, na teina hauga amiyamiya daumwali.

³ Teina miyane tupwa maudoina, ayaliyayai yo a'awa yauwedo moiha alimwai.

⁴ Na nigele nuwagu hinage yagu walo ya'abiye daodao alimwai, na hesi ya'awanoiyego ta nuwanamwanamwaena yama walo

ahu'ahubalina yawalo mahalavaedi towaho teina vebabana.

⁵ 'Walo moiha towaho teina a'ita lobai neta iya towaho yababa'alilina. Bale'u tupwa vehopali ainai Yudeyaone aidiyai hauga daodaona manini ivetuvetuwuni. Na Yeisu towaho Nasaletiyena yana boda iloiloinaei na imugamugaiyedi.

⁶ Iya hinage itowoi na yama vada tapwalolo mwala'ina i'abiye yababa, na a'abi avivini yo ebeha aloinaei yama loinaena.

⁷ Na Lisiyasi iya aleha ana tauloina ilaoma, na nimanaena ihaloigai ta ilalaweine.

⁸ Na iloina ebeha ana tauve'ewaone alaoma alimwai, na alau vetala. Eeta abo ubom up-anivilaei, ta yana pwanoli u'ita lobai dova yama walomahalava.'

⁹ Na Yudeya ve'ewane hi'awa moihaei.

¹⁰ Ainaena gabana nimanaena Paulo ainai iwalo ta ebeha i'aubabada, eeta Paulo iwalo, 'Yahanapui owa abaloina teina ainai bolimai bagibagilina uloiloina, eeta mayagu yaliyaya, na mehemwai ya'aubabada vebabagu.

¹¹ Ebe tomowa upanivilaedi, hiwalo mahalava alimwai neta ahubena ¹² hi'ovi'o aidiyai, hauganane yahaema Yelusalem ainai ebeha Yaubada yawalo vetuvehaeyei.

¹² Nigele teya yaiya baidagu ayaveta'eta'e na Yudeya tomowadiyao hiyalobaigau. Na vada tapwalolo mwala'ina yo habuludi yo Yelusalem alonai nigele tomowa yaya'abiye modi'inidi na hiyalobaigau.

¹³ Teina wau hiveve'ewaigaune neta nigele howahowana na hiyemala moiha.

14 Na teina yawalo auligo, Yeisu yana amwaha taumulitaena yau eeta hi'awa oya'oyamaegau. Na hesi tubumaiyao yadi Yaubada yawalowalo vetuvehaeyei na Mosese yana loinao yamulitaedi na tauwalo mahalavao yadi buki aidiyai ginauli maudoidi hilelelelediwa neta yau yayemidiyedi.

15 Na yagu nuwatuwu avivini Yaubada ainai dova teina hiya tomowaone, neta tomowa maudoidi namwanamwadi yo yababadi mata mwalowoi ainaena hitowolouyo.

16 Eeta hauga maudoina aidiyai yatowotowoi wahiyala ebeha yamumuga dumwalu Yaubada mehenai, yo tomowa aidiyai.

17 'Na bolimai bada hi'ovi'o yawuyoma Yelusalem na velau mane yalawenama yagu boda aidiyai, na hinage yapwaoli Yaubada vebabana.

18 Yau bada ya'abiye maselegau'o, na pwaolinane yapaihowai vada tapwalolo mwala'ina holanai, na nigele boda baidaguwao, yo nigele paihowa yabayababa.

19 Hesi Yudeyaone Esiya tupwanaena hilaomawa neta tenemai. Hiya ebe yadi nuwayababa aliguwai eeta hilaoma yo alimwai ebe hive'ewaigau.

20 Ainaena hiya bada hilaoma'o teina mehemwai, ilowoinanedi na hava yagu lauhapuli hi'ita lobai, hauganane yadi tau'ulewahiwo hilauvetalagau hiwalowei alimwai.

21 Na ehebo walo yawalo mahalavaei, hauganane ahi'ahipudiyai yatowotowolo, na vebabana hive'ewaigau, neta walo moiha. "Na

yagu walone ebeha wau mehemiyai yalauvetala, wuwuna yayemidi ebeha taumwalowoi mata hitowolouyo”.’

²² Yaiyadiwo Yeisu yana ve'itao tomowa himulimulitaedi neta Pilikesa ihanapui ili'ilimanidi'o ainaena na lauvetala igudui na iwalo, 'Tau'aleha yadi tauloina yehana Lisiyasi imahalavama abo yami lauvetala vehabana yanuwanuwatuwu.'

²³ Eeta Pilikesa aleha adi taumugai iwalo auli iwalo, 'Paulo am'ita avivini na hesi habuluna am'abigabaei ta yana venuwa hava ana geluwo himohemohei'.

Paulo vada paipaiyai

²⁴ Ahubena vaha hi'ovi na Pilikesa mwanena Dalusila baidana hilaoma, iya Yudeya waihi-una, na Pilikesanane Paulo iyogaenama, ta yana aubabada hibenalei neta yemidi Yeisu Besinana vehabana.

²⁵ Na Pilikesa imeheuhi, hauganane Paulo yana guguya ibenalei, ta mumuga dumwaluna, yo atepatu, yo lauvetala ilalaoma vehabana, na Pilikesa iwalo, 'Badagi! Ulau gwaipile, na aiteya hauga malamalaina aliguwai abo yayogaego.'

²⁶ Na Pilikesa nuwanuwana mane ilobai Paulo ana livahi vehabana, na tenem vehabana iyogayoga hamahamadudu na baidana hi'au'aubabada.

²⁷ Eeta ana higa bolimai bwau hi'ovi, na Posiu Pesitosi neta Pilikesa ive'aivelaheyeine. Na Pilikesa nuwanuwana Yudeya hi'awa namwanawaei, ainaena iloina ta Paulo vada paipaiyai imiyamiya.

25

Paulo i'awanoi na Sisa ainai ilauvetala

¹ Pesitosinane ilaoma Sisaliya, na ivetuwuni yana vetauloina, ta ahubena tonuga hi'ovi na ihae Yelusalem.

² Na taupwaoliwo mwala'idi yo Yudeya yadi babadao hilaoma, ta yadi ve'ewa Paulo vehabana hiwalo mahalavaei.

³ Na Pesitosi ainai hi'awanoi wahiwahiyala hiwalo, 'Howahowana na Paulo uvetamalenama Yelusalem, na teinai alauvetalai?' Na yadi nuwatuwu moiha, neta ebeha Paulo hi'oiye mwalowoi amwahai, hauganane ebe ilaoma.

⁴ Eeta Pesitosi iyemaiha iwalo, 'Havena yatalalam, na hesi Paulo Sisaliya vada paipaiyai bada imiyamiya, na yau abo yawuyowa Sisaliya,

⁵ na ebe nuwanuwamiu yami tauloinao baidaguwao adobi, na hava yami ve'ewa Paulo vehabana tenemai amlau vetala.'

⁶ Hawahawaga ehebo na tupwana aidiyai imiyamiya, ta ainaena idobi Sisaliya, na i'ahubena, ta lauvetala ana abamiya ainai imimiyane, na iloina ta Paulo hilalauvaiyamane.

⁷ Paulo ilaoma na Yudeyaone hiya Yelusalemaena hidobima, na hitowolo ta'i'iliyei, na yadi ve'ewa Paulo vehabana hiwalowedi, mayadi modi'ini, na maudoidi yadi walomahalava nigele moiha.

⁸ Na Paulo ibom iwalolau Pesitosi ainai iwalo, 'Yau nigele Yudeya yadi loina yo vada tapwalolo mwala'ina ana loina, yo Sisa yana loina yayaho'eho'e'.

⁹ Na Pesitosi hesi nuwanuwana ta Yudeyaone i'abiye yaliyayadi, ainaena Paulo ainai iwalouyo iwalo, 'Vedova, nuwanuwam na Yelusalem ainai uhae, na amve'ewaone teina vehabadi ulauvetalaedi?'

¹⁰ Na Paulo iwalo, 'Nigele nuwagu yagu lauvetala vehabana Yudeya hiloinaegau, wuwuna nigele teya hava aidiyai yaya'abiye yababa, na owa bada uhanapuiya'o na hesi Loma yami abalauvetala ainai yatowotowolo, na teina ilowoinanegau.

¹¹ Ebe laina yehana bada yadi'waya'o na lauhapuli yapaihowaya'o inamwanamwa yo yamwalowoi. Nigele ebeha mwalowoi yadena gabaei. Na ebe teina ve'ewaone oyama mata nigele teya yaiya imohe geyo'awahegau teina tomowaone aidiyai. Yagu awanoi ebeha Sisa yada tauwasawasa mwala'ina mehenai yalauvetala.'

¹² Ainaena Pesitosinane imahalava na yana tauhanapuwone baidanao hi'au'aubabada, ta iwuyoma mayana yemaiha, iwalo, 'Inamwanamwa, nuwanuwam Sisa yana lauvetala, ainaina Sisa yana lauvetala ainai yavetamalego.'

Agalipa mamwanena himahalavama

¹³ Ahubena viha i'ovi, na tauwasawasa Agalipa mamwanena Benisi baidana Sisaliya ainai himahalava, Pesitosi habi walovelauweina.

¹⁴ Na yadi miyamiya ahubena bagibagilina ainai Pesitosi tauwasawasa Agalipa ainai Paulo ana ve'ewao iwalo mahalavaedi, na hi'au'aubabada, 'Towaho ehebo teina vada paipaiyai Pilikesa ilaugabaei.

15 Iya towahonane vehabana mwalona Yelusalem ainai yamiyamiya, na Yudeya yadi taupwaoli mwala'idi yo yadi babadao aliguwai hiwalo, na hi'awanoiyegau ebeha yaloinaei yo hi'oiye mwalowoi.

16 'Hesi yawalo aulidi yawalo, 'Loma yama mumuga neta nigele howahowana ta lauhapuli taupaihowaina awalo ta hi'oiye mwalowoi awawai, ana higa tauve'ewanane baidana hilauvetala. Na lauhapuline ana taupaihowane yana hawahawaga amohei yo ibom vehabana i'aubabada.'

17 Eeta hilaoma teina ainai, na nigele yayabweda, na i'ahubena na abamiya lauvetala ainai yamiya, na yawalo ta towahonane hilalauvaiyane.

18 Na ana tauve'ewao hitowolo, ta yagu nuwatuwu mata hava yana yababa vehabana hiwalowei. Na hesi nigele.

19 Hava maudoina hiwawalowedina neta hiya hibom yadi yemidi yo yadi miyamiya vehabadi. Na towaho ehebo yehana Yeisu hiwalowalowei hiwalo, Bada imwalowoi'o, na Paulo iwalo, "Nigele, howola mayawahina imiyamiya.

20 Na yau yanuwanuwatuwu bwaubwau, vedova na ginauli teina vehabana yaloina, eeta Paulonane japanivilaei ebeha howahowana hihae Yelusalem na tenemai ilauvetala.

21 Na Paulonane ita'wata'wata, na Sisa yana lauvetala vehabana i'awanoi. Eeta vehabana yatalamwei na vada paipaiyai imiyamiya, howola ana higa amwaha alobai, na yavetamalei Sisa ainai.'

²² Na Agalipa Pesitosi iwalo ainai, 'Yau hnage nuwanuwagu na towahonane yana walo yabenalei'.

Na Pesitosi iwalo, 'Inamwanamwa, ahubena mata yana walo ubenalei'.

²³ Ainaena i'ahubena ta Agalipa yo Benisi hilaoma yadi wasawasa ale'ona hi'aupasaedi na vada abamiya gogoi ainai hiluwu, na aleha ana tauloinao yo dalavanane ana babadao hi'abiye dunadi mayadi ve'ahihi, na Pesitosi iloinaedi na Paulo hilauvai vada holanai.

²⁴ Eeta Pesitosi iwalo, 'Owa tauwasawasa Agalipa, yo omiu amlaoma maudoimiu, towaho teina am'ita. Ibom vehabana Yudeya maudoidi Yelusalemaena yo hinage tupwa teina ainaena hi'awanoiyegau, na hiwalo wahiyala aliguwai hiwalo, 'Towaho teina mwalowoi ibom ilowoinanei.

²⁵ Na nigele teya yana lauhapuli yayalobai, na vehabana imwalowoi, na ibom nuwanuwana na yada tauwasawasa mwala'ina Sisa ainai ilauvetala, ainaena yaloina na yavetamalei Sisa ainai.

²⁶ Na nigele teya yana lauhapuli vehabana, na yada Bada Sisa ainai yalaulele. Teina ainaena yalauvaiyama mehemiyai omiu maudoimiu, na ana dumwalu owa tauwasawasa Agalipa mehemwai. Na lauvetala teina tuluhanai yana lauhapuli ehebo talobai, na vehabana yalaulele Sisa ainai.

²⁷ Wuwuna nigele iyadumwalu ebeha tomowa vada paipai ana taumiya yavetamalei, na nigele teya hava ve'ewa vehabana yayamwau yemahalava.'

26

Paulo iwalo mahalava tauwasawasa Agalipa ainai

¹ Ainaena Agalipa Paulo ainai iwalo, 'Inamwanamwa Paulo, ubom vebabam u'aubabada'.

Ta Paulo nimana i'abihini, na iwalo ainai tenem dova,

² 'Tauwasawasa Agalipa ee, wau yayaliyaya mwala'ina wuwuna owa mehemwai yatowolo, na Yudeya yadi ve'ewao aliguwai vebabadi ya'aubabada,

³ Yudeya yama mumuga yo yama hama-hamadudu uhanapuidi'o. Eeta ya'awanoiyego mayam alama'i'ita yagu walo ubenalei.

⁴ 'Mahabuluguwai na yagu miya ilaoma ta wau Yudeyaone hihanapuiya'o. Yawahigu yagu dalavai yo Yelusalem ainai neta ivetuwuni ta ilalaomane bada hihanapuiya'o.

⁵ Mwalona bada hihanapuiya'o yada tapwalolo ana lolina wahiwahiyalana moiha yana boda yehana Palisi neta yau adi gelu teya. Ebe nuwanuwadi, abo hiwalo mahalavaei.

⁶ 'Na wau teina ainai yatowolo na hilauve-talaegau, wuwuna Yaubada yana waloyemidi tubudao aidiyai towolouyo vebabana neta ainai yaha'waha'wa na yayemiyemidi.

⁷ Na hesi yada huhu ana bagibagili 12 ahubena yo boniyai aidiyai Yaubada hiwalowalo vetuve-haeyei, na teina waloyemidi ainai hiha'waha'wa na hiyemidi ebeha mata hilobai. Tauwasawasa

owa, teina ainaede ha'wane yo yemidine vehabana na Yudeyaone hive'ewaigau wuwuna ya'au'aubabada Yeisu yana towolouyo vehabana.

⁸ Hava vehabana Yaubada tomowa mwalowoi ainai na i'abiye towolouyoidi tupwamiu nigele howahowana ta amyemidiyei?

⁹ 'Walo moiha, yau mwalona yagu nuwatuwu ebeha ginauli maudoidi yatowoidi, na Yeisu towaho Nasaleti yehana ya'abiye yababa, yo ya'auhi.

¹⁰ Teina vehabana Yelusalem ainai tauyemidiwo maudoidi yamwauwidi vada paipaiyai, dova taupwaoli mwala'idi hiwalo aliguwai ta hi'oiye mwalowoidi, yau dova hinage yatalam.

¹¹ Na hauga bagibagilina vada tapwalolo maudoidi aidiyai ya'auhidi yo yahamahamadudu na Yeisu hita'wata'wataei, eeta yamodi'ini yo yatalaidi vali dalava aidiyai.

¹² 'Ainaena taupwaoliwo mwala'idi hiloinaegau na Damasiko ainai yalau.

¹³ Na tauwasawasa u'ita ahubenanane yalalau Damasiko mahana ala'alapwahiyai, na galewaena masele mwala'ina imaselema na nigele dova mahana maselena, na ya'ita ma'augeluwo masele ita'i'iliyegai.

¹⁴ Na maudoimai abe'u dobi bale'uwai, na alina yabenalei alina Hibulu ainaena iwalowalo, iwalo, "Saulo, Saulo hava vehabana u'abi'abiye muyagaune? Moiha ubom uve'aleha aliguwai yo upewapewauyoigo."

¹⁵ 'Na yawalo, "Bada, yaiya owa?" na iwalo, "Yau Yeisu u'abi'abiye muyagaune".

16 Na hesi aemwena utowolo. Ya'abiye mahalavauyoigau ebeha yavetowologo ta owa yagu taupaihowa. Wau hava aliguwai u'i'itawa ebeha tomowa tupwadi uwalo aulidi. Na hinage hauga mehedai hava yave'ive'itago neta ebeha tomowa uwalo aulidi.

17 Na ebe Yudeya yo nigele Yudeya hitowoi na hi'abiye muyamuyago yahaguigo.

18 Wuwuna nigele Yudeya aidiyena yaveta-malego, na mehedi u'abiye maseledi, na guguyou ainaena hinuwabui masele ainai, na hinage Tomodulele yana wahiyala ainaena himahalavama na yadi yababa Yaubada inuwahamuidi, na yadi yemidi aliguwena mata Yaubada yana tomowa abamiya hilobai.”

19 ‘Tauwasawasa Agalipa, teina vehabana eno'ita'ita galewaena ya'ita na nigele yata'wata'wataei.

20 Na hesi Damasiko ainai yawalo mahalava mugai, na mulitai Yelusalem ainai na Yudeya tupwana maudoidi aidiyai, na hinage nigele Yudeya aidiyai, yawalo mahalava ta ebeha yadi mumuga yababana aidiyena hinuwabui Yaubada ainai, na yadi mumuga namwanamwana ainaena yadi nuwabui hive'itaei.

21 ‘Yagu paihowa teina ainaena Yudeya hi'abi avivinigau vada tapwalolo mwala'ina ainai, ebeha hi'oiye mwalowoigau.

22 Na ilaoma ainaena ta ana higa wau Yaubada ihaguhaguigau ta yatowolo na yawalowalo mahalava tomowa haehaedi yo dobidobidi aidiyai. Hava tauwalo mahalava yo Mosese

hiwawaloweewa ebeha mata ivetuwuni neta walone ehebo awalowaloweine.

²³ Neta ebeha Besinana towahona muyamuya ilobai, na mwalowoi ainaena itowolo mugai, na masele ivehulu Yudeya yo nigele Yudeya aidiyai.'

Pesitosi Paulo i'awa yauyauleyi

²⁴ Paulo teina dova i'au'aubabada na Pesitosi iwalo wahiyala, iwalo, 'Paulo yauyaulem! Nuwana use'ulu alili ainaena i'abiye yauyaulegone.'

²⁵ Na Paulo iwalo, 'Bada Pesitosi nigele yayayaule, na hesi hava yawalowaloweine neta walo moiha, na dumwaluna.

²⁶ Ginauli teina tauwasawasa Agalipa ihana-hanapuidi, yo mehenai yawalowalo nigele mayagu hinimaya, na yahanahanapui ginauli teina nigele teya dawadawanina, wuwuna teina nigele paihowa dawadawanina.

²⁷ Tauwasawasa Agalipa, tauwalo mahalavao yadi walowo uyemidiyedi? Bada yahanapuiya'o ebeha uyemidiyedi'o.'

²⁸ Agalipa Paulo ainai iwalo, 'Yamnuwatuwu ebe hauga ubwa'ubwana ainai u'abiye nuwabuigau!'

²⁹ Na Paulo Agalipa yana walo iyemaiha iwalo, 'Hauga ubwa'ubwana bo daodaona ainai nigele yayamode. Hesi yagu tapwalolo Yaubada ainai neta owa yo omiu maudoimiu ambenabenali aliguwai yawalo ebeha mata iyawegu ampeli. Na hesi nigele nuwanuwagu ebeha gulawa pwawap-wawatiyena hipaipaigomiu.

³⁰ Eeta tauwasawasa yo mwanenane Benisi yo gabana taumiya aitulu maudoidi hitowolo, na himahalava.

³¹ Na hibom hi'au'aubabada hiwalo, 'Towaho teina nigele teya hava yana lauhapuli, na vebabana imwalowoi bo tamwauwi vada paipaiyai.'

³² Ainaena wasawasa Agalipa Pesitosi ainai iwalo, 'Towaho teina ebe nigele Sisa yana lauveltala vebabana iya'awanoiyei howahowana talivahi.'

27

Paulo yana adau Loma vebabana

¹ Loina bada hiwalowena'o ebeha Itali ainai alau, eeta Paulo yo tupwadi paipaidi baidanao Sisa yana tau'alehao adi taumugai nimanai himwauwi yehana Yuliyasi na yama adau ainai i'ita avivinidine.

² Adilamitiyom ainaena wagaena agelu, na ibom waganane ebeha isagena ilalau Esiya le'awana tupwanao aidiyai, ta a'u'e Alisitako baidamai, ibom yana dalava Masidoniya tupwa Tesalonaika ainaena.

³ I'ahubena na Saidoni ainai aluwu, na Yuliyasi Paulo i'atemuyamuyaei na italamwei ta ilau ana geluwo aidiyai, na yana venuwa hava neta himohei.

⁴ Tenem ainai na agelu neta yaumai mehena atupatupai eeta Saipilosi bwanabwananane woyonaena alalaune.

⁵ Na bada Silisiya yo Pamipiliya ni'unao alau-gabaidi, na Maela aluwu, tupwa Lasiya ainai.

⁶ Tenem ainai Lasiya wagana Aleksanidelaena ilalau Itali alobai eeta ainai agelu geyo'awane.

⁷ A'u'e ta alaulau neta nigele ayasagena ainaena na ahubena viha agabaedi na mulitai Nidosi le'awana papalinali adudunane. Yaumaine howola itowatowa eeta nigele dumwaluwena ayalau na Kiliti bwanabwanana woyonaena alalaune ta Salimone yihuna ata'i'iliyei.

⁸ Le'awa papalinaena a'abi'abivelolo na alau ta Lasiya dalavana vahalinai alo teya yehana Abaduna Namwanamwana ainai adudunane.

⁹ Hauga daodaona agabaei, ta vahali ana hauga i'ovi, na yaumai ana hauga yababana bada ivetuwnuniya'o, eeta Paulo iwalo aidiyai,

¹⁰ iwalo, 'Babada, ilowoinanei na ta'aiyawasi teina ainai. Havena tatowotowoi na ta'ada'adau mata dova ta tasilahē, na tobwatobwa yo waga tavesilahē, yo ita hinage ta mwalowoi.'

¹¹ Na tau'alehao adi taumugai waga taniwagana yo waga ana tauyiu alinadi ibenaledi, ta nigele Paulo yana walo vehabana iyanuwanuwatuwu.

¹² Abadunane neta ehive yo hauga yababa haugadi aidiyai nigele iyanamwanamwa ili-mani. Ainaena na tomowa hibagibagili alili yadi venuwa ebeha higelu aitutlu na howahowadi mata hi'aipate na Pinikisi hivai. Pinikisi neta abaduna teya Kiliti bwanabwanane ainai. Teina abadunane mehena tupwa yalasi ainai eeta mata hi'aiyawasi hauga yababa ainai.

Wowoli hilobai

¹³ Haugana yavana manumanuwana itowatawa yadi nuwatuwu hiwalo bada yaumai namwanamwana hive'alo'a'o. Eeta yadi lowom hitabeidi na hi'u'e ta Kiliti ni'u papalinaena a'abi'abiye patu na alalaune.

¹⁴ Nigele daona na yaumai bwauli mwala'ina itowa dobima oyane ainaena.

¹⁵ Yaumaine waga ainai igohagoha ta nigele howahowamai na mehenaena alau eeta aboboyoweine.

¹⁶ Na bwanabwana habuluna yehana Kalodiya woyonaena iwoyoigai ta alalaune na a'aipate wahiwahiyala ta wagane ana waga habuluna amwau ili'ilimanine.

¹⁷ Na wagane habuluna ana taupaihowao hiniulihini na wagane mwala'ina gulawanaena hi'wam'wam alateine. Saitisi ainai tavali himeheuehi na wolewole mwala'ina hiwulihi na ilibaigai ta alalaune.

¹⁸ Na wowoli mwala'ina waga i'oi'oi buibui aliliyei, na ana aido'o maudoina hihiwa dobiyedi ni'uwai.

¹⁹ Na ahubena tonugana ainai waga ana tobwatobwao hivaidi, na hivehulu aituluwedi.

²⁰ Na ahubena maudoina aidiyai nigele mahana yo utui aya'itadi, na yaumaine howola imutumutugai eeta yama nuwatuwu mata amwalowoi.

²¹ Na bada ahubena bagibagilidi hi'ovi, ta waga ana taugelugeluwo nigele hiya'ai, ahubena maudoina aidiyai, na Paulo ahi'ahipudiyai itowolo ta iwalo, 'Tahiguwao, ebe yagu walo ambenalei na havena Kilitiyena tagelugeluma, mata nigele vitai tayalobai yo ginauli taya vehuludi.

²² Hesi yawalo auligomiu ebeha am'atepatu, na mata nigele teya iyamwalowoi, na hesi waga ibom mata tagabaei.

²³ Wuwuna boniyaiyena yagu Yaubada ibom yayemidiyei ta yana tausagenawasa ilaoma vahaliguwai itowolo,

²⁴ na iwalo aliguwai, "Paulo havena ume-hemheuhi, mata Sisa mehenai utowolo, wuwuna yam awanoi ainaena waga ana taugeluwo maudoidi baidamwao mata Yaubada iyayovigomiu ta mata nigele amyamwalowoi."

²⁵ Ainaena babadao ebeha am'atepatu, wuwuna Yaubada yayemidiyei, na howola ipaihowai alidai dova yana tausagenawasa iwalo auligaune.

²⁶ Na howola bwanabwana ehebo ainai mata taduna.'

Waga iduna

²⁷ Hawahawaga bwau hi'ovi na ni'u didigai howola ilibalibaigai. Dova boniyai gamwagamwana na wagane ana taupaihowao hi'ita lobai ebeha bada le'awa atavahavahaliya'o.

²⁸ Eeta ni'u hilivetowotowoi ana daodao, na hilobai dova guli ana bagibagili 20 ana dobi. Na tupwana ilibahaiyegai, na hinage hilivetowoi na hi'ita lobai dova ana dobi 15 guli ana bagibagili.

²⁹ Na himeheuhi gaima vehabana mata ainai hiduna, eeta lowom vehopali higabaedi, waga tuluhanai na hi'awa'awanoi ahubena vehabana na ebeha i'ahubena mwayamwayau.

³⁰ Na tupwana waga ana taupaihowao nuwanuwadi ebeha waga hidena gabaei na

waga habuluna higabae aituluwei ni'uwai, na hinage hi'oyama na ebeha lowom higabaei waga mehenaena.

³¹ Na hesi Paulo iwalo tau'alehao na aleha ana taumugai aidiyai iwalo, 'Ebe teina wagane ana taupaihowao nigele wagai hiyamiyamiya mata nigele amyayawahai.'

³² Eeta tau'alehaone wagane habuluna gulawana hitomwutuhi na hivelibai ta ilalaune.

³³ I'ahubena gabaei ta ilaulau na Paulo tomowa maudoidi i'awanoiyedi ebeha hitowoi na hi'ai. Teina dova iwalo, 'Amha'waha'wa neta hawahawaganane ainai neta nigele hava amya'aitowoi.

³⁴ Ainaena na ya'awanoiyegomiu ebeha am'ai wuwuna ai'ai vahunaena mata amyawahai. Na mata nigele teya yaiya iyamwalowoi.'

³⁵ Iwalo i'ovi na beledi ivai na vehabana maudoimai mehemaikai i'awa yauwedo Yaubada ainai ta i'abitoiwahi, na ibom i'a'ai mugaine.

³⁶ Na maudoimai a'atepatu ta hinage a'a'aine.

³⁷ Na ama bagibagili wagane ainai agegelune neta 276.

³⁸ Bada diyamai hiseseha'o, na witi waga holanaena hihiwa aituluwei ni'uwai, ta ebeha waga imalamalai.

³⁹ I'ahubena na le'awa nigele hiya'atai na hesi le'awa namonamona hi'ita lobai, na hinuwanuwatuwu ebe howahowana wagane hihaeyei maguwai.

⁴⁰ Eeta lowom hitomwutuhidi ta ni'uwai himiyamiya na hilalaugabaidine. Na hinage yabiyabi bwau gulawaena hipapaidine neta gulawadine hitomwutuhidine. Abo waga aime-

henai dibi hi'u'ei na yaumai iyuvi'ona na aha-haene maguwai.

⁴¹ Na aluhi ilibawahiyegai na waga avedunaei namonamo magumaguna ainai, ta waga aime-henai iduna, na nigele howahowana imwahali na hinage dubinai bagodu ilasalasa na i'oi'oiwowoli ta tupwatupwadi.

⁴² Ainaena tau'alehao hinuwanuwatuwu na ebeha vada paipai ana taumiyao hi'oiye mwalowoidi, wuwuna mata hitubahae maguwai na hidena.

⁴³ Na hesi aleha adi taumugaine nuwanuwana na Paulo ihagui, eeta i'auhidi ebeha havena hi'oi'oiye mwalowoidi. Na tomowa maudoidi iwalo aulidi iwalo, 'Yaiyadiwo tuba hihanapui higavai mugai yo hitubahae magumaguwai.

⁴⁴ Na yaiyadiwo nigele tuba hiyahanapuine neta aiwa yo wagane tupwatupwadi aidiyena hi'abi avivini na hitubahae.' Teina dova maudoimai manamwanamwamai na ahahaena muguwai.

28

Yama miya Molita ainai

¹ Manamwanamwamai atubataohani magumaguwai na bwanabwanane ana taumiyao hiwalo alimaiyai ebeha bwanabwanane teina yehana Molita.

² Na bwanabwanane hivelau alimaiyai, na aiwa hiyuvi na maudoimai hiyogaegai ta amwaibwa aiwane ainai, wuwuna 'wesu yo gwaugwau ana hauga ainai.

3 Na Paulo aiwa itanoiyama na aiwa ala'alahina ainai imwaulawei na ala'alawowolinane ainaena mwata itauteli ta Paulo nimanai i'oipaipaiyeine.

4 Na taumiya dalava hi'ita Paulo nimanai mwata i'aba'abahi, na hi'au'aubabada hibom, hiwalo, 'Moiha towaho teina nuwana taubalau eeta Yaubada iyemaiha ta ni'uwai nigele iyamwaloi ta mwata ainaena mata imwalowoi.'

5 Na Paulo mwatane igoha avalai aiwa ala'alahina ainai na hesi nigele muya iyalobai yo iyalautowoi.

6 Na bwanabwanaone ana taumiyaone Paulo hivinuvununui, ta yadi nuwatuwu ebeha mata nimanane iloloni yo tauna i'ape'ape, na imwalowoi, na hiha'waha'wa ta Paulo nigele hava iyavai, eeta yadi nuwatuwu hibui na hiwalo, 'Towahone teina yaubada teya'.

7 Na bwanabwanane ana bada yehana Pubiliyosi, na yana dalava vahalinai aluluwune na Pubiliyosinane ilauvaigai ta ahubena tonuga aidiyai i'ita avivinigai.

8 Na hauganane ainai Pubiliyosi tamana vadai i'eno'eno mayana asiyebwa, na yana asiyebwane neta ala'alawowoli yo diyasagena, na Paulo iluwu ainai na vehabana i'awa'awanoi Yaubada ainai, na tauna i'abitowoi, ta inamwanamwane.

9 Eena bwanabwanaone maudoidi tau'asiyebwao hilaoma Paulo ainai, ta i'abiye yawahaidi.

10 Na velau maudoina himohegai ta yama hauga gelu ainai hava yama venuwa himohegai ado'oidi ta a'a'adaune.

Molita na Loma ainai

11 Bwanabwanai amiyamiya neta wai'ena tonuga hi'ovi'o. Na mulitai abo waga teya Alekisanideliyaena hauga yababa alonai na iha'waha'wa ainai agegelune. Teina wagane aimehenai neta abapwagogo bwau hisasamali-dine.

12 Na a'u'e ta Silakusa ainai awulihi, ahubena tonuga amiyamiya.

13 Tenem ainaena ata'i'ili Legiyom ainai awulihi, na i'ahubenama yavana itowama, ta a'u'euyo asagesagena na i'ahubenauyo alu-luwune Puteyoli ainai.

14 Puteyoli ainai tupwana taumulitao alolobai-dine, ta hiyogaegai yadi vadai, na aidiyai amiyamiya hawahawaga ehebo ainai. Na tenem ainaena alau Loma vehabana.

15 Na taumulitaone Loma ainai wasamai hibenalei, na hilaoma amwahai hivedunagai tupwa abagimwala yehana Apiyosi ainai na Vada Taumana Tonuga aidiyai. Hauganane ainai Paulo ama geluwone ilobaidi, na Yaubada ainai i'awa yauwedo, na i'atepatu.

16 Haugana alau Loma ainai amahalava, na tau'alehao Paulo hitalamwei ta ibom imiyamiya na tau'aleha ehebo i'ita'ita avivini.

Paulo yana paihowa Loma ainai

17 Ahubena tonuga hi'ovi, na Paulo Yudeya yadi taumugaiwo iyoga ahaidima, na iwalo aidiyai, 'Tahiguwao, yau nigele hava teya yababana yada bodao aidiyai yayapaihowai, yo yada mumuga tubudao aidiyena yayaho'e, na hesi

hipaihowaigau ta Yelusalem ainai hipaigau yo Lomaone nimadiyai himwamwauwigaune.

¹⁸ Na yagu lauvetala mugai ainai Loma nuwanuwadi ebeha hilauvaigau, wuwuna nigele teya yagu lauhapuli na ebeha yamwalowoi

¹⁹ Na Yudeyaone hesi nuwatuwune hitowolo auhine. Teina paihowane iduiduigau ta lauvetala Sisa ainai ya'a'awanoiyeine. Na hesi yagu dalava tomowadiyao nigele teya ve'ewa yayamohedi.

²⁰ Neta vehabana ta yayogaegomiuma na tau'au'aubabada. Wuwuna ita Isileli yada ha'wa yo yada yemidi teina vehabana vada paipaiyai himwauluwuwegaune.'

²¹ Na Paulo ainai hiwalo, 'Nigele teya leta Yudaena ayavai owa vehabam. Na nigele tahida teya wasam iyalawenama ta wasam yababana iya aubabadaei.

²² Na hesi nuwanuwamai abenalei alimwena hava yam nuwatuwuwone wuwuna ta tupwa maudoidi tomowadiyao yam boda hi'awa yababaedi.'

²³ Ainaena ahubena himwauwi, na boda maudoidi hilaoma Paulo yana vadai na malatomtomwena ta ana higa iboni aidiyai iguguya, Yaubada yana Abaloina vehabana, na Mosese yana lolina ainaena yo tauwalo mahalavao yadi walo aidiyena ive'itadi Yeisu vehabana, na itowoi ta ebeha hinuwabui.

²⁴ Eeta tupwadi hiyemidiyei na tupwadi nigele.

²⁵ Ta Paulo yana walo ehebo tuluhanai hilo'uhagwali wuwuna holadiyai nuwatuwu vagadi vagadi ivevetuwunine. Ana wuwune neta

teina dova iwalo, 'Alu'aluwa Ve'ahihi yana ala'alawowoliyena Yaubada tauwalo mahalava yehana Aisaya tubudao aidiyai i'aubabada neta iwalo ili'ilimani'o iwalo:

²⁶ "Ulau na tomowaone uwalo aidiyai,
 Ambenalei na mata nigele nuwamiu iya-
 masele
 yo hinage amvinuvinunu na hesi mata
 nigele amya'ita.

²⁷ Wuwuna tomowa teina yadi nuwatuwu hip-
 wanopwano'o,
 na talinadi itui'o;
 na hinage mehedi ihoga'o.
 Mata dova ta mehedyena hi'ita
 na talinadiyena hibenalei,
 na hinuwamasele,
 na aliguwai hi'ita gwaipile,
 na ya'abiye namwanamwadi." '

²⁸ Eeta Paulo walonane hinage iwalowei,
 iwalo, 'Amhanapui ebeha Yaubada yana walom-
 ahalava ada livahi vehabana bada ivetamale-
 nama'o nigele Yudeya aidiyai, na hiya mata
 walone hibenalei.

²⁹ [Na walo teina hibenalei na hiwalowalo
 mwala'ina hibom.]

³⁰ Eeta Paulo yana vada teina iyemayemaiha
 na ainai imiyamiya bolimai bwau aidiyai, na
 tomowa maudoidi yana vadai hiluwuluwu na
 baidanao hi'awa heliheliyam.

³¹ Na Yaubada yana Abaloina vehabana
 iguguya mayana nuwatuwu wahiwhiyalana na
 ive'itadi Bada Yeisu Besinana vehabana, na
 nigele teya yaiya iyatowoi na yana guguya i'auhi.

Yaubada Yana Walo Yemidi Vauvauna
'Auhelawa: Yaubada Yana Walo Yemidi Vauvauna
New Testament

copyright © 2014 Wycliffe Bible Translators, Inc.

Language: 'Auhelawa ('Auhelawa)

Contributor: Wycliffe Bible Translators, Inc.

All rights reserved.

2025-05-10

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 10 May 2025 from source
files dated 10 May 2025

71cb24db-0710-5822-a3b6-8c7e6b3b45bd